

DEZBATERI PARLAMENTARE
Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XX-a
SESIUNEA a IV-a ORDINARĂ – MARTIE 2016

Ședința din ziua de 3 martie 2016

(STENOGRAMA)

SUMAR

1. Declararea ședinței ca fiind deliberativă. (*Onorarea Drapelului de Stat al Republicii Moldova.*) 2
2. Dezbateră ordinii de zi și aprobarea ei. 2–14
3. Dezbateră și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.429 din 3 noiembrie 2015 privind deșeurile. 14–63
119
4. Dezbateră, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege nr.54 din 23 februarie 2016 pentru ratificarea Acordului de grant nr.TF019354 dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME)”. 63–86
119–120
5. Dezbateră, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege nr.53 din 23 februarie 2016 pentru ratificarea Acordului de grant dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) în cadrul Proiectului de restructurare a Căilor Ferate din Moldova, acordat din Fondul Special BERD. 86–99
120
6. Dezbateră și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.409 din 23 octombrie 2015 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la locuințe nr. 75 din 30 aprilie 2015 (*art. 59*). 99–104
120
7. Dezbateră și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.316 din 4 septembrie 2015 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (*Codul penal – art. 21, 106, 132¹, 243 ș.a.; Codul de procedură penală – art. 202, 203, 204, 205; Codul contravențional – art. 17*). 104–105
121
8. Dezbateră și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.309 din 24 august 2015 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (*art. 1, 6, 11 ș.a.*). 105–119
121
9. Întrebări. 121–124

Ședința începe la ora 10.05.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președintele Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc, vicepreședinte al Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Bună dimineața.

Vă salut pe toți.

Și vă rog să vă luați locul.

Iar Secretariatul Parlamentului,

Să ne anunțe prezența.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 de deputați, și-au înregistrat prezența 97 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Lebedinschi Adrian, Spatari Mihaela – cerere; Palihovici Liliana – deplasare; Botnari Constantin.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Sînt 97 de deputați în sală. Avem cvorumul, putem să începem ședința. Și vă rog frumos să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Vă mulțumesc.

Dragi colegi,

Cîteva anunțuri înainte de a trece la subiectul ordinii de zi. Dați-mi voie, din numele Parlamentului, să-l felicităm cu ziua de naștere și să-i dorim „La mulți ani”, multă sănătate și succese în activitate domnului Corneliu Dudnic, care și-a sărbătorit ziua de naștere ieri.

Vă mulțumesc. *(Aplauze.)*

La mulți ani!

De asemenea, aș vrea să vă fac un anunț, că în data de 3 martie se sărbătorește Ziua Mondială a Scriitorilor. Ea a fost stabilită de Congresul Internațional în 1986. Fondat în 1921 la Londra, acest club reprezintă Asociația Scriitorilor de pretutindeni și are drept scop promovarea prieteniei și a sprijinului intelectual între scriitorii din toate colțurile lumii.

Și, la fel, o chestiune foarte importantă, legată de Ziua Memoriei. Știți foarte bine că ieri, 2 martie, noi am comemorat prin Ziua Memoriei pe toți cei care au căzut în luptă pentru păstrarea integrității Republicii Moldova. E zi de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din 1992. Și vă rog frumos, cu această ocazie, să păstrăm un minut de reculegere. *(Se păstrează un minut de reculegere.)*

Vă mulțumesc.

În continuare, la ordinea de zi. Știți foarte bine și vă readuc aminte, că ordinea de zi pentru perioada 3 – 4 martie a fost aprobată de plen săptămîna trecută, iată de ce în mod regulamentar dacă sînt propuneri pentru completarea sau pentru excluderea din ordinea de zi. Însă, potrivit Regulamentului, am primit două solicitări, pe care le voi expune, și în afară de asta mai au posibilitate cei care sînt autori ai proiectelor de lege sau comisiile, dacă sînt anumite propuneri.

Vă rog foarte mult, domnule Hotineanu, poftiți.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnule Președinte,

Din partea Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media rog transferul pentru bisăptămînală viitoare a proiectului Hotărîrii de Parlament nr.451, la fel, nr.403 pentru bisăptămînală viitoare.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Este vorba despre proiectele de pe ordinea de zi nr.22 și nr.23, numerele de înregistrare 451 și 403, din partea comisiei se solicită transferul pentru bisăptămînală. Dacă nu sînt alte obiecții, atunci fără să supun la vot, să le transferăm pentru săptămîna viitoare, dacă sînteți de acord.

Mulțumesc foarte mult.

Nr.22 și nr.23 sînt transferate pentru săptămîna viitoare.

Domnule Creangă Ștefan,

Vă rog frumos. Pofțiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Solicit din numele comisiei să fie transferate pentru săptămîna viitoare trei proiecte care sînt în ordinea de zi: 11, 12, și 13. Este vorba de proiectul nr.1299, împreună cu proiectul de Hotărîre nr.501, proiectul nr.1569, împreună cu proiectul de Hotărîre nr.500, se referă la raportul Consiliului Concurenței și proiectul nr.394 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Și o altă solicitare din numele comisiei este includerea în ordinea de zi pentru ședința de azi și mîine a proiectului de Lege nr.33 din 16 februarie 2016 privind moratoriul asupra controlului de stat, pentru lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc frumos.

Într-adevăr, am primit solicitare pentru introducerea pe ordinea de zi a proiectul nr.33 din 16 februarie 2016 ce ține de moratoriul asupra controlului de stat. Luînd în considerare că este introducerea pe ordinea de zi a acestui subiect, am să solicit votul plenului.

Cine este pentru a fi introdus acest subiect pe ordinea de zi astăzi...

Domnule președinte Creangă, sau mîine, e vreo ...

Domnul Ștefan Creangă:

Comisia este gata.

Domnul Andrian Candu:

Este pregătită și astăzi?

Domnul Ștefan Creangă:

Da, este și astăzi pregătită.

Domnul Andrian Candu:

Da, luînd în considerare că e lectura a doua, probabil, este cazul să facem chiar astăzi.

Cine este pentru introducerea acestui proiect pe ordinea de zi, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

Vă mulțumesc frumos.

Proiectul nr.33 din 16 februarie 2016 a fost introdus pe ordinea de zi.

Am să rog Secretariatul Parlamentului să repartizeze materialele pentru membrii deputaților...pentru membrii Parlamentului.

De asemenea, doamna Apolschii, vă rog frumos. Pofțiți.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Din numele comisiei solicit amînarea pentru perioada următoare a proiectului cu numărul de ordine 8, sub nr.17, proiectul de Hotărîre privind încetarea calității de director al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. Situația este de așa natură că în cazul în care este examinat și acceptat acest proiect de hotărîre, acest Centru Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal rămîne fără conducere, nu există astăzi nici adjunct. Și este bine să identificăm pentru numire o altă candidatură și concomitent să examinăm aceste două chestiuni.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da, mă adresez și liderilor fracțiunilor. Din cîte înțelegeți, e o chestiune tehnică. În situația în care se ia act de demisia directorului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, luînd în considerare că nu există nici vice, atunci activitatea Centrului va fi complet paralizată. Iată de ce se propune amînarea acestui subiect pentru perioada următoare. Dacă sînt alte obiecții? Nu sînt alte obiecții.

Vă mulțumesc foarte mult.

Se transferă pentru perioada următoare.

În continuare, există o propunere, făcută în mod regulamentar, privind introducerea pe ordinea de zi, în baza articolului 46 din Regulamentul Parlamentului, a unei Hotărîri pentru aprobarea unei declarații politice din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor.

Vă rog frumos, domnule Dodon. Aveți la dispoziție 2 minute.
Poftiți.

Domnul Igor Dodon:

Domnule Președinte,

Fracțiunea Partidului Socialiștilor a elaborat și propune spre discuții, și sperăm să fie inclus astăzi în ordinea de zi, proiectul Hotărîrii Parlamentului nr.73 cu privire la aprobarea Declarației de recunoaștere a caracterului captiv al statului Republica Moldova.

Cunoaștem că majoritatea cetățenilor Republicii Moldova consideră că Republica Moldova este un stat capturat. Ultimele sondaje arată că peste 85, chiar 90 la sută, sînt categoric împotriva și consideră că Moldova se mișcă într-o direcție greșită.

Cunoaștem că partenerii de dezvoltare în marea majoritate a lor de la nivele și tribune destul de înalte au declarat și au constatat că Republica Moldova este un stat capturat de oligarhi.

Doar Parlamentul Republicii Moldova, majoritatea deputaților din această sală care au creat o majoritate parlamentară, în opinia noastră, care este nelegală conform... cu încălcarea procedurilor, formată prin șantaj, consideră altfel. De aceea, noi propunem astăzi, prin vot, în plenul Parlamentului, totuși, să vedem cine din deputați, din aleșii poporului sînt de acord cu opinia majorității cetățenilor Republicii Moldova care consideră Republica Moldova un stat capturat.

Proiectul declarației a fost înregistrat astăzi. Eu vreau să mă adresez către toți deputații, în primul rînd, către acei care nu sînt parte a acestei majorități pestrițe și, nu în ultimul rînd, și la cei care, totuși, au acceptat să fie parte a majorității oligarhice. Să se gîndească foarte bine și să facem un pas important pentru a recunoaște Republica Moldova un stat capturat.

Vă mulțumesc și rog să fie pusă la vot.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc frumos.

Mă adresez liderilor fracțiunilor dacă există opinie contrară, înainte de a pune la vot acest subiect? Se pare că nu este. Atunci voi propune votului introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr.502 din 3 martie 2016.

Cine este pentru introducerea acestuia pe ordinea de zi, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

Vă rog frumos, numărătorii, să ne dea rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 23.

Sectorul nr.2 – 7.

Sectorul nr.3 – 9.

Domnul Andrian Candu:

Sectorul nr.3,

Încă o dată, vă rog frumos.

N u m ă r ă t o r i i:

– 9.

Domnul Andrian Candu:

Cu 39 de voturi, propunerea de a introduce pe ordinea de zi proiectul nr.502 din 3 martie 2016 nu a fost acceptată de plen.

De procedură, vă rog frumos, domnul Dodon, poftiți.

Domnul Igor Dodon:

Eu vă mulțumesc, domnule Președinte.

În primul rînd, este clară poziția majorității parlamentare, confirmă că sînt parte a statului capturat. Dar noi vom solicita regulamentar o pauză de 30 de minute pentru a discuta și cu unii deputați, inclusiv neafiliați, mă refer aici la colegii din grupul Leancă și alții, care poate revenim la procedura de vot pentru a constata, totuși, cu majoritatea votului, statul capturat Republica Moldova.

De aceea, noi solicităm o pauză, regulamentar din partea fracțiunii, de 30 de minute.

Domnul Andrian Candu:

Sînt obligat să anunț pauza pe 30 de minute, solicitată de Frațiunea Partidului Socialiștilor. Revenim în plenul Parlamentului la 10.50.

Îi rog frumos pe toți, revenim la 10.50.

Vă mulțumesc.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Am revenit în ședință plenară. Dacă mai permiteți încă 5 minute, ca reprezentanții presei să se reamplaseze în loja presei. Rugăm frumos reprezentanții presei și cameramanii ... 5 minute și începem la ora 12.00 cu anunțurile care sînt și cu revenirea la toate subiectele.

Între timp, dați-mi voie, să vă anunț care este decizia Biroului permanent, care s-a convocat într-o ședință ad-hoc, legat, bineînțeles, de subiectul accesului presei în sala de ședințe a plenului Parlamentului.

Decizia Biroului permanent a fost să fie delegată o echipă din partea Parlamentului Republicii Moldova. Echipa din partea Parlamentului Republicii Moldova este condusă de doamna Palihovici ca și vicepreședinte al Parlamentului, inclusiv doamna Popescu ca Secretar general, doamna Svetlana Ursu ca director al Departamentului de comunicare, domnul Ion Creangă – Departamentul juridic și domnul Bodiș din comisia de specialitate.

Echipa respectivă a Parlamentului, împreună cu echipa desemnată din partea reprezentanților mass-mediei, pînă în data de 13 vor avea discuții și vor avea dezbateri pentru a găsi cele mai bune soluții, inclusiv tehnice, inclusiv legale, pentru a asigura o mai mare transparență și o mai bună comunicare între Parlamentul Republicii Moldova și mass-media.

Vă mulțumesc mult.

Asta a fost decizia Biroului permanent care a fost comunicată și reprezentanților mass-media.

Numai puțin. Am zis că începe la ora 12.00. Peste 3 minute, dacă permiteți.

Vă rog frumos, domnule Dodon.

Ați avut o solicitare din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor pentru pauză, înainte de pauza mai mare care a fost acordată și revenind din pauză, vă rog frumos, cu declarațiile sau cu mesajul pe care îl aveți. Aveți două minute la dispoziție.

Domnul Igor Dodon:

În primul rînd, domnule Președinte,

Ceea ce ține de presă, de mass-media, știți este o vorbă bună încă sovietică „Хочешь завалить дело, создай комиссию”. Noi de mai multe ori am abordat acest subiect, de aceea noi considerăm că nu este necesară nici un fel de comisie și trebuie în regim de urgență de pus la vot, de modificat Regulamentul și de permis presei să intre în sala de ședințe. Unu la mîna.

Doi. Din partea reprezentanților mass-media a fost o propunere să permitem unui reprezentant să facă o declarație de la tribuna centrală a Parlamentului. De aceea, din partea fracțiunii regulamentare noi venim cu această propunere s-o puneți la vot.

Și în ceea ce ține de solicitarea de pauză. Noi am discutat cu colegii, unii colegi din plenul Parlamentului, am constatat că 39 de deputați au votat pentru declarația privind declararea Republicii Moldova stat captiv. Sperăm foarte mult că restul deputaților se mai gîndesc și la următoarele ședințe ale Parlamentului vom insista în continuare pînă ce vom obține majoritatea parlamentară, care va aproba această declarație.

Vă mulțumesc.

Și încă o dată reiterez, puneți, vă rog, la vot propunerea fracțiunii parlamentare de a permite unui reprezentant din partea mass-media să facă o declarație de la tribuna centrală.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos să invocați prevederile Regulamentului în privința propunerii pe care o faceți. Nu aveți ...

Vă mulțumesc frumos.

Domnule Ghimpu,

Vă rog frumos. Aveți 2 minute la dispoziție.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Fracțiunea Partidului Liberal permanent a fost pentru prezența, permiterea presei în sala de ședințe a Parlamentului.

Domnule Președinte,

Și eu propun ca astăzi, întrucât discutăm acest subiect și am convenit la Biroul permanent crearea unei comisii, să folosim acest drept, să permitem presei astăzi în sala de ședințe. Doar azi. Și o să vedem ... inclusiv o să fie o posibilitate și pentru comisie ca să analizeze și prezența presei în sala de ședințe.

Mulțumesc.

Astăzi să le permitem.

Domnul Andrian Candu:

Mie mi se pare că sînt cameramanii.

Domnul Mihai Ghimpu:

Nu ...

Domnul Andrian Candu:

Li s-a permis.

Da, continuați, vă rog frumos.

Domnul Mihai Chimpu:

Eu am văzut că sînt foarte multe camere, deci vreo 20 sau 30, și asta am în vedere. Nu o cameră în spate aici, dar toți care doresc, poftim lasă... în sală, unde vor.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Ghimpu,

E ceva mai deosebit astăzi vreți să ne spuneți?

Domnul Mihai Ghimpu:

Da, vreau astăzi o zi să le oferim presei. Pînă va veni cu propunere comisia.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

În continuare ... Înțeleg că Frațiunea Partidului Socialiștilor s-a încurcat în cadrul juridic. Nu?

Domnule Dodon,

Vă rog frumos. Pofțiți.

Domnul Igor Dodon:

Domnule Candu,

O să vedem cine s-a încurcat și în ce, nu mai este mult. Vă promit lucrul acesta. O să vedem. O să vedem cine și unde s-a încurcat și cu cine s-a încurcat.

Dar din partea fracțiunii parlamentare regulamentară noi avem dreptul să cerem să permiteți unui reprezentant mass-media să facă declarație. Eu înțeleg că colegii din partea cealaltă, în principiu, nu sînt împotriva ...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos. Am înțeles.

Vă mulțumesc frumos.

Ar trebui să calific ca amenințare mențiunea dumneavoastră, domnule Dodon? Comisia juridică, numiri și imunități, eventual, o să se sesizeze.

În continuare, vă rog frumos, vă aduc aminte că sîntem cu o ordine de zi deja votată și cu modificările respective și ar trebui să începem să examinăm și să dezbatem subiectele de pe ordinea de zi.

Două chestiuni pur de procedură.

Vă rog frumos. De la microfonul doamnei Bodnarenco, doamna Șupac, pofțiți.

Doamna Inna Șupac:

Din păcate din nou nu lucrează microfonul. Eu, în primul rînd, vreau să reiterez poziția Frațiunii Partidului Comuniștilor, pe care am expus-o în cadrul Biroului permanent, că noi considerăm că trebuie să revenim la acea practică și experiență care a avut loc în timpul guvernării comuniste cînd presa a avut acces liber în ședințele plenare, nu am avut ce să ascundem. Și cred că nu ar trebui să ascundem ceva și în clipele acestea. Și noi nu am susținut această propunere de a crea acest grup. Credem că, începînd cu ziua de astăzi, jurnaliștii trebuie să aibă acces.

Și, în al doilea rînd, stimați colegi, tot de procedură. Din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor a fost o propunere cu privire la declarația privind statul capturat. Vreau să reamintesc tuturor că chiar anul trecut și dumneavoastră, domnule Candu, ați primit o copie a unei cărți „Republica Moldova – stat capturat”, în urma unei mese rotunde internaționale, pe care încă în 2012 PCRM a desfășurat-o. Și vreau să reamintesc tuturor colegilor, chiar îmi pare rău să constat

că nu a trecut această propunere astăzi. Dacă erau să fie voturi încă, spre exemplu, ale celor 14 deputați, era să treacă această propunere.

Domnul Andrian Candu:

Stimată doamnă Șupac,

Vă mulțumesc frumos.

Era chestiune de procedură. Știți că nu se discută în plenul Parlamentului despre voturi după vot.

În continuare ... Dar, vă rog frumos să vă referiți strict de procedură.

Domnule Lucinschi,

Vă rog frumos. Pofțiți.

Domnul Chiril Lucinschi:

Vă mulțumesc.

Tot strict la procedură. Vreau să vă spun că noi considerăm că în atitudinea și comportamentul Parlamentului trebuie să fie toată deschiderea către mass-media. Și atunci dacă solicită cineva să iasă să ne spună din partea mass-media, eu cred că noi trebuie să acceptăm acest lucru. Poziția fracțiunii este să acceptăm acest lucru.

Și numai o mică remarcă. Vă rog foarte mult, doamna Șupac a propus aici să repetăm experiența Partidului Comuniștilor. Vreau să vă spun, doamnă Șupac, că clădirea aceasta și sala respectivă, care au fost planificate pe timpul dumneavoastră, a exclus prezența presei și locul pentru presă în această sală. De aceea, presei trebuia să-i fie oferit un loc special, dar din păcate nu există.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos, domnule Lucinschi, că ne-ați reîmprospătat memoria în privința celor care au făcut design-ul acestei clădiri.

Potrivit Regulamentului, doamna Șupac, aveți dreptul la replică.

Trei minute, poftiți. (*Voci nedeslușite din sală.*)

Vă rog frumos, microfonul doamnei Bodnarenco, poftiți, trei minute.

Doamna Inna Șupac:

Stimate coleg,

Nu este adevărat ceea ce spuneți dumneavoastră. Niciodată, încă o dată repet, nu am fost, nu sîntem și nu vom fi împotriva accesului liber al jurnaliștilor la ședințele plenare. Și vreau să reamintesc că, de fapt, această întrebare a apărut nu astăzi, nu ieri, dar încă de pe timpul cînd noi am revenit în această clădire renovată. Și vreau să reamintesc că noi am fost printre cei care am insistat și atunci, și acum ca presa să aibă acces aici.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, sper că de procedură, domnul Țurcan.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc.

Referitor la... motivarea juridică, eu v-aș propune ca dumneavoastră să vă conduceți de articolul 6 alineatul (1) litera b) și, totodată, articolul 46 alineatul (3) și puteți să puneți la vot această propunere.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, să dați citire prevederilor pe care le citați.

Domnul Vladimir Țurcan:

Dumneavoastră n-aveți Regulament sub mână? (*Rîde.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos. Știți care este, aveți o experiență bogată în...

Domnul Vladimir Țurcan:

Bine, bine, bine.

Poftim. În conformitate cu articolul 6 alineatul (1) al prezentului Regulament, fracțiunile parlamentare au dreptul să facă propuneri pentru... „b) ordinea de zi a ședințelor Parlamentului”. Una la mână.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc frumos.

Domnul Vladimir Țurcan:

Doi. Articolul 46...

Domnul Andrian Candu:

Alineatul (3).

Domnul Vladimir Țurcan:

... alineatul (3), care-l cunoașteți foarte și foarte bine, în mod excepțional, în cazul dat avem o situație excepțională în sensul acela că este solicitare din partea mai multor fracțiuni și este vorba de libertatea presei, mass-mediei etc. etc. Președintele Parlamentului poate propune în orice ședință, inclusiv azi, evident că la propunerea inclusiv a unei fracțiuni, o întrebare care poate fi pusă la vot. Deci vă rog...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, domnule Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Bazându-ne pe aceste prevederi, puneți la vot propunerea respectivă.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

În continuare, domnul Diacov, poftiți.

Domnul Dumitru Diacov:

Stimați...

Domnul Andrian Candu:

Domnule Diacov,

Poftiți.

Domnul Dumitru Diacov:

Nu-i libertate de expresie... Eu ca ziarist, sigur că sînt de partea presei. Și vreau ca presa să nu aibă nici un fel de pretenții față de putere, măcar că noi știm foarte bine că în foarte multe țări, de exemplu, la ședința Guvernului presa nu este prezentă și toate protocoalele ședințelor Guvernului sînt secrete pe termen foarte lung.

În Parlament este altceva. Dar pe mine puțin așa mă miră. În primul rînd, prietenul meu, domnul Țurcan, știe foarte bine că în Parlament întotdeauna se pun la vot proiecte de documente, proiecte de... hîrtie, proiecte de decizie. Ce să pună acum la vot? Nu există nici un fel de document, nimic nu este pe tema dată.

Colegii, comuniștii, au proiectat sala, colegii PLDM anul trecut au votat pentru neprezența presei în Parlament. Guvernarea întotdeauna se gîndește și se bazează pe o anumită experiență. Noi știm... (*Voci nedeslușite din sală.*) Păi, nu este proiectul.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnul Dumitru Diacov:

Nu vă supărați.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Diacov,

Vă mulțumim. (*Rumoare în sală.*)

Vă rog frumos, au trecut cele... Vă rog frumos, 10 secunde aveți la dispoziție.

Domnule Diacov,

Vă rog frumos, 10 secunde...

Domnul Dumitru Diacov:

Stimați colegi,

Douăsprezece zile pentru activitatea acestei comisii din partea Secretariatului Parlamentului, din partea ziariștilor, sînt convins că se va găsi o

decizie, va fi stabilită o anumită ordine și nu vom avea pretenții față de această decizie. Eu sper.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, a fost menționată Frațiunea Partidului Liberal Democrat.

Domnule Deliu,

Aveți dreptul la replică, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc mult.

Frațiunea Partidului Liberal Democrat din Moldova a fost, este și va fi pentru ca presa din Republica Moldova să fie liberă, independentă și să aibă acces în locurile publice ca să relateze veridic situația.

Cît privește acuzațiile care au fost aduse, noi nu am votat nici un proiect care prevedea interzicerea presei în sala de Parlament. Dacă ne aducem aminte, anume Partidul Liberal Democrat din Moldova a fost acel care a adunat zeci de mii de oameni în Piața Marii Adunări Naționale pentru a se exprima împotriva reprimării presei și să ceară ca presa să fie liberă. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

În continuare, să trecem la ordinea de zi după dezbateri și exerciții democratice pe parcursul celor două ore.

Domnule Țurcan,

Ați fost vizat?

Da, cer scuze, aveți dreptul la replică, 3 minute, poftiți.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, am fost vizat, evident că de către prietenul meu domnul Diacov.

Domnule Diacov,

Sînteți, în primul rînd, ex-Președinte al Parlamentului, aveți o experiență extraordinară. Eu chiar azi cînd am intrat în clădirea Parlamentului, nu știu de ce, prima ce am văzut a fost fotografia dumneavoastră, poza dumneavoastră și mi-a plăcut foarte mult că ați fost, într-adevăr, Președintele Parlamentului și, totodată, cunoașteți foarte bine că la vot se pune nu numai proiectul de lege, dar și propunerea fracțiunii. În cazul dat, propunerea era formulată foarte clar.

Prima. Ca să dăm posibilitatea unui reprezentant din partea presei să facă aici o declarație de la tribuna centrală. Și dumneavoastră ca... nu știu dacă este, există așa un grad... ca ziarist de onoare, nu este așa ceva? Cred că, da, putem să introducem chiar și primul pretendent o să fie domnul Diacov. (*Rîde.*) În cazul dat, trebuie să fiți cu două mâini pentru ca să fie așa ceva.

Eu nu văd nimic ieșit din comun, dacă această propunere, chiar și fără punerea la vot... deodată să fie propus ca unul dintre reprezentanți să iasă și să-și

expună poziția presei. Este un lucru absolut democratic și din partea Partidului Democrat să nu fie acceptat, îmi pare rău.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Eu vă propun, totuși, să depășim sesiunea procedurilor și să trecem la subiectele de pe ordinea de zi.

Vă mulțumesc frumos.

În continuare, se propune pentru examinare și dezbatere proiectul de Lege nr.429 din 3 noiembrie 2015 privind deșeurile.

Este invitat la tribuna principală domnul Valeriu Munteanu, ministrul mediului, să ne prezinte proiectul de lege din partea autorilor.

Vă mulțumim. Pofțiți.

Domnul Valeriu Munteanu – ministru al mediului:

Mulțumesc foarte mult, domnule Președinte.

Stimați membri ai Parlamentului,

Atenției dumneavoastră se propune proiectul Legii privind deșeurile care, fiind fundamentat pe prevederile agendei de integrare europeană a Republicii Moldova, a fost elaborat întru executarea activităților planificate de documentele de politici de mediu, în particular de ...

Voci din sală:

Rușine, rușine, rușine.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, numai puțin pauză.

Noi am vrut ca să rămână reprezentanții presei, dar se pare că cei care pretind că-i reprezintă sînt, de fapt, mai mult politicieni decît voi, dragi deputați. Dar, rămîne ca cetățenii să ne judece pe toți în final.

Domnule Munteanu,

Vă rog frumos, continuați.

Domnul Valeriu Munteanu:

Spuneam că Legea privind deșeurile, proiectul legii pe care îl prezint, se bazează și pe Strategia de mediu pentru perioada 2014–2023, precum și pe Strategia de gestionare a deșeurilor, aprobată prin Hotărîrea nr.301 din 2014.

Proiectul legii transpune Directiva 98 a Parlamentului European și a Consiliului din 2008 privind deșeurile și parțial o serie de prevederi din aproximativ 10 documente europene relevante domeniului, avînd ca obiect stabilirea bazei juridice, politice de stat și a măsurilor necesare pentru protecția mediului și a sănătății populației privind prevenirea și/sau reducerea efectelor

adverse generate de producerea și gestionarea deșeurilor și a efectelor generale ale folosirii resurselor și creșterea eficienței folosirii acestora.

Consider necesar să menționez că adoptarea și implementarea Legii privind deșeurile are o importanță strategică pentru Republica Moldova, în special, în contextul obligațiilor asumate în urma ratificării Acordului de Asociere, tratatelor internaționale de mediu la care Republica Moldova este parte, precum și în vederea asigurării cadrului legal necesar pentru realizarea proiectelor investiționale în infrastructura de management al deșeurilor, valoarea cărora se cifrează la aproximativ 250 de milioane de euro pentru construcția depozitelor regionale de deșeuri, stațiilor de tratare mecanico-biologică și a altor obiective de infrastructură.

Respectiv, lipsa platformei legale și a standardelor Uniunii Europene creează impedimente pentru negocierea investițiilor în acest sector atât cu Banca Europeană de Investiții, cât și cu alți donatori care prezintă vădit interes pentru dezvoltarea infrastructurii moderne de management al deșeurilor.

Prezenta lege stabilește bazele juridice, politica de stat și măsurile necesare pentru protecția mediului și a sănătății populației privind prevenirea și reducerea efectelor adverse, generate de producerea și gestionarea deșeurilor și a efectelor generale ale folosirii resurselor și creșterii eficienței folosirii acestora.

Gestionarea deșeurilor se va realiza prin metode și procedee ce nu pun în pericol mediul înconjurător, sănătatea populației și alte organisme vii, iar autoritățile competente vor autoriza, conform articolelor 24, 25, și controla, conform articolelor 30, 31 din prezentul proiect de lege, activitățile de colectare, transportare, valorificare și eliminare a deșeurilor, urmînd ca acestea să nu prezinte riscuri pentru apă, sol, subsol, floră și faună, să nu producă poluare fonică sau miros neplăcut, să nu afecteze peisajele sau zonele protejate.

Pilonii de bază ai acestei legi sunt: principiul, „poluatorul plătește”, pe care ar trebui ca să-l însușească fiecare cetățean al Republicii Moldova și mai ales fiecare agent economic care operează în statul nostru.

Un alt principiu de bază nou, fundamental în această lege este principiul responsabilității extinse a producătorului de produse. Pînă acum, din păcate, și pînă la revoluție, și de la revoluție înapoi responsabilitatea privind gestionarea și administrarea, dacă vreți a deșeurilor, era ... a fost pusă în mare măsură în exclusivitate pe umerii administrației publice locale, care trebuia să găsească soluții, care trebuia să răspundă provocărilor, care trebuia să răspundă inclusiv administrativ prin amenzi aplicate acestora la momentul în care se vedeau neputincioși în fața valului mare de deșeuri care venea în republică și care vine în continuare sau pe care îl produce în continuare statul nostru Republica Moldova.

De aceea, această lege stabilește o responsabilitate extinsă, crescută a celor care produc aceste deșeuri. De aceea, odată cu aprobarea legii pe cinci capitole: pe baterii și acumulatori, echipamente electrice și electronice, vehicule, uleiuri și ambalaje în toate plenitudinea acestora, responsabilitatea pentru gestionare și recuperarea acestora va cădea în mare măsură pe umerii celor care produc aceste deșeuri sau produsele care devin deșeuri. Ceva este o noutate pentru Republica Moldova, dar vreau să vă spun că importul în Republica Moldova al acestui principiu s-a făcut din Uniunea Europeană, unde funcționează perfect acest lucru.

Iar toate statele care au aderat la Uniunea Europeană au avut calendar, așa cum o să avem și noi, pentru ca acest lucru să se realizeze treptat.

Iar, astăzi, de exemplu, în Germania sau în alte state europene din vestul Europei, gradul de recuperare a acestor deșeuri, pe care vi le-am spus eu, se apropie de 80 sau chiar 90 la sută. State mai noi în Uniunea Europeană, precum ar fi Bulgaria sau România, au și ele un calendar și au pornit de la 30 – 40 la sută și, respectiv, el este stabilit anual... și este stabilit un calendar de recuperare.

Eu am urmărit trasabilitatea acestei legi, vreau să vă zic că legea se plămădește la Ministerul Mediului de aproximativ cinci ani de zile. A avut un parcurs foarte dureros și foarte chinuit și discuții interminabile uneori politice, uneori fără conținut. ... inclusiv discuții care s-au realizat în comisia parlamentară. De aceea există temeri, unele legale unele legitime, pardon, iar altele fără conținut. Din capul locului, vreau să răspund unor temeri legitime ale deputaților pentru a prevedea... preveni, pardon, anumite întrebări.

Și în acest sens câteva repere:

1. Importul de deșeuri. Am auzit, inclusiv în presă, mai multe declarații în acest sens, prin care s-a declarat că adoptarea acestei legi va permite importul de deșeuri în Republica Moldova. Republica Moldova va deveni o groapă de gunoi a Europei sau a întregii lumi.

Fals. Este un fals. Legea prevede foarte clar că în Republica Moldova nici astăzi nu este permis și nici adoptându-se această lege nu va fi permis importul de deșeuri, cu trei excepții care există și astăzi, se vorbește despre hârtie, metal și sticlă.

Acestea sînt deșeuri care, la rîndul lor, pot fi privite și considerate ca materie primă și, respectiv, astăzi funcționează aceste mecanisme în Republica Moldova. Actualmente industria din Republica Moldova folosește hârtie, maculatură mai exact, metal de diferit gen și, respectiv, sticlă, în principiu sticlă spartă, pentru industria noastră de sticlă. Exact aceleași prevederi, insist asupra acestui fapt. Pentru că cele mai deplasate speculații sînt anume în acest domeniu.

2. Centrul pentru gestionarea deșeurilor periculoase. Ce este acest Centru pentru gestionarea deșeurilor periculoase? Pornește totul de la principiul care este stabilit în această lege, care definește o ierarhie a deșeurilor. Respectiv, legea vorbește despre prevenirea, pregătirea pentru reutilizare, reciclare, valorificarea și, în final, eliminarea.

Desigur că eforturile pe care trebuie să le depunem sînt cele de educare și reeducare a populației noastre, a agenților economici, a tuturor, astfel încît să prevenim poluarea și diseminarea gunoaielor de tot genul, deșeurilor în Republica Moldova. Este cale lungă, este complicat și în case mai mari, și în țări mai cu democrație și cu statalitate mai veche decît în Republica Moldova, este un procedeu și o procedură foarte complicată, dar trebuie să ne canalizăm atenția inclusiv în acest sens. Pentru că este mult mai ieftin și mai ecologic, dacă vreți, să educăm cetățenii să nu polueze, decît să cheltuim milioane de euro pentru a recupera și anihila anumite deșeuri. Este complicat și este opera noastră comună, pe care trebuie s-o facem, mai ales pentru viitorimea noastră care vine din urma noastră.

Doi. Pregătirea pentru reutilizare. Există foarte multe deșeuri care pot fi reutilizate, reciclate, valorificate. Republica Moldova este, astăzi, unicul stat din Europa care nu valorifică în nici un fel sau în mici proporții, proporțiile fiind pînă la 3 – 5 la sută, deșeurile pe care le are.

De la noi la vest și în Japonia, în Statele Unite ale Americii, pe alte continente, în Australia există de 10, de 15 sau de 20 de ani exact aceleași principii și, respectiv, metode și tehnologii pentru utilizarea deșeurilor, pentru sortare, selectare și după care le valorifică economic, inclusiv energetic. Ceea ce, din păcate, în Republica Moldova nu se face.

De foarte multe ori la scrierea acestei legi experții care au fost antrenați din țări europene, dar și cei care au venit în ajutorul nostru, ne-au spus că „sîntem atît de bogați, încît ne permitem să neglijăm o sursă atît de importantă pentru economia Republicii Moldova, fiind deșeurile”.

Există deșeuri, desigur, care pot fi eliminate prin... sau pot fi valorificate economic, dar la sfîrșit avem sau în paralel există anumite categorii de deșeuri care pot fi gestionate decît în condiții foarte speciale. De aceea în Republica Moldova este necesar să avem un singur centru, nu este nevoie de 10 sau de 20 de astfel de centre pentru gestionarea deșeurilor periculoase.

Ce sînt deșeuri periculoase? Vreau ca toată lumea să înțeleagă. Aceste deșeuri periculoase sînt mercurul, POP-surile, produșii organici, deșeurile galvanice, bifenili, policlorurați, vopsele, dar și anumite deșeuri istorice care s-au depozitat din perioada sovietică și-și așteaptă soluția lor pentru a fi anihilați, dacă vreți.

Eu vreau să vă spun că noi sîntem în niște procese paralele, a fost Strategia cu privire la deșeuri, dar și alte documente ne-au permis să accesăm anumite fonduri pentru crearea acestui centru și eu vreau să vă spun că avem deja bani pentru studiile de fezabilitate, am selectat terenul într-o suburbie a municipiului Chișinău. Și, cu siguranță, în momentul în care vom avea și legea, vom găsi și bani pentru crearea acestui centru care va fi, desigur, o clădire cu echipamente care vor neutraliza aceste deșeuri despre care am vorbit.

De aceea în Republica Moldova, în ultimii 25 de ani, nu s-a făcut acest lucru pe bază privată. Și de ce trebuie să intervină statul? În țări precum: România, Polonia, alte țări care sînt mult mai mari și care au avut o istorie privind deșeurile chimice și producție chimică foarte mare, evident că, au avut și deșeuri foarte multe istorice și acest lucru s-a realizat în multe cazuri pe bază privată.

La noi, din păcate, fiind aceste deșeuri relativ puține, comparativ cu alte țări, nu a existat interesul economic și lumea a rezolvat problema cum a putut. Pur și simplu avem tone, cu siguranță, de la începutul anilor '90, tone de diferite substanțe chimice foarte periculoase care fie au ajuns în șanț, fie la groapa comună de gunoi, fie în sistemul de canalizare, fie în altă parte și nu acolo unde trebuie.

Eu știu că există o reticență legat de cine va plăti neutralizarea acestor deșeuri. Eu vreau să vă spun că această responsabilitate este iarăși a agenților economici, așa cum este în toată țara. În momentul în care tu produci vopsele sau altceva, trebuie să te asiguri ce o să faci cu acele vopsele în momentul în care ele vor expira și trebuie în business planul tău să-ți prevezi și astfel de cheltuieli.

Eu vreau să vă spun că nimeni nu poate să spună astăzi ce s-a făcut, eu știu exact și o să vă spun, dar nu există o contabilitate și o evidență ce s-a întâmplat, de exemplu, cu detergenții, ce s-a întâmplat cu produsele de uz fitosanitar și fertilizanți care le-am importat de la independență încoace, pentru că în contabilitatea firmelor, probabil, lipsesc, ei au scris că le-au utilizat sută la sută.

De multe ori există niște contabilități paralele, dar de cele mai multe ori substanțele care-s lichide sînt aruncate în sistemul de canalizare și noi vedem de ce moare râul Bîc și, respectiv, avem probleme cu stația de epurare care nu rezistă. Am avut sute de cazuri cînd astfel de produse au ajuns la stațiile, la gunoșiile comune și tot așa mai departe.

De aceea vom încuraja și cetățenii Republicii Moldova, și aici va trebui să găsim o metodă, în momentul în care cetățeanul Republicii Moldova duce, de exemplu, 5 kg de mercur pe care-l ține acasă, eu vreau să vă spun că este foarte răspîndit ceea ce vă spun, săptămînal poliția descoperă, anihilează și, respectiv, recuperează de la cetățeni kilograme de mercur sau de alte substanțe.

Există așa o percepție la noi, la cetățeni, că îl țin acasă, pentru ca o să-l vîndă, costă cîteva mii de euro, cineva i-a spus și îl ține de 20 de ani în beci sau sub pat și nimeni nu vine să i-l cumpere. Încurajăm cetățenii Republicii Moldova să vină, să-l transmită, noi o să-l depozităm temporar la Institutul de Chimie al Academiei de Științe, este o metodă și o cale mult mai scurtă și mai sigură decît să-l țină undeva în dulap în speranța că mîine cineva o să vină și o să i-l cumpere.

Trei. Și cu asta închei. O a treia speculație foarte și foarte mare a fost legată, și poate aici admit, au fost și neînțelegeri, avînd în vedere aplicabilitatea și întinderea aplicării legii legate de incinerarea deșeurilor. Eu vreau să vă spun că, în primul rînd, Directiva Europeană ne obligă ca Republica Moldova să adopte o lege și acțiuni după asta ca să-și rezolve problema gestionării tuturor deșeurilor. Respectiv, noi nu putem să raportăm la Comunitatea Europeană că noi am rezolvat problema deșeurilor, dar avem o parte din deșeuri pe care nicidecum nu putem s-o rezolvăm, vă rog frumos, veniți și salvați-ne. Legislația trebuie să fie atît de explicită și mecanismele trebuie să fie atît de explicite, încît noi să rezolvăm toate deșeurile care există în Republica Moldova.

Din păcate, vă spuneam, există foarte multe deșeuri care nu pot fi prin natura lor anihilate sau rezolvată problema acestora decît prin ardere. Din păcate, acest lucru s-a făcut în ultimii 25 de ani într-un mod foarte primitiv, dar nimeni nu a răspuns de acest proces. Eu o să vă dau doar cîteva exemple și știu că în această sală există specialiști în acest domeniu mult mai mulți sau mai buni decît mine în acest domeniu. Și vreau să-mi spună care sînt alte metode de eliminare a acestor deșeuri decît prin ardere?

Primele. Deșeurile medicale, de exemplu, medicamentele expirate ș.a.m.d. Noi avem anumite resturi din domeniul medical care pot fi, și există deja un proiect pilotat în Republica Moldova, cu suportul Academiei de Științe și noi acum vom susține replicarea acestor proiecte privind rezolvarea acestei probleme pe cale mecanică pentru cele care pot fi fărîmițate. Dar există, de exemplu, medicamente cu termen expirat care, de foarte multe ori, soluția este în felul următor: în curtea spitalului, și eu vorbesc despre lucruri în cunoștință de cauză, în curtea spitalului

există o sobă improvizată și în soba ceea improvizată, altfel nu pot oamenii să rezolve problema și nu învinuiesc pe nimeni, pur și simplu, le ard acolo.

Doi. Noi avem resturi... resturi, mi-i greu să spun acest lucru, resturi de la operații, legate de resturi umane, dacă vreți, mâini, picioare, stomac, alte chestii, niște lucruri foarte reale în Republica Moldova. Închipuiți-vă, ce face astăzi spitalul cu aceste lucruri? Găsiți-mi, vă rog frumos, o altă metodă, eu nu sînt specialist, dar spuneți-mi, vă rog frumos, o altă metodă cum va fi rezolvată această problemă în momentul în care noi în lege o să scriem că eliminarea deșeurilor pe cale de ardere este interzisă.

Mai mult decît atît...

Domnul Andrian Candu:

Stimate domnule ministru.

Domnul Valeriu Munteanu:

Exact aceleași resturi...

Domnul Andrian Candu:

Stimate domnule ministru,

Nu vă supărați, dar ați putea mai succint? Avem aici o listă mare de întrebări ulterior.

Domnul Valeriu Munteanu:

... și cu asta închei. Există și resturile de la domeniul zootehnic, da? Există resturi care pot fi procesate. În momentul în care ele nu vor dăuna, de exemplu, dacă sînt făcute făină nu vor dăuna după aceea, dacă sînt folosite în hrana animalelor. Dar există în momentul în care animalul este pierit sau altceva, altfel decît prin ardere, nu putem să-l facem. Desigur că, am auzit soluția gropilor Beker care, noi cînd am dus specialiștii din Uniunea Europeană și le-am arătat, ei făceau poze, și spuneau că aceste lucruri au existat 50 de ani undeva prin Europa și acum este extrem de complicat să ne închipuim că noi vrem să gestionăm corect deșeurile și vom face acest lucru.

Dar vreau să vă spun că legea, există două legi complicate pentru anul 2016 la Ministerul Mediului: Legea cu privire la deșeuri și Legea cu privire la substanțe chimice care va veni, sper, în cîteva săptămîni în Parlament.

Legea cu privire la deșeuri are alte 9 regulamente, fiecare dintre ele obligație în fața Uniunii Europene care vor fi aprobate prin hotărîri de Guvern și care vor reglementa separat și detaliat, a totcuprinzător fiecare prevedere.

Și acestea sînt: Regulamentul cu privire la ambalaj și deșeuri de ambalaj, Regulamentul cu privire la deșeurile de echipamente electrice și electronice, Regulamentul cu privire la baterii, acumulatori, precum și deșeurile acestora; Regulamentul cu privire la depozitarea deșeurilor, Regulamentul privind incinerarea deșeurilor, Regulamentul cu privire la lista deșeurilor, Regulamentul cu privire la uleiurile uzate, Regulamentul privind transferurile deșeurilor și, ultimul, Regulamentul privind crearea Centrului de gestionare a deșeurilor periculoase.

Fiecare dintre acestea sînt acum în elaborare și pe parcursul anului 2016 avem obligația să le adoptăm, astfel încît legea să poate fi aplicată în tot cuprinsul ei.

Vreau, cu permisiunea dumneavoastră, să vă mai prezint un document și cu asta închei. În anul 2013, Ministerul Mediului a propus și s-a aprobat în Guvern Strategia de gestionare a deșeurilor. Conform acestei Strategiei de gestionare a deșeurilor, Republica Moldova a fost separată în opt subzone de la nord la sud, de la vest la est și pentru fiecare din aceste subzone este propus ca să fie constituită, creată cîte o întreprindere intermunicipală și, respectiv, soluții interne pentru fiecare dintre aceste subzone.

Eu vreau să vă spun că în cinci din aceste subzone s-au realizat deja studii de fezabilitate, în trei dintre dînsule Banca Europeană de Investiții ne-a dat un grant de 1,2 milioane de euro, pe care îl gestionează singură și realizează studiile de fezabilitate în celelalte trei subzone și, respectiv, un criteriu de integrare a tuturor opt.

În zona sud, care include raioanele Comrat și Cantemir, și tot ce avem mai la sud, deja sîntem pregătiți pentru contractarea unor credite, respectiv granturi și trebuie să facem acum fundraising pentru a găsi componenta de grant cît mai consistentă pentru aplicarea acestor proiecte, astfel încît în anul 2016 putem să începem construcția acestor întreprinderi intermunicipale, care vor prevedea constituirea unei singuri întreprinderi, o singură groapă de gunoi, acolo unde va trebui deja să ducem masa organică, care nu mai poate ...

Domnul Andrian Candu:

Domnule ministru,
Vă mulțumim frumos.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Minuta s-a transformat în zece treptat, treptat. De aceea, ne cerem scuze, dar e o listă foarte mare de solicitări de a pune întrebări.

Începem sesiunea de întrebări-răspunsuri. Și primul are dreptul la cele două întrebări domnul Pleșca.

Poftiți.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

Domnule Președinte,
Vă mulțumesc.
Stimați colegi,
Domnule ministru,

Eu, împreună cu colegii din Parlament, salutăm acest proiect. Este un proiect așteptat, este un proiect în vederea combaterii mizeriei care s-a lăsat asupra Republicii Moldova. Și eu am speranța, încrederea că dumneavoastră o să vă reușească să lichidați acest flagel, această catastrofă.

Mă interesează din expunerea dumneavoastră din proiect și consider că sînteți un bun cunoscător, chiar și locuitor al regiunii respective, cînd și cum? Și dacă acest proiect ne oferă soluția ca să punem capăt mizeriei din cariera „Purcel”, unde, dacă nu în fiecare lună, de cîteva ori pe an acolo sînt conferințe de prese, proteste. Și orașul Chișinău este, de fapt, în situația cînd nu mai are posibilități de evacuare a deșeurilor. Mai cunoaștem, domnule ministru, cîteva ani în urmă, în zona Budeștiului dintr-o fîntînă se scotea apă, se turna în bacul la autovehicul și vehiculul funcționa.

De asemenea cunoaștem și multe, multe alte cazuri. Mă interesează, elementul despre care ați vorbit – incinerarea. Fiindcă a fost discutat și răsdiscutat și în legislatura precedentă, este elementul principal al proiectului în vederea combaterii mizeriei în Republica Moldova sau în susținerea lui avem și alte metode și posibilități?

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Eu o să le iau toate pe rînd. Legat de existența unor substanțe miraculoase din fîntînile noastre care pot să servească ca combustibil, eu vreau să vă zic că Uniunea Sovietică ne-a fericit cu multe astfel de exemple. Eu nu credeam că există acest lucru, a trebuit să văd, de exemplu, în localitatea Lunga, Florești, lîngă Aeroportul „Mărculești”, unde avînd în vedere că exista în perioada sovietică în exces și a trebuit să fie casat, în limba rusă se numește „spisuit” foarte mult gaz pentru avioane, s-a turnat timp de mulți ani de zile cantități impresionante, mii, sute de mii de tone, toate s-au îmbibat în sol, din sol au ajuns în apele subterane și, respectiv, de cîteva ani, cu proiect susținut din afară, noi pompăm de acolo acest gaz. Și vreau să vă spun că poate fi folosit ca o mostră de moștenire durută. Și mai avem și în altă parte astfel de lucruri.

Legat de incinerare. Foarte clar și strategia, și legea spune în felul următor, noi vom pune accentul pe prevenire, pe reutilizare, reciclare, valorificare, să selectăm și există termen unde vom selecta, vom elabora mecanisme ca să selectăm deșeurile de bază: hîrtii, metal, plastic, sticlă. 2017, termen pentru 2020, celelalte: biomasa separat, pardon, toată masa organică. Respectiv cum valorificăm energetic această masă, trebuie s-o lăsăm să emane toate chestia asta sau captăm toate aceste gaze.

Dar în momentul în care ... și în Uniunea Europeană există 1400 de incineratoare pentru deșeuri și inclusiv doar în orașul Tokio există 40. Și nu există nici o problemă în momentul în care acestea au echipamente necesare, astfel încît să anihileze emisiile periculoase care există.

Dar în același timp în toată Europa există tendința ca să fie reduse aceste cantități de deșeuri care sînt arse. În Republica Moldova noi avem astăzi deșeuri despre care v-am spus că sînt arse și noi prin această lege, și prin această soluție, și compromisul pe care putem să-l facem, inclusiv la nivelul legii sau la nivelul

hotărîrii de Guvern, este ca doar pentru acele produse care nu pot fi altfel eliminate decît prin ardere să fie.

Dacă Parlamentul va considera că trebuie să dăm o listă, o să dăm o listă. Și vreau să se știe foarte clar, noi nu putem fugi de aceste lucruri. În rest, pentru 99 la sută din deșeuri pot fi procesate, anihilate, distruse, eliminate altfel decît prin ardere.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

A doua întrebare, domnule Pleșca, dacă aveți.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Legat, legat ...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Trei minute pentru răspuns.

A doua întrebare, vă rog frumos.

Domnul Nae-Simion Pleșa:

Cariera „Purcel”.

Domnul Valeriu Munteanu:

Legate de cariera „Purcel”. Vă spuneam, municipiul Chișinău se află în zona patru, care prevede ... care include municipiul Chișinău și patru raioane în jur: Criuleni, Anenii Noi, Hîncești și Strășeni. Și, respectiv, în paralel municipiul Chișinău a realizat un studiu cu BERD pentru a vedea soluții doar pentru municipiul Chișinău, care acum vor fi înglobate în soluții pentru toată zona centrală a Republicii Moldova. Foarte multe proiecte au venit, ele au trebuit să fie prioritizate, toate compatibilizate, astfel încît să fie OK.

Eu vreau să vă zic că ei au reușit să facă un studiu privind groapa de la Țîntăreni și mai durează cîteva săptămîni pînă concluziile vor fi foarte clare. Dar concluziile primare, pe care eu le-am văzut, și eu sînt responsabil pentru ceea ce spun, că astăzi această groapă este suficientă și capabilă ca să primească deșeurile din municipiul Chișinău și din zonă, că problema privind închiderea a fost una politică și, respectiv, trebuiesc intervenții minime pentru ca această groapă să poată, pe moment, încă o dată insist, pe moment primi gunoaiile. Mult mai bine și mai ecologic, și mai securizat de zeci și chiar de sute de ori decît să fie depozitate acum în groapa „Purcel”, care imediat, cum rezolvăm problema, va trebui să găsim și soluții pentru rezolvarea acestor probleme. Pentru că implementarea strategiei înseamnă și lichidarea tuturor gunoiștilor comunale din fiecare localitate și neadmiterea pe viitor ca acestea să reapară.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnule Pleșca,

Au fost două întrebări. Știu că aveți luare de cuvânt.

Vă rog frumos.

Poftiți, precizare.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

Domnule ministru.

Ca să faceți o contabilizare pe ultimii zece ani, ca să cunoașteți câte platforme, câte tomberoane, câte gunoște, câte gropi Beker s-au construit și, de fapt, rămînem acolo unde am fost cu 10 – 15 ani în urmă.

Și vroiam a doua întrebare să vă zic despre deșeurile periculoase. Și vă amintiți, probabil, de cazul cînd... l-am privit toți la una din televiziuni, cum un pacient cărui i s-a amputat membrul inferior, piciorul, medicul i-l dădea să-l ia acasă, el nu știa ce să facă cu dînsul. Este extrem de important și vreau să vă zic și despre acele seringi contra SIDA și cosmetică, și multe, multe altele. Și dacă n-ar fi cazul să fie o direcție în Inspectoratul Ecologic de Stat sau un centru de strictă monitorizare a situației pentru a evita...?

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule ministru,

Strict un minut, vă rog frumos.

Domnul Valeriu Munteanu:

Răspunsul este același. Trebuie să avem soluții interne pentru ca să anihilăm toate deșeurile. Sînt departe de gîndul că noi vom putea și sînt chestii extrem de periculoase, extrem de costisitoare și legea nu prevede anihilarea produșilor fitosanitari sau deja care se numesc POP-suri din perioada sovietică. Noi încetul cu încetul le ducem din Republica Moldova pe bani străini, mai avem Cișmichioiul unde sînt foarte multe, dar legea desigur că nu prevede acest lucru și nici nu ne dorim, pentru că sînt extrem de complicate aceste tehnologii și noi trebuie să le ducem în țări ca Polonia, Franța care realizează și aceste lucruri.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

În continuare, doamna Ciobanu, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Agache,

N-o deranjați pe doamna Ciobanu.

Poftiți doamnă.

Doamna Maria Ciobanu:

Mulțumesc, domnule deputat Zagorodnîi.

Domnule ministru,

La articolul 2 ar fi firesc să dați definiția termenilor specifici domeniului, precum ar fi: „incinerare”, „coincinerare”, care nu se regăsesc. În alineatul (4) litera c) dumneavoastră tălmăciți ce înseamnă „cele mai bune”. Eu nu cred că este vreun copil care vorbește și nu înțelege ce înseamnă cele mai bune.

Ori aveți o părere proastă în așa măsură despre monstruoasa majoritate parlamentară încât aveți temerea că nu vor înțelege?

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Am prevăzut această întrebare și, respectiv, există un răspuns.

Noțiunea de „cele mai bune tehnici disponibile” a fost preluată din Directiva Deșeuri 75 a Parlamentului European. De foarte multe ori există termeni care noi îi preluăm și trebuie să-i transpunem exact, pentru că avem riscul în momentul în care vom raporta pe Acordul de Asocieră că noi am aprobat Legea cu privire la deșeuri, dar ei vor stabili că: voi nu ați prevăzut toate soluțiile și, respectiv, legea este trunchiată și, respectiv, voi nu sînteți pregătiți ca să vă rezolvați toate deșeurile și toate problemele și noi va trebui să revenim la această lege.

Eu vreau să vă spun că inclusiv această noțiune derivă exact dintr-o Directivă a Uniunii Europene, v-am spus, 75, puteți s-o verificați, din 2010. Așa se numește „cele mai bune”.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Aveți a doua întrebare sau precizare, doamna Ciobanu? Pofțiți.

Doamna Maria Ciobanu:

Da, precizare, domnule Președinte al Parlamentului.

Cele mai bune tehnici disponibile este o treabă, dumneavoastră dați tălmăcirea sintagmei „cele mai bune”, adică bun la gradul superlativ.

Domnul Valeriu Munteanu:

Vă spuneam, eu citez din Directiva Uniunii Europene, a fost tradusă din engleză în română, dar sensul s-a păstrat exact, se numesc în română „cele mai bune tehnici disponibile” și, respectiv, exact așa avem noi obligația ca să le transpunem în legislația din Republica Moldova.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

În continuare, doamna Ivanov, poftiți. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Violeta Ivanov:

Domnule ministru,

Vă mulțumim pentru prezentarea comprehensivă a proiectului.

Spuneți, vă rog, dumneavoastră ați vorbit deja despre centrul pe care intenționați să-l creați, Centrul de gestionare a deșeurilor periculoase, ați vorbit și despre ceva educațional de prevenire a deșeurilor și multe, multe altele.

Dar citesc din proiectul de lege: „Crearea Centrului de gestionare a deșeurilor periculoase ar avea un impact benefic asupra întreprinderilor mici și mijlocii care nu pot crea capacități proprii pentru valorificarea deșeurilor propuse în procesul tehnologic, dar le pot transmite centrului pentru tratare contra plată”.

Lămuriți, vă rog, totuși, ce fel de centru vreți să creați, ce fel de structură sau aceasta este o întreprindere, pe lângă cine va funcționa centrul acesta?

Vă rog mult.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Întreprinderea... noi deja a trebuit la... vă spuneam că sînt procese paralele, noi sîntem... am selectat și terenul, am selectat și forma juridică, respectiv, și am convenit-o cu partenerii care finanțează acest lucru. Forma juridică este întreprindere de stat, fondator este Ministerul Mediului. Eu știu că doare, eu știu că sînt împotriva ca să creștem și să dezvoltăm alte întreprinderi de stat, dar în momentul în care noi vom face o investiție, și sînt absolut sigur că investițiile vor fi toate străine și toate din granturi, dar în momentul în care nu a existat pînă acum, în ultimii 25 de ani, interes din partea agenților economici, statul trebuie să-și asigure.

Eu nu vreau și noi am exclus posibilitatea ca această întreprindere să fie după aceea deetatizată, privatizată sau altceva, statul trebuie să răspundă de aceste deșeuri și, respectiv, va fi o întreprindere de stat. Evident că în momentul în care există o întreprindere de stat, noi trebuie să găsim și sursă pentru ca ea să-și acopere cheltuielile.

Există în felul următor, de exemplu, avem galvanice sau avem aceste becuri care sînt... trebuie să le fie scos mercurul din ele. Firma, care are obligația ca să-și anihileze sau să-și rezolve problema, va plăti la acest centru costurile pentru ca să-i fie dezafectat mercurul sau altceva. În caz contrar, povara va cădea pe bugetul de stat, pe moș Ion și pe mătușa Ioana, și asta, în genere, este contraproductiv, din punctul nostru de vedere, și contravine cu un alt principiu din aceeași lege care vorbește despre principiul extins al responsabilității producătorilor.

În momentul în care omul a importat în Republica Moldova o mie de frigidere, el va trebui să raporteze cîte și le-a urmărit și le-a găsit. Acest lucru funcționează foarte bine în alte țări.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Doamna Ivanov,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare?

Doamna Violeta Ivanov:

O precizare, vă rog. Deci, ca să înțeleg centrul respectiv prevede acumularea tuturor deșeurilor periculoase de pe teritoriul Republicii Moldova, da?

Domnul Valeriu Munteanu:

Toate care există și evaluările au demonstrat că nu este nevoie ca noi să creăm centre, este suficient ca noi să folosim singularul, pentru că și pentru azi, și pentru următorii mulți, mulți ani nu vom avea atâtea, încât să nu fie nevoie de plural.

Doamna Violeta Ivanov:

Corect.

Domnule ministru,

Eu vă rog foarte mult să examinați încă o dată mai minuțios capitolul respectiv, deoarece să nu se întâmple că întreprinderea respectivă nu va avea capacități și va fi necesar cumva de adus deșeurile pentru a asigura capacitatea respectivă. De ce spun lucrul acesta?

Deoarece în situația POP-surilor, poluanților organici persistenti, în urma investigărilor, am luat decizia atunci ca să le eliminăm din țară prin exportul în Franța la o întreprindere, deoarece ele nu erau multe și nu era necesar ca să construim aici pe teritoriul țării o uzină ca atare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Continuați, 5 secunde, 10 secunde, doamna Ivanov, poftiți.

Doamna Violeta Ivanov:

De aceea vă rog foarte mult ca să vă mai uitați încă o dată la capitolul respectiv și rog să fiu înscrisă cu luare de cuvânt.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos. Vă mulțumesc mult.

Ați fost înscrisă cu luare de cuvânt.

Domnul Valeriu Munteanu:

Dacă onoratul Parlament va considera că, inclusiv în articolul 62, trebuie să precizăm forma juridică a acestui centru, eu voi avea toată deschiderea, pentru că legea am scris-o, dar paralel am determinat în studii care va fi forma juridică și, respectiv, astăzi vreau să vă spun că forma juridică este întreprinderea de stat și nu avem nici o problemă, este angajamentul nostru, doamnă președinte, stimați colegi, dreptul de inițiativă sau de modificare este al deputaților. Dacă trebuie să scrie că-i întreprindere de stat și toată lumea știe cum le monitorizăm, atunci vom face acest lucru.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, doamna Buliga, poftiți.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Președinte,

Mulțumesc mult.

Domnule ministru,

Articolul 65 prevede răspunderea pentru încălcarea legislației privind deșeurile. Dumneavoastră ați menționat astăzi un capitol aparte legat de nimicirea medicamentelor cu termen expirat sau rămase neutilizate pe teritoriul țării. Din câte cunosc, există acest mecanism deja, dar nu există responsabilitatea și răspunderea pentru agenții economici, inclusiv instituții medico-sanitare publice, pentru încălcarea aceluși regulament al Ministerului Sănătății. Care este viziunea dumneavoastră asupra extinderii, într-un fel, acestui... sau descifrării acestui articol?

Și a doua întrebare referitor la ceea ce-ați răspuns doamnei Ivanov conform articolului 62. Cunosc deja câteva situații când agenții economici din Republica Moldova, văzînd un gol în țară la acest capitol, au investit și-și doresc să dezvolte un astfel de serviciu. Care va fi colaborarea și comunicarea cu ministerul? Și cum intenționați să asigurați într-un fel coparticiparea și a statului, și a celor care își doresc să fac ordine într-un fel în acest domeniu?

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Valeriu Munteanu:

Nu vă supărați, doamnă deputat, rog doar o singură precizare să-mi faceți, agenții economici ce capacități au dezvoltat? Ca să înțeleg care este compatibilitatea cu centrul. Ce fac ei?

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Buliga,

Precizare, vă rog frumos. Poftiți.

Doamna Valentina Buliga:

Deja au procurat utilaje de milioane de lei, care sînt la etapa deja să prezinte Ministerului Mediului pentru autorizație. Pentru că era o problemă cu deșeurile, inclusiv medicale, cu care m-am ocupat în 2011, cînd candidam la o funcție în municipiul Chișinău și cunoșteam acea problemă. Deci asta am avut în vedere, dumneavoastră prin crearea acestui centru monopolizați acest domeniu sau îl ...? Asta.

Domnul Valeriu Munteanu:

Pentru deșeurile medicale, inclusiv despre care vorbiți dumneavoastră, în momentul în care soluția ... și aici sînt specialiști mult mai mulți decît mine, în momentul în care soluția alta decît eliminarea lor este prin ardere, nu este nevoie ca acest lucru să se facă la acest Centru de substanțe periculoase. Acestea se vor procura sau dacă au fost procurate anticipat și acum trebuie verificate și autorizate, și acreditate aceste incineratoare, respectiv vor putea funcționa pe bază privată, inclusiv pe bază publică, dacă e vorba de spitale, inclusiv pe bază privată acolo în agricultură. Noi creăm cadrul general, dar nu înseamnă că Ministerul Mediului va merge și va căuta în continuare 100 de milioane de euro ca să constituim crematorii pentru animale moarte sau altceva ș.a.m.d.

Există sectorial, responsabilitatea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ANSA, Ministerului Sănătății, fiecare pe dimensiunea lui, noi creăm acest cadru general mare. Legat de acest centru este exclusiv doar pentru substanțe chimice foarte periculoase. Și paralel, sper să ajung în două-trei săptămîni în Parlament cu Legea privind substanțele chimice. Acolo în genere e vraiste. Și avem pe lîngă... după această lege, alte 13 regulamente de implementare a acestei legi.

Pentru că, astăzi, eu am făcut interpelări la Serviciul Vamal sau în altă parte și, de exemplu, nimeni nu a contabilizat ce s-a făcut cu miile de tone, de exemplu, de produse de uz fitosanitar și fertilizanți care au termenul expirat sau cu detergenți, sau cu ce vreți. Soluțiile contabile arată foarte frumos, fizicul le-a aruncat la gunoște și noi nu le vedem, dar închipuiți-vă care este impactul asupra mediului.

Acum aceștia vor avea obligația și noi vom avea obligația ... noi prin cealaltă lege vom crea Centrul de substanțe chimice, pe care îl vom crea... Agenția de Substanțe Chimice, pe care o vom crea în baza Agenției actuale de Substanțe Radiologice, care va trebui să monitorizeze toată trasabilitatea substanței chimice. Ai adus în Republica Moldova zece tone de produse de uz fitosanitar, ai vîndut 9,5, ce faci cu celelalte? Pentru celelalte care rămîn 500 de kilograme ești obligat să găsești soluții pe banii tăi ca să le rezolvi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Două întrebări deja au fost puse. O eventuală precizare din partea doamnei Buliga. Pofțiți.

Doamna Valentina Buliga:

Nu o întrebare, domnule Președinte, dar o precizare.

Domnul ministru foarte bine a menționat care este scopul acestui Centru de management ce va fi creat, în lege nu este clar ceea ce dumneavoastră menționați. De aceea, pentru lectura a doua se necesită îmbunătățirea articolului 62 și, ulterior, al articolului 65. Că nu ați răspuns, dar am înțeles care este viziunea dumneavoastră.

Domnul Valeriu Munteanu:

La articolul 65 vă explic. Există în Codul contravențional și în Codul penal suficiente prevederi care și pînă acum stabilesc unele mai bine, altele mai rău, va trebui să umblăm și la acest lucru, pentru ca să fie dure. Pentru că în momentul în care creăm toată infrastructura, iar unii au fost educați, unii au înțeles, iar alții nu reacționează, desigur va trebui legea să fie mai puternică.

Eu am mai spus în Parlamentul Republicii Moldova, astăzi la Paris pentru aruncarea unui muc de țigară amenda este 82 de euro. La noi nimeni nu te bagă în seamă dacă vezi acest lucru. În momentul în care cineva nu înțelege, trebuie să existe repercusiuni legale foarte dure și eu sînt adeptul lor.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Vă mulțumim.

În continuare, domnul Neguța.

Poftiți.

Domnul Andrei Neguța:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Foarte scurt.

Domnule ministru,

Ați vorbit despre înainte de revoluție, după revoluție, precizarea aceasta, dacă e importantă pentru proiectul de astăzi, vă rog s-o faceți.

Și al doilea moment. Eu consider că nu trebuie să ne oprim la acel moment, la acel mesaj pe care dumneavoastră l-ați dat cetățenilor referitor la mercur. Nu numai să nu aștepte pînă cînd a veni la ei Poliția să-l ieie, dar, în primul rînd, probabil, trebuie de accentuat că el este foarte otrăvitor. De aceea, în colaborarea dumneavoastră, a ministerului, cu cetățenii, trebuie reieșit, în primul rînd, din momentul acesta.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Domnule deputat,

Eu vreau să vă zic că cunosc acest lucru din experiență proprie. Eram primar acum, 7 – 8 ani de zile, și vine o mătușă la mine cu un recipient cu vreo două kilograme de mercur și spune, vă rog frumos, domnule primar, să vedeți ce faceți cu mercurul acesta, că nepotul meu îl ține sub pat de vreo trei ani de zile și văd că mă doare și aici, și dincolo ș.a.m.d. Eu am predat acest mercur Poliției. După care am înțeles că peste vreo trei ani de zile a apărut un dosar penal, că polițiștii s-au dus singuri și l-au vîndut.

Este drama societății noastre. Nu încerc prin acest proiect de lege să lecuiesc toate problemele care există în societate. Dar cetățeanul trebuie să înțeleagă că este extrem de periculos acest lucru și trebuie neîntîrziat să-l predea autorităților care vor ști ce să facă cu el.

Legat de revoluție. Vorbeam despre revoluția de la 1989 sau de independența de la 1991, nu de cea din '17, cu siguranță.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnule Neguța,

Alte precizări? Nu.

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, domnule Cobzac, vă rog frumos.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

Noi am discutat și la comisie, dar eu cred că aș solicita de la dumneavoastră un răspuns mai detaliat, poate, ce ține de articolul 8 litera b): „Guvernul aprobă Strategia de gestionare a deșeurilor și Programul național pentru gestionarea deșeurilor”. Iată cu această lege noi nu începem un parcurs nou, ceva nou, noi avem un parcurs de acum pentru care s-au cheltuit bani, inclusiv ai partenerilor noștri de dezvoltare.

Noi avem instituții publice care au de acum o experiență bogată în elaborarea documentelor de strategie și gestionare a deșeurilor, mă refer la Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, noi avem proiecte începute ș.a.m.d. Dumneavoastră v-ați referit la acest capitol în pledoaria dumneavoastră, dar eu vreau să accentuez practicile negative care erau ... din experiența precedentelor alianțe, toate. Atunci când fondurile din bani publici în Republica Moldova se întreceau în finanțări sau nu-și coordonau mai bine-zis alocațiile financiare și eforturile în unul și același domeniu.

Spre exemplu, pentru apă și canalizare se alocuau bani de la Fondul ecologic și de la Fondul de dezvoltare regională, și de la bugetul de stat ș.a.m.d. Adesea noi avem mari confuzii în acest sens. Ține asta și de documentele de program elaborate, spre exemplu, de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. Cum dumneavoastră vedeți în continuare, iată, monitorizarea acestor activități, inclusiv financiare, inclusiv de elaborare a documentelor de program?

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc, domnule deputat.

Sincer eu aș prefera ca de aceste chestiuni din cap-coadă să se ocupe altcineva, de exemplu, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, eu aș prefera să merg în pădure, acolo unde avem foarte multe probleme și dacă n-o să intervenim foarte dur, o să rămânem fără ele.

Dar așa a stabilit statul, Republica Moldova, a separat responsabilitățile și așa ne impune, inclusiv documentele europene, că această responsabilitate de la început și pînă la sfîrșit s-o poarte Ministerul Mediului, în colaborare cu alte autorități. Iată în colaborare cu alte autorități este această partajare de responsabilități pe care o avem pe regionalizarea serviciilor de apă și canalizare și

regionalizarea serviciului de gestionare a deșeurilor cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, dar și cu autoritățile publice locale de nivelul unu, de nivelul doi și cu alte instituții.

Legat de punctul b), ca să vă răspund exact, în lege se vorbește despre acest document. Avem un document care prevede cum o să rezolvăm problema din 2013 în 2027, dar evident că în momentul în care acest document va trebui să fie revăzut sau în momentul în care va trebui să fie adoptat altul la consumarea acestuia, legea care este necesară sau trebuie s-o facem predictibilă și pe foarte mulți ani înainte trebuie să prevadă și acest lucru.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Cobzac,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare la prima.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, eu sînt satisfăcut că dumneavoastră sînteți conștient de riscurile despre care eu am vorbit în întrebarea mea.

Și cea de a doua întrebare. Iată, într-adevăr, legea pe care astăzi noi o discutăm, este una performantă și cerințele sînt la nivel european. Dar noi avem o situație reală astăzi și eu mă refer, în primul rînd, la zona rurală.

Atunci cînd cineva dorește să dezvolte un business, el trebuie să se conformeze inclusiv la cerințele acestei legi. Ori dacă noi nu avem astăzi în majoritatea satelor din Republica Moldova rețele de colectare a gunoiului, rețele de apă și canalizare ș.a.m.d., nu va fi aceasta un impediment... legea, pentru început, cînd aceste cheltuieli vor fi nevoite să fie suportate de către agenții economici ori dacă este un business mic cu 10 locuri de muncă ș.a.m.d. Dacă noi îl impunem să-și construiască stații de purificare, atunci moare și business-ul, și moare și ideea.

Cum dumneavoastră vedeți iată?

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult, domnule deputat.

Aveți perfectă dreptate și îngrijorările dumneavoastră sînt legitime. Dar, prin această lege, vă spuneam, noi încercăm să epuizăm toate problemele care există. Sistemul de aprovizionare cu apă și sistemul de epurare, tratare a apelor este dintr-o altă operă. Aici vorbim strict numai de deșeuri.

Vă spuneam și vreau să văd cum prinde viață pînă, către sfîrșitul anului 2016 regiunea de gestionare a deșeurilor sud cu centrul la Cahul, Taraclia, Cantemir, este simplă. Va exista o singură întreprindere intermunicipală, toate autoritățile publice locale de nivelul I și II, toate consiliile au adoptat decizii prin care au catadixit la participarea la această întreprindere fiecare cu un anumit procent, în funcție de populație. Vor alege prin participare managementul, noi vom crea această întreprindere unde va exista un singur tarif pentru gestionarea deșeurilor în întreaga întreprindere, va exista bază tehnico-materială creată din credite pe care trebuie să le luăm noi și prin granturi, sper, foarte multe.

Vom lichida gunoiștile existente, vor exista rampe pentru depozitare, vor exista locuri pentru selectarea deșeurilor. Dacă o să găsească deșeuri periculoase, o să le ducă aici, la Chișinău, unde vă spuneam eu, la centru, o să facă gropi pentru masa organică și tot așa mai departe. Încerc telegrafic să vorbesc despre cum arată, eu am văzut cum arată în document.

Vă spuneam, nu este departe, pentru că ultima acest document prevede ca noi să realizăm toate 8 subzone în 5 ani de zile, dar prima, vă spuneam, este în 2016 și va trebui să venim în Parlament pentru soluții de unde găsim bani, pentru că și BERD, și BEI, dar și există suficiente componente de grant care trebuie să facă acest lucru. Avem nevoie de stabilitate în acest sens.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, domnul Apostol, poftiți.

Domnul Ion Apostol:

Domnule ministru,

Nu începe îndoială de oportunitatea acestei legi. Important este să luptăm nu doar cu înlăturarea consecințelor, dar și cu prevenirea acțiunilor și faptelor care, probabil, vor mai urma în acest sens. De aceea, vin cu o propunere, pot să spun așa, referitor la poate intervenim la Codul contravențional și Codul penal și facem niște modificări astfel încât să... cei vinovați care dețin în custodie materiale foarte toxice, să vină să le depună, să le stabilim un termen-limită, după care să intervină deja responsabilitate administrativă sau penală.

Deoarece astăzi în sală m-am convins, și nu numai astăzi, că unii concetățeni de-ai noștri, chiar și în Parlament, au fost contaminați de acțiunea acestor substanțe nocive, încercînd să blocheze activitatea Parlamentului.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult, domnule deputat. (*Rîde.*)

Prin intervenția dumneavoastră mi-am amintit că sînt sau am simțit că sînt, cu adevărat, în Parlament. Am fost 6 ani și cunosc tonul de discuții în acest sens. În Guvern și în Parlament există, cel puțin, 5 sau 6 proiecte de acte legislative cu privire la modificarea Codului penal și, respectiv, a Codului contravențional pe aceste contravenții și, respectiv, infracțiuni.

Noi pe toate, fără excepții, indiferent că au venit de la putere sau de la opoziție, le-am avizat pozitiv, le-am salutat și vă rugăm foarte mult ca acestea să fie aprobate cît mai repede, pentru că este imposibil astăzi să folosim acele instrumente legale care există, pentru că sînt derizorii și pentru că omul preferă, de exemplu, să taie o jumătate de pădure și îl va costa mult mai ieftin s-o plătească în calitate de prejudiciu și amendă, decît să se ducă s-o valorifice pe cale legală. Exact același lucru este și la deșeuri, și în altă parte. Vă încurajez și o să vă fim foarte recunoscători dacă o să faceți acest lucru.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

În continuare, domnul Zagorodnîi, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru Munteanu,

Vă ducem noi dorul, mai bine erai deputat aici, Valera, decât la minister. Acolo, la minister, trebuie alte persoane să fie. (*Voce nedeslușită din sală*). Era mai vesel, da.

Deci, la proiectul propriu-zis. Bine, este un proiect în premieră, noi la Comisia juridică, numiri și imunități am examinat acest proiect, avem câteva amendamente conceptuale, nu știu dacă comisia de bază le-a luat în considerare la raportul care a fost aprobat pentru prima lectură.

Dar vreau să vă întreb pe dumneavoastră personal, în calitate de autor al acestui proiect de lege. Deci, folosiți în proiectul de lege așa un argument, noțiune sau, mai bine zis, o sintagmă care pe noi, de fapt, ne pune în gardă, nu pe noi personal, dar eu cred că pe toată societatea, populația Republicii Moldova și ține de sănătate. Și anume, introducerea prin proiectul de lege vizat a opțiunii de eliminare, valorificare și tratare a deșeurilor prin incinerare sau co-incinerare contravine scopului declarat la articolul 1 alineatul (1) din prezentul proiect de lege și anume, fiți atenți, prevenirea sau reducerea efectelor adverse generate de producerea și gestionarea deșeurilor.

Și articolul 4 „Protecția sănătății populației și a mediului” care interaliat stipulează că gestionarea deșeurilor se va realiza prin metode și procedee ce nu pun în pericol sănătatea populației și mediul înconjurător. De fapt, mediul înconjurător asta și se are în vedere, sănătatea, ca să fie, aerul să nu fie poluat.

De aceea vă întreb, dumneavoastră cunoașteți foarte bine, cred eu, că în Republica Moldova noi deja avem, există o lege prin care se interzice arderea deșeurilor pe teritoriul Republicii Moldova, deșeurilor, nu, de orice proveniență. De aceea vreau să vă întreb, cum explicați dumneavoastră, iată, această neconcordanță sau, mai bine zis, acest pas care va duce, în viziunea noastră, la poluarea mediului și mai ales ce ține de securitatea sănătății cetățenilor Republicii Moldova?

Domnul Valeriu Munteanu:

OK. Revin din nou, credeam că am fost suficient de explicit, dar dacă va trebui, voi insista ori de câte ori va fi nevoie. Tendința acestei legi și conceptul legii și a strategiei este ca toate deșeurile să fie eliminate altfel decât prin ardere și, respectiv, pentru că întâi selectezi fier, hîrtie, sticlă și altceva. După care merge mai jos cum le procesezi, masa organică o pui la fermentat, de acolo toată lumea scoate astăzi... nu-l leși să emane, scoți gaz sau altceva, energie electrică se produce.

Dar există, și încă o dată insist asupra acestui fapt, există deșeuri care nu pot fi eliminate altfel decât prin ardere. Pentru cele care nu pot fi altfel eliminate decât prin ardere, iar dacă onoratul Parlament va face o listă a acestor deșeuri, noi o să ne

conformăm și asta va fi compromisul pentru adoptarea acestei legi. Insist și vreau să fim înțeleși corect, noi trebuie să ne asigurăm că există toate instrumentele interne pentru gestionarea tuturor deșeurilor. Și noi am vorbit, eu nu vreau să revin iarăși la resturi umane, la resturi animale, la farmaceutice care nu pot fi altfel decât.

În același timp, eu personal în momentul în care eram deputat, nu de când sînt ministru, nu plec nicăieri din Republica Moldova, am spus, în nici o deplasare pînă nu mișcăm lucrurile înainte. În municipii și în centrul orașului, de exemplu, în Viena, în centrul orașului, există incinerator pentru deșeuri medicale și acolo nu există nici un pericol că o să iasă furani sau dioxine, pentru că echipamentele de răcire, respectiv, sînt atît de perfecte sau atît de performante, încît nu există nici un risc.

Închipuiți-vă că noi ducem POP-surile noastre în Franța sau în Polonia pentru ardere și oamenii ceea nu se tem, de aceea pentru că există echipamente. În momentul în care există echipamente, acestea sînt certificate. Și vă spuneam, insist încă o dată, pentru echipamentele care nu pot fi eliminate altfel decât prin ardere, va trebui să avem și lege și, respectiv, avem lege, după care regulament, hotărîre. Și pentru ca să nu existe interpretări, vă rog frumos să deschideți, în lege avem articol separat care vorbește despre incinerare și coincinerare, articolului 17, în care foarte clar se vorbește de kilojouli, de grade, de alte lucruri. Și dacă este nevoie, noi o să precizăm acest articol atît de mult, pentru că doar acești parametri tehnici de ardere îți garantează că nu există pericol pentru viața și sănătatea cetățenilor.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

Mai aveți, domnule Zagorodnîi, altă întrebare sau o precizare?

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Da, mai mult o precizare. Fiindcă întrebarea a doua n-o am. Dar vreau să vă zic că răspunsurile sînt foarte așa, domnule ministru, frumoase. Dar ceea ce vorbiți dumneavoastră, să propunem noi o listă, nu știu cum... Asta trebuie să vină de la Guvern deja pregătită. Legea nu prevede asemenea ... ceea ce spuneți dumneavoastră.

De aceea, da, spuneți frumos, spuneți tot așa voalat, dar legea nu prevede. Și era bine ca să veniți, ca noi, deputații, să ne asumăm un vot, pentru ca ulterior cetățenii Republicii Moldova să nu sufere. Iar poluarea mediului este o prioritate pentru noi, toți trebuie să ... chestiunea respectivă.

De aceea, eu, pentru lectura a doua, rog ca acele amendamente care au fost înaintate să le examinați, să vedeți și la maximum posibil de exclus ceea ce contravine și unor norme din directivele chiar europene care au stat la baza elaborării acestui proiect de lege. Și mai ales ce ține de... să fugim noi de arderea deșeurilor la noi ...

Domnul Valeriu Munteanu:

Eu insist asupra faptului și vreau ca să discutăm profesionist acest lucru, depășind anumite animozități de natură foarte abstractă. Este o himeră, este o iluzie, este un concept pe care s-a insistat foarte mult și din punct de vedere politic, că arderea deșeurilor, anumitor deșeurii în condițiile în care se fac astăzi în Europa, nu în fundul Siberiei sau în altă parte, este periculoasă.

Vă spuneam, în toată Uniunea Europeană există 1 400 de incineratoare pentru deșeurii și nimeni în aceste țări nu pune presiune. Pentru că știu că sînt deșeurile lor, ei le-au produs, nimeni nu le primește în altă parte și eliminarea lor nu poate avea loc altfel decît prin ardere.

Dar închipuiți-vă că un coș de eșapament pentru astfel de întreprindere costă 2, 3 sau 7 milioane de euro, asigurîndu-se că totul este OK. Despre aceste lucruri am vorbit, v-a spus doamna deputat Buliga înainte, că există deja inițiative pentru crearea incineratoarelor private pentru medicamente.

Respectiv, noi avem și în lege, dar și în regulamentul, pe care trebuie foarte repede... prevederi foarte clare și foarte dure și monitorizare, astfel încît noi să fim siguri că de acolo nu ies substanțele despre care vă temeți dumneavoastră și noi avem aceleași îngrijorări. Vreau să vă asigur că totul va fi extrem de transparent. Și încă o dată insist, nu se vor importa deșeurii și nimeni n-o să ardă toate deșeurile pe care le avem.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Zagorodnîi,

Poftiți, o ultimă precizare. Nu ați avut o a doua întrebare.

Poftiți.

Domnul Anatolie Zagorodnîi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Deci temerea, într-adevăr, este mare și noi, cu părere de rău, în Republica Moldova, în ultima perioadă, una vorbim frumos, alta e la practică, se percepe cu totul altceva. De aceea, încă o dată eu vreau să vă zic, dar ceea ce ține de incinerare, domnule ministru, nu am spus în zadar, fiindcă dumneavoastră în proiectul de lege aveți și chiar introdus incinerarea prin mare. Noi, moldovenii, nu avem mare ca să facem aceste lucruri.

Dacă o să avem degrabă, nu știu, doamnă Maria. Matala cu bărcuța poți să te plimbi pe mare, n-ai decît.

Dar noi, pînă ce, nu avem mare în Republica Moldova și ar trebui să vedem la acest capitol să excludem.

Iar ceea ce ați spus anterior. Deci eu vreau să vă citesc articolul 13 „Valorificarea deșeurilor”, alineatul (4) litera a): „Să dețină spații special amenajate pentru stocarea deșeurilor în condiții care să garanteze reducerea riscului pentru sănătatea umană și deteriorarea calității mediului”. Iată aici aveți de muncă și aveți grijă cum promovați. Și o să ...

Domnul Valeriu Munteanu:

Domnule deputat,

Vreau să vă bucur și să vă spun că Republica Moldova este o țară care are ieșire la mare și este o țară care este considerată și, respectiv, avem foarte multe obligații pentru portul Giurgiulești și pe toată infrastructura care se realizează acolo avem obligații exact atâtea ca pentru o țară care are o flotă și, respectiv, marea e de jur împrejur, fiind insulă sau respectiv peninsulă. Noi avem exact atâtea obligații.

Chiar săptămîna trecută am aprobat o hotărîre de Guvern, care are o obligație în fața Uniunii Europene, ce o să facem cu toate uleiurile și, respectiv, deșeurile de la navele care ancorează în porturile din Republica Moldova? Noi sîntem o țară maritimă, domnule deputat.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

În continuare, doamna Stratan.

Vă rog frumos.

Poftiți.

Doamna Valentina Stratan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

E indiscutabil că acest proiect de lege este unul necesar, așteptat și binevenit Republicii Moldova. Ori poluarea mediului ambiant în cel mai direct mod influențează indicatorii de sănătate, dar, cu regret, noi la acest capitol încă stăm prost în Republica Moldova.

Eu tot vreau să vă mulțumesc pentru prezentarea exhaustivă, pentru că am avut multe întrebări, am obținut răspunsul deja în această procedură de prezentare. Cu toate acestea am o sugestie și o întrebare.

V-ați referit dumneavoastră puțin la elementul și necesitatea de a mediatiza, de a aduce la cunoștință oamenilor, de a educa oamenii, de a-i schimba, de a le oferi aceste posibilități. Și sugestia mea este și consider necesar că dezbaterile trebuie să continue la această etapă de preadoptare, cu atît mai mult la momentul sau la etapa implementării și post adopării.

Pentru că în acest context mi-am amintit de un alt proiect, promovat de Ministerul Ecologiei, care se referea la adunarea, strîngerea reagenților chimici de prin cabinetele școlare. Și eu, fiind în teritoriu, m-am convins că mulți sînt foarte mulțumiți de acea oportunitate pe care au avut-o, dar mulți nici n-au cunoscut că a existat asemenea proiect de lege. Cu atît mai mult făcînd conexiune și la instituțiile medicale, cunosc situația în laboratoarele medicale, că sînt reagenți de 40 – 50 de ani și nu se știe ce să se facă cu acești reagenți ieșiți deja din termenul de valabilitate cu mult mai mult.

Întrebarea mea este una concretă și dumneavoastră v-ați referit foarte așa superficial poate, vreau să revin la întrebare. Pentru că, în această săptămîină, am avut în audiență un grup de la Țîntăreni, îngrijorați de situația gunoștii din Țîntăreni. Și am ridicat indicatorii de sănătate oncologici și m-am convins că nu

vorbesc în zadar, într-adevăr, indicatorii în oncologie sînt foarte înalți în această localitate pe anumite tipuri de cancer.

Eu vreau să răspundeți acestor oameni îngrijorați de la tribuna Parlamentului, ce urmează să se facă cu această gunoiște? Ce urmează să se dezvolte în vederea protejării medicale a populației din Țîntăreni, care au suferit pe parcursul anilor? Pentru ei, vă rog, acest răspuns.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Eu voi răspunde și pentru dumneavoastră, și pentru domnul deputat Pleșca, și pentru cei de la Țîntăreni, și pentru cei din municipiul Chișinău, și pentru toată lumea. Problema de la Țîntăreni trebuie privită în coraport și exact în același timp cu problema gunoiștii de la Ciocana din cariera „Purcel”.

Eu am spus, în calitate de ministru, niciodată nu voi încerca să-mi arog anumite studii sau concluzii științifice, trebuie să le facă Academia de Științe: studii de fezabilitate, cercetări, și, respectiv, trebuie să vină cu concluzii. Noi trebuie să luăm decizii sau să propunem Parlamentului ca să ia aceste decizii.

Vă spuneam, în cîteva săptămîni va fi gata o concluzie și pe acest subiect, astfel încît pe această perioadă tranzitorie să putem lua o decizie suficientă, astfel încît riscurile să fie minimale pentru toată lumea, inclusiv pentru cei din Țîntăreni și/sau pentru cei din municipiul Chișinău, avînd în vedere proximitatea acestei gropi de gunoi din coastele Chișinăului.

Legat de agenți. Eu vreau să vă zic că din grantul de 15 milioane din România, și vom începe implementarea acestui proiect în cîteva săptămîni, una dintre componente este strîngerea tuturor reagenților din toate școlile, universitățile, din tot sistemul de învățămînt. Și vreau să vă spun că avem o moștenire destul de consistentă în cîteva mii de tone în toate laboratoarele de chimie în toate școlile. O să le strîngem și o să le exportăm, pentru că acum nu avem capacitate ca acestea să fie prelucrate, pentru că nu este gata Centrul nostru de gestionare a substanțelor chimice și, respectiv, nu putem să anihilăm în nici un fel acest lucru.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Stratan,

Vă rog frumos dacă aveți a doua întrebare.

Doamna Valentina Stratan:

Nu mai am o întrebare, doar vă rog foarte mult, domnule ministru, să pot să beneficiaz de un răspuns al acelei concluzii, un răspuns prompt și operativ ca să-l am, să-l pot aduce la cunoștința celor față de care rămîn datoare prin acest răspuns, inclusiv ceea ce-ați spus și iarăși revin la necesitatea informării acelor beneficiari care... mă refer la strîngerea reagenților din școli. Pentru că ar trebui ca să facem tot posibilul ca ei să cunoască de existența unui asemenea proiect.

Domnul Valeriu Munteanu:

Cu siguranță o să ne asigurăm că acest lucru este realizat exhaustiv în toată Republica Moldova. Legat de educație, un lucru care mă doare foarte mult că eu pot să vă aduc exemple foarte clare când din bani puțini sau din bani din Republica Moldova, sau din bani din afară, există localități, inclusiv rurale, în proporții de 2–3 la sută, care au reușit să-și rezolve și problema cu asigurarea cu apă, și problema cu asigurarea cu sistem de canalizare, și chiar cu gestionarea deșeurilor, infrastructura privind strângerea gunoiului.

Cea mai mare problemă este că apă, în proporții de 90 la sută, lumea dorește, 80–90 la sută, alții spun că nu, eu, încît mi-a dat Dumnezeu zile, o să folosesc fîntîna. Canalizarea, în proporții de 50 la sută, lumea refuză cu vehemență. Spune: aceste noțiuni civilizatoare eu n-am nevoie de ele, eu am mers toată viața în grădină și cît o să trăiesc, o să merg. Și noi ne luptăm cu acest lucru, pentru că culmea este să investim zeci de milioane de euro și oamenii să nu vrea.

Mai mult decît atît, avem sisteme de colectare a deșeurilor pe care lumea... vecinul îl folosește și alți 3 vecini nu vor să-l folosească. Zice: să nu te intereseze cum eu duc gunoiul. Iată și aici trebuie să intervenim cu inițiative legislative pentru a-i obliga, dacă vreți. Pentru că, în mod normal, dacă noi producem aceeași cantitate de gunoi, și eu dau, respectiv, și tu nu, înseamnă că duci sub gard sau la gunoiștile care au fost. Aceste lucruri funcționează bine, mersi, în altă parte și va trebui să venim ori de cîte ori va trebui în Parlament, pentru ca aceste lucruri să fie, pentru că culmea este să creăm toată această infrastructură și s-o folosească 10 sau 20 la sută, pentru că așa este.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

O să dau posibilitatea domnului Sorocean să pună întrebările, însă pînă atunci, o mică intervenție, dacă permiteți.

Pentru o organizare mai bine a ședinței plenare, vă propun să revenim la procedura de vot la ora 17.00, iar pînă atunci, fără pauză, vom merge pe proiectele de legi în dezbateri și doar la 17.00 – procedura de vot, ca să aveți posibilitatea, cei mai puțin interesați, să plecați, să luați și masa între timp, iar pauză pentru masă n-o să dăm.

În continuare, domnul Sorocean, poftiți.

Domnul Victor Sorocean:

Vă mulțumesc.

Domnule ministru,

Eu adresez întrebarea la general, care este costul proiectului? Mă refer la un exemplu, numai crearea Centrului de gestionare a deșeurilor va costa 1 milion 830 de mii de dolari SUA. Care este costul la general?

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult, domnule deputat.

Trebuie să facem un puzzle foarte mare. Legea, în general, costurile au strategiile foarte clare și, respectiv, de exemplu, realizarea acestei strategii de creare a tuturor întreprinderilor intermunicipale va costa aproximativ 250 de milioane de euro și, respectiv, acum trebuie să facem fundraising ca să aducem cât mai mare componentă de grant pentru ca povara pe buget și pe consumatori să fie mult mai mică.

Ceea ce-ați văzut dumneavoastră la crearea centrului este, cu adevărat, 1,5 sau 1,6 milioane, sau 1,8 milioane de euro și noi o să-l asigurăm că tot o să fie din grant. Nu există un cost, legea este lege, legea o aprobi și după aceea, ea poate să nu mai fie schimbată 10, 15 sau 50 de ani sau ca în Statele Unite ale Americii, și mai mult. Respectiv, nu poți să spui foarte exact cum o să gestionăm, care o să fie costurile în 30 de ani.

Mai mult decât atât, și la scrierea legii, dar și convingerea mea personală este că la început noi vom avea nevoie de bani pentru ca să creăm infrastructura de gestionare a deșeurilor, după care după o anumită perioadă, inclusiv din momentul în care ai selectare, sortare, ai biogaz, ai energie electrică și acum modalitățile de gestionare sau de folosire energetică sînt atît de mari, încît în cîtiva ani, cu siguranță, costurile vor fi acoperite, iar de la o anumită perioadă va fi profitabilă implementarea acestei strategii și aducătoare de bani.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Sorocean,

Aveți o precizare sau a doua întrebare:

Domnul Valeriu Munteanu:

De foarte mulți bani. Există diferite valori, cineva spune că...

Domnul Victor Sorocean:

Da, vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

... groapa de gunoi de la Țîntăreni ar fi de aproximativ cîteva zeci de milioane de euro, cea de lângă municipiul Chișinău, la fel. Dacă le strîngem toate gunoaiele din Republica Moldova și le valorificăm, adică prin selectare, atunci iarăși cîteva zeci de milioane de lei... de euro, pardon.

Domnul Victor Sorocean:

Vă mulțumesc.

Mie îmi este teama de aceea că noi avem practică rea, cînd primim legi bune și pe urmă, din lipsa surselor financiare, se începe stoparea acestei legi. Să nu se primească așa și cu legea care este propusă astăzi.

Domnul Valeriu Munteanu:

Domnule deputat,

Vă mulțumesc foarte mult pentru întrebare și pentru îngrijorare.

Vreau să vă spun că de această dată cu implementarea legii, practic, am mers paralel și chiar cu un pas înainte. Chiar în luna februarie am semnat agreement-ul cu Banca Europeană de Investiții pentru implementarea acestui proiect de gestionare a deșeurilor pe întreg Republicii Moldova reperîndu-ne pe prevederi care trebuie să fie aprobate în Parlament, sînt procese paralele, vă spuneam. Legea, din păcate, a fost chinuită la minister și în Guvern de 5 ani de zile, doar avizarea și reavizarea avînd în vedere schimbarea deasă a guvernelor în ultimii ani, un proces democratic, a fost de 3 sau 4 ori. Respectiv, abia acum am reușit s-o aducem în Parlament.

Domnul Andrian Candu:

Și o ultimă precizare, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Victor Sorocean:

Da, conceptual fracțiunea noastră susține proiectul acesta, noi o să avem un șir de amendamente pentru lectura a doua și vă rugăm să examinați, să fie el din punctul nostru de vedere îmbunătățit, de aceea că o să lucreze pentru poporul Republicii Moldova.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult, domnule deputat.

Stimați colegi,

Rugămintea mea este, noi o să creăm această platformă de dialog pentru lectura a doua, o să venim cu toată expertiza necesară. Dar îmi doresc foarte mult ca acesta să fie un proces și repede, și calitativ, astfel încît este un angajament pe agenda noastră de integrare europeană. Și vă spuneam, noi avem 9 regulamente paralele pe care le-am pregătit sau le pregătim, dar nu pot fi trecute în procedură legislativă și de Guvern pentru adoptare, pentru că nu există lege adoptată în lectura a doua și asta ne oprește. Sînt absolut sigur că toate disputele și temerile vor fi rezolvate foarte repede.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Mulțumim, domnule Sorocean.

În continuare, domnul Țap.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Domnule ministru,

Proiectul indiscutabil este unul foarte important pentru Republica Moldova și în acest context, mai mulți colegi vorbesc despre sustenabilitatea acestuia, aici vin și eu. Deci precizarea mea este la articolul 11 al proiectului care prevede atribuțiile autorităților publice locale. În procedura de gestiune a deșeurilor lor le aparține un rol foarte important. Și, evident, trebuie să ne asigurăm că acest mecanism va funcționa.

Și întrebarea mea a apărut chiar de la formula pe care dumneavoastră o propuneți. Citez: „atribuțiile autorităților administrației publice locale asigură, reieșind din resursele disponibile”, or, competența trebuie să fie asigurată financiar și patrimonial. Ulterior, la general bine și destul de detaliat sînt stabilite aceste atribuții. Deci, însăși formula pune la îndoială. Dacă mă refer la situația pe care o avem astăzi și dacă mă refer pe cît de mult întîrzie reforma de descentralizare și dacă luăm în calcul capacitatea administrativă, chiar este un pericol mare că va fi pusă sub mare întrebare această procedură.

Vă rog.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult, domnule deputat Țap.

Eu vreau să vă zic că am avut... avem avizul pozitiv, îl am la mine, sînt cu o mapă întregă aici, al Congresului autorităților publice locale pe această lege și în mod implicit și pe acest articol. În momentul în care veți considera că este nevoie de precizări, le vom accepta cu cea mai mare plăcere.

Vreau doar să fac o relaționare aici cu o altă lege care nu ne aparține nouă, chiar dacă aparent s-ar părea că iarăși trebuie să fie la Ministerul Mediului, și anume o lege sau o hotărîre de Guvern și reglementări foarte clare în ceea ce ține de salubritate, da. În localitate reglementările cum se mătură străzile, cum se spală, cum se deratizează, ce facem cu șoarecii, ce facem cu guzganii și tot așa mai departe este responsabilitate municipală și, respectiv, ține de salubritate. Și această... trebuie să vedem foarte exact cînd și cum elaborăm mecanisme și, respectiv, platformă și suport legislativ și/sau normativ pentru acest lucru.

Dar responsabilitățile, eu am mai citit inclusiv astăzi încă o dată și am văzut că sînt destul de echilibrate, astfel încît prin deciziile consiliilor locale să nu fie permis, de exemplu, deschiderea unor noi rampe de gunoi, alte chestii paralele, pe care ei le pot face, este terenul lor. Dar în momentul în care noi avem o strategie mare de deșeurii și respectiv au catadixit și avem o întreprindere care funcționează și ei mîine spun, nu, noi ne mai facem trei gunoiști la fiecare trei colțuri de sat. Acest lucru a fost necesar, aceste prevederi pentru ca să excludem astfel de situație.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Țap,

Poftiți, dacă aveți precizare sau a doua întrebare.

Domnul Iurie Țap:

Da. Mai întîi voi preciza.

Domnule ministru,

Eu, de fapt, cunosc bine ceea ce ține de procedura de salubritate și legea respectivă, proiectul mai bine-zis, doar că vroiam să concretizez. V-am întregat despre problemele deșeurilor, ori autoritățile publice locale au și ele parte aici, deșeurile municipale care urmau să fie evacuate în urma salubrității. Și chiar dacă o să citez și așa o prevedere care ar fi: elaborarea de instrucțiuni pentru agenții

economici, instituții, populație privind modul de gestionare ș.a.m.d., este vorba și de cadrul instituțional, este vorba despre specialiști.

De aceea, domnule ministru, haideți să vedem problema în toată amploarea ei. Pentru că răspunsul dumneavoastră este departe de a fi. Și zic încă o dată, bomba cu efect întârziat ați pus-o în formula „asigură reieșind din resursele disponibile”. Eu vă rog coerența între atribuțiile și alocările respective care sînt.

Bine. Domnule Președinte,

Vă rog să mă înscrieți pentru o luare de cuvînt, eu voi reveni.

Și acum întrebarea a doua. Am discutat și în cadrul comisiei, eu, totuși, vreau să precizați, articolul 35 alineatul (2), programele regionale care este locul și rolul lor? Cine le va elabora? Cine este responsabil de implementare?

Ori programul regional și autoritățile publice locale, care se spune în lege, este, din punctul meu de vedere, să zicem o scăpare sau ... Vă rog.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Vă spuneam, nu prin această lege trebuie stabilite relațiile noi, care, iată, ne impun să le realizăm privind cooperarea intermunicipală și regională dintre autorități. Respectiv, nu putem să definim în această lege. Ori acest lucru trebuie definit în alte legi, în nr.436 sau oriunde în altă parte, cum sînt stabilite mecanismele. Pentru că ne impune, astăzi, realitatea ca administrațiile publice locale, localitățile să colaboreze și pentru construcția întreprinderilor de gestionare „Apă-Canal”, gunoiști și, respectiv, nu era momentul în această lege să stabilim. Avem în altă parte, cu ajutorul Parlamentului vom face modificările acolo care se pliază respectiv și vor răspunde și în acest sens.

Legat de punctul f) din articolul 11, chiar l-am studiat foarte bine, știu foarte exact ce trebuie să facă acest lucru. Era vorba despre instrucțiuni cum o să strîngem gunoiul din localitate. La mine, de exemplu, pe stradă gunoiul este ridicat de întreprinderea de la noi din localitate în fiecare zi de miercuri începînd între ora 8.00 și ora 12.00. Asta trebuie să facă, ca să fie foarte clar pe interiorul localității, pe cealaltă stradă de la 12.00 la 13.00, pe altă stradă miercurea ș.a.m.d. Ce se întîmplă în momentul în care nu l-ai dus, cum îl recuperezi, aceasta este responsabilitatea administrației publice locale.

Este greșit că la un moment dat va fi un rai și doar Ministerul Mediului se va ocupa de acest lucru. Nu, în continuare va trebui să ne conjugăm eforturile pentru ca lucrurile să arate așa cum vedem noi în Europa. Ne place de fiecare dată să facem trimitere acolo.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare ... V-am înscris cu luare de cuvînt.

Domnule Țap,

Vă rog frumos, precizare.

Domnul Iurie Țap:

Domnule ministru,

Eu, de fapt, în cazul dat am întrebat referitor la articolul 35 alineatul (2), unde se vorbește despre faptul că autoritățile administrației publice locale elaborează programe regionale. Și eu mă întreb: ce au autoritățile locale cu programele regionale? Eu nu le înțeleg. Asta era întrebarea mea. Dar mulțumesc. Mai revenim.

Domnul Valeriu Munteanu:

OK. Probabil, cuvîntul „participă la elaborarea” va fi mult mai bine.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Vreau să vă asigur cu toată responsabilitatea că nu există în această lege prevederi peste care noi n-o să putem trece la lectura a doua sau care nu pot fi îmbunătățite. Am însușit această lege și vreau să vă spun că este elaborată suficient de bine, ca să putem s-o trecem în lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc mult.

În continuare, domnul Vreamea.

Poftiți.

Domnul Igor Vreamea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule ministru,

La articolul 2 din proiect punctul 9... în general, articolul 2 dă definiții, da, utilizate în lege. Deci punctul 9 dă definiția noțiunii de „deșeuri”, iar punctul 10 – „deșeuri municipale”. Cel puțin, din formula care este acum în lege, eu n-am înțeles care este deosebirea sau diferența între deșeurile municipale de categoria generală de deșeuri? Și cum ea va fi concretizată?

Domnul Valeriu Munteanu:

OK. Din cîte vedeți dumneavoastră, în această lege pentru prima dată noi categorisim deșeurile, astfel încît avem și reglementări separate pentru fiecare. Deci sui-generis a fost stabilită noțiunea de „deșeuri”, care le înglobează pe toate și pe fiecare separat, după care au fost repartizate și, respectiv, explicate fiecare: cele municipale, cele periculoase ș.a.m.d. Pentru că avem după aceea deșeuri care înseamnă electronice, electrice, uleiuri, pneuri și reglementări pentru fiecare dintre ele. Noțiunea s-a dat pentru ca să le separe, ca să le putem înțelege mai ușor pe parcursul legii.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnule Vreamea,

Poftim, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Igor Vreamea:

Mai întâi o precizare la acest răspuns.

Domnul Valeriu Munteanu:

Eu doar vreau să insist. Va exista unul dintre cele nouă regulamente, pe care o să le facem, prin hotărâri de Guvern aprobate, unde va fi lista exhaustivă a tuturor deșeurilor din Republica Moldova, pentru ca cetățeanul și agentul economic, importatorul sau exportatorul să știe foarte exact, s-a uitat în listă și a văzut un produs și se uită este sau nu deșeu și, respectiv, reglementarea.

Pentru că astăzi avem pericolul în care mulți agenți economici vor să importe în Republica Moldova, de exemplu, nervură de tutun sau altceva și, respectiv, avem cu ei dueluri, că ei ne spun că e materie primă, noi le spunem că este deșeu. Pentru ca să nu existe acest lucru.

Și doar o hotărâre de Guvern va putea, după aceea, modifica această listă. Aici nu există ...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim pentru precizare.

Vă mulțumim.

Domnule Vreamea,

Poftiți.

Domnul Igor Vreamea:

Deci conform articolului 7 am dedus și eu că lista aceasta de deșeuri va fi aprobată de Guvern, însă la moment ea nu există. Deci, respectiv, iarăși revin la întrebarea mea și ca o concretizare, vedeți deșeurile municipale sînt acele deșeuri care sînt nominalizate, chipurile, la poziția 20 din lista deșeurilor, care nu este. De aceea și întrebarea eu am pus-o, că pentru mine nu e clar, ce poziție?

Domnul Valeriu Munteanu:

OK. Această modificare o s-o prevedem la lectura a doua și o să înlăturăm această inadvertență.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim mult.

A doua întrebare, domnule Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

A doua întrebare legată de articolul 7 „Lista deșeurilor”. Printre altele, alineatele (8) și (9) stabilesc abateri de la norma imperativă, prevăzută la alineatul

(1). Adică alineatul (1) de la acest articol stabilește că lista deșeurilor va fi exhaustiv stabilită. Adică, de fapt, elaborată de către autoritatea centrală competentă și aprobată prin hotărâre de Guvern, să zicem.

Dar alineatele (8) și (9) permit autorității respective, prin decizia proprie și poate fi cu atât mai mult arbitrară, fie să includă sau pentru o persoană juridică să includă respectivul produs ca deșeu sau să-l considere că face parte din lista deșeurilor, fie să-l exclude, fără a ține cont de lista aprobată de Guvern.

Adică este cu tentă de coruptibilitate în sensul meu și trebuie de revăzut, în genere, tot articolul respectiv, pentru a nu face un tratament discriminatoriu unul față de altul, un producător sau un deținător de deșeuri față de altul.

Domnul Valeriu Munteanu:

Domnule deputat,

Stimați membri ai Parlamentului,

Declar cu toată responsabilitatea, în situația în care aceste articole nu sînt explicite, vor fi corectate la lectura a doua. Dar intenția și spiritul legii este următorul, lista deșeurilor primar este aprobată prin hotărâre de Guvern și orice intervenție în timp în această listă este realizată printr-o altă hotărâre de Guvern, prin voința membrilor Cabinetului de miniștri. În momentul în care s-a strecurat o inadvertență în orice articol, acesta va fi eliminat la lectura a doua.

Vă mulțumesc foarte mult pentru faptul că ne-ați sesizat în acest sens.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim, domnule Vremea. Nu mai sînt.

În continuare, domnule Untila, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Veaceslav Untila:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru Munteanu,

Vreau să vă mulțumesc că ați reconfirmat încă o dată noțiunea de „omul cuvenit la locul cuvenit”. Dar, oricum, vreau să ocup acum poziția oamenilor de afaceri și vreau să vă întreb, la articolul 62, dumneavoastră ați spus că reciclarea va avea... se va desfășura din contul agenților economici. Și vreau să vă întreb dacă eu sînt un importator de lămpi care conțin mercur și eu vă aduc la centrul de reciclare aceste lămpi, ar fi oare corect să plătesc a doua oară? Fiindcă plata a fost pusă exact atunci cînd aceste lucruri s-au importat în Republica Moldova. Nu supunem de două ori agenții economici să plătească?

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Nu. Mulțumesc foarte mult, domnule deputat.

Principiul de bază, dacă o să vedeți în primele articole ale acestei legi, mai exact la articolul 12 vorbim despre principiul răspunderii extinse a poluatorului, a producătorului de deșeuri. Respectiv, pentru un tip de deșeuri care inclusiv le include pe cele despre care ați vorbit dumneavoastră atât de periculoase sînt și atât

de neplăcute, și atât de fiecare în forma lui, încât în toată Europa s-a constatat că altă modalitate decât să pui responsabilitate pe cel care îl importă și/sau îl comercializează nu există.

Respectiv, da, dacă tu vrei să faci business în Republica Moldova cu frigidere, dacă tu vrei să faci business în Republica Moldova cu..., eu vă spun cum funcționează chestia asta foarte simplu pentru plastic, da. În Europa se spune în felul următor: dacă tu ai produs un milion sau ai introdus pe piață un milion de astfel de sticle, trebuie să vă coordonați. Eu am văzut cum funcționează acest lucru în Europa, inclusiv în România, se creează întreprinderi inter agenți economici care le recuperează și spun: eu am introdus un milion și am recuperat. În România se recuperează 30% în Germania se recuperează 80% și raportează. Dacă nu ai recuperat, atunci plătești statului, pentru că înseamnă că-i pe sub un gard sau prin stradă și toată lumea nu are nici o problemă în acest sens.

În momentul în care tu ai dus la acest centru de substanțe periculoase, de exemplu, aceste lămpi, evident că există un cost pentru ca să le extragă mercurul de acolo.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc mult.

Domnule Untila,

În continuare, poftiți, a doua întrebare.

Domnul Veaceslav Untila:

Mulțumesc. Doar o precizare mai am.

Domnule Munteanu,

Se întâmplă un lucru când agentul economic plătește inițial, la momentul introducerii în țară plătește pentru reciclarea lui. Bani aceștia merg în Fondul ecologic și unii miniștri foloseau banii din Fondul ecologic pentru a face canalizare, apă, alte chestii. Părerea mea este că banii aceștia care au fost, au trecut în Fondul ecologic pentru reciclarea deșeurilor, ei trebuie să meargă pentru reciclarea deșeurilor. Cel puțin în așa mod agenții economici vor plăti mai puțin sau nu vor acoperi toate cheltuielile ei, fiindcă ei plătesc o dată, noi îi punem să plătească și a doua oară.

Eu, pentru lectura a doua, vreau să aveți grijă de chestia asta.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult, domnule deputat.

Sînt în dezacord cu poziția dumneavoastră. Și o să explic foarte clar, altfel îngreunăm mecanismul și distrugem această lege. Principiul este următor: poluatorul plătește atât cît trebuie pentru ca cetățeanul să nu sufere. Natura este mult mai importantă decît bugetul unui agent economic. Toată lumea s-a deprins astfel să protejeze natura realizîndu-și planurile sale de afaceri în Europa. În primul rînd natura, în primul rînd sănătatea și după aceea planurile economice.

Cînd plătește și, respectiv, dacă va exista, acum trebuie să facem intern această plată ecologică care există acum la vamă, el plătește pentru că becurile lui emană căldură, respectiv, are loc încălzirea globală, iar după asta el va plăti pentru că firma îi va dezafecta mercurul și dacă vrea, o să-i dea mercurul înapoi și el o să se ducă la piața din Europa și o să-l vîndă. ... este, funcționează atît de bine în altă parte, încît nu trebuie să mai inventăm noi virgule de-ale noastre, moldovenești, care vor distruge și vor îngreuna această lege.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

În continuare, domnule Țuțu, poftiți.

Domnul Constantin Țuțu:

Domnule Președinte,

Vă mulțumesc.

De fapt, am o sugestie și o rugămintă la dumneavoastră, domnule ministru. Totodată, salut proiectul dumneavoastră.

În comuna Băcioi sînt 3 locuri unde, într-un mod barbar, se colectează deșeurile și mai mult decît atît, vreau să vă spun că la intrare în Băcioi... un abator, probabil, din Chișinău ori din Băcioi, nu am informația deplină, pentru că primesc foarte multe mesaje de la Băcioi de la locuitori. Și vreau să vă rog ca să verificați și să luați măsurile convenite în chestia dată, pentru că, într-adevăr, este o situație creată nu prea bine.

Vreau să vă mulțumesc anticipat. Mersi mult.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Vreau doar să-mi concretizați: la intrarea în Băcioi se colectează, cum ați spus dumneavoastră, sau se depozitează? Ca să știu foarte exact.

Domnul Constantin Țuțu:

Adică la intrare în direcția Aeroportului, vin din mai multe direcții.

Domnul Valeriu Munteanu:

Eu știam că acolo se depozitează.

Domnul Constantin Țuțu:

Nu. Acolo mai mult oamenii singuri pun și mai mult decît atît, nu știu cine astupă gunoiul dat, nu-l iau de acolo ori să facă ceva, dar îl astupă cu pămînt.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc.

Eu vreau să vă spun și sînt absolut sigur că același tablou l-ați văzut prin toată Republica Moldova. Este sinistru, este lugubru, macabru, dar astfel de situații o să vedeți în întreaga Republică Moldova și astfel de locuri de depozitare a

deșeurilor. Întreba cineva dacă cunoaștem cifra. Cunoaștem, avem 1500 de localități, înmulțiți cam 5 gunoiști în fiecare localitate și o să vedeți că avem vreo 7500 de astfel de locuri. Inclusiv acest proiect de realizare a acestei strategii include în definitiv și rezolvarea tuturor acestor probleme. Pentru că culmea ar fi noi să creăm și după asta să mai apară sau să nu le putem distruge pe cele care există.

Dar cu abatorul n-am înțeles foarte exact, există abatorul la intrare?

Domnul Andrian Candu:

Precizare, vă rog frumos, domnule Țuțu, poftiți.

Domnul Constantin Țuțu:

De la un abator aduc adică...

Domnul Valeriu Munteanu:

Resturi de animale?

Domnul Constantin Țuțu:

... oase, chestii acolo și multe alte lucruri care stau sub cerul liber. Dar, totodată, vreau să vă spun și să menționez că nu avem apă de la Chișinău, adică avem apă din fântâni, de unde oamenii folosesc apa acasă pentru mâncare și multe alte chestii. Și asta e foarte strașnic.

Domnul Valeriu Munteanu:

Băcioiul este o localitate rurală. Vreau să vă spun că în localitățile rurale din Republica Moldova doar 2 la sută din populație, nu vorbesc de localități, că-i una când există sistem de canalizare la școală și la primărie, și la firma primarului care-i lângă școală și altceva la populație. Doar 2 la sută din populația rurală din Republica Moldova au astăzi canalizare și apă potabilă de calitate – 10 la sută.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Mulțumesc.

Domnul Agache,

Poftiți.

Domnul Angel Agache:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

Ați vorbit despre amputările și înlăturarea organelor umane. Dacă e să dezvoltăm acest subiect, mi se pare că nu este locul în acest proiect de lege privind deșeurile, cred că ministerul condus de dumneavoastră ar trebui să vină cu un alt proiect de lege care să dezvolte acest subiect, cu o lege cu privire la crematoriile umane, o lege cu privire la cimitire. Și aș vrea să aflu părerea dumneavoastră la acest subiect.

Domnul Valeriu Munteanu:

Legea este una suficientă, astfel încât ceea despre ce vorbiți dumneavoastră să poată fi realizat prin hotărâri de Guvern. Pentru că nu cred că este nevoie separat de o lege cu privire la cimitire și, respectiv, toate derivatele sau formele care pot rezolva această problemă. Un lucru este clar, eu am încercat să mă documentez ce înseamnă pentru Republica Moldova cel mai mare cimitir din Europa – cimitirul „Sfântul Lazăr” din Chișinău.

S-au făcut cercetări și eu cred că mai mult am tăcut decât am spus în acest sens noi în ultimii 20 de ani, dar este mai multă lume care pot să vă spună ce înseamnă câteva milioane de... sau un milion, sau câte există de cadavre, pardon, înhumate acolo în ultimii ani și care este influența asupra apelor freatice și, respectiv, după virgulă multe, multe alte lucruri. Și aceste lucruri trebuie să le discutăm aici cu dumneavoastră. Pentru că în momentul în care la acest lucru nu venim cu alte soluții, chiar este extrem de complicat. Îmi vine greu să vorbesc pe această temă. Este o temă, cumva, tabu în Republica Moldova, știți, având în vedere și caracterul profund ortodox al societății noastre.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Agache,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Angel Agache:

Cu siguranță, la cele expuse de dumneavoastră este necesar ca să fie consultată opinia societății, dar și a cultelor religioase legitime din țară. Eu vă dau dreptate în cele spuse.

Dar, totodată, am și a doua întrebare, mă refer la articolul 54 alineatul (5), prin care reiese că de la 1 ianuarie 2017 distribuția gratuită a pungilor din plastic va fi interzisă. Doar gratuită sau și cu plată?

Domnul Valeriu Munteanu:

Dacă nu vă supărați, o să vă rog mai tare să numiți articolul, pentru că nu ...

Domnul Angel Agache:

Articolul 54 alineatul (5), pagina 51 din proiectul de lege.

Domnul Valeriu Munteanu:

Legat de pungi, eu vreau să vă zic că e o epopee întregă pentru fiecare stat și noi va trebui să vedem exact în baza acestei legi cum rezolvăm. Desigur că soluția cea mai proximă, pe care o vede toată lumea: am interzis importul, producerea și comercializarea pungilor, și am terminat cu această problemă, deoarece ele nu sînt... biodestructibile și e o problemă.

Economic este, practic, imposibil, avînd în vedere sărăcia din Republica Moldova. De aceea, inclusiv țări ale Uniunii Europene au realizat acest lucru treptat. Nici astăzi marea majoritate a țărilor europene nu au exclus din uz total aceste pungi. Paralel, prin mecanisme, dar primul lucru care eu cred că poate fi

impus în Parlament, și eu dau dreptate unor proiecte care le-am văzut în acest sens, ca pungile să nu mai fie date la magazin gratuit, acestea să fie vândute. Pentru că doar acesta este unul din elementele cele mai importante în stăvilirea folosirii acestor produse extrem de dăunătoare mediului înconjurător.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

Ultima precizare, domnul Agache.

Domnul Angel Agache:

Domnule ministru,

Vă cunosc ca un om cu inițiativă dezvoltată... cu un spirit dezvoltat de inițiativă, dar mult sper ca poziția la prima întrebare s-o revedeți și să vă gândiți.

Mulțumesc mult.

Domnul Valeriu Munteanu:

Precizați. Haideți public să stabilim.

Domnul Angel Agache:

La prima intervenție am avut o întrebare simplă, ceea ce ține de crematoriile umane și de cimitire.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Insist asupra faptului că această lege permite ca să fie rezolvată și problema despre care ați vorbit dumneavoastră. Ori vorbim despre incinerare. În momentul în care excludem total din lege, cum există niște tendințe, cuvântul „incinerare”, atunci nu va putea avea loc nici un fel de incinerare autorizată, absolut nici un fel de incinerare, inclusiv la cele despre care v-ați referit dumneavoastră, cu toate consecințele pentru viitorimea noastră.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

În continuare, domnul Ghimpu.

Vă rog frumos. Poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc.

Domnule ministru,

Prin acest proiect de lege încă o dată se demonstrează că problema Republicii Moldova sînt deșeurile. E o mare problemă. Așa-i? Dar studiind acest proiect de lege nu am găsit mecanismul prelucrării deșeurilor politice. Cum vedeți dumneavoastră mai departe acest mecanism?

Domnul Valeriu Munteanu:

Soluția este simplă: democratizare, transparență, presă, societate, carte multă, multă, multă. În momentul în care o societate este departe sau a fost ținută departe de carte prin anumite regimuri, desigur că este complicat ca să rezolvi aceste probleme. Școala. Din punctul meu de vedere, școala, fortificarea, educația sub toate formele, educarea și reeducarea educatorilor este pavăza, este garanția că noi vom putea să eliminăm gunoaiile, inclusiv cele politice, din viața noastră.

Domnul Andrian Candu:

Mersi foarte mult.

Domnule Ghimpu,

Aveți a doua întrebare sau precizare la subiect?

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

E adevărat școala, cei șapte ani de acasă, prispa. Pentru că fiecare cetățean la noi consideră că viața lui depinde de casa în care locuiește, curtea lui, dar mai departe nu-l interesează. Și aici aveți perfectă dreptate.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Încă două persoane sînt înscrise pentru întrebări. Un picuț de răbdare.

Domnule Dudnic,

Vă rog frumos. Pofțiți.

Domnul Corneliu Dudnic:

Da. Vă mulțumesc.

Aici sînt, domnule ministru.

Сегодня много говорилось о том, что на самом деле очень необходимый закон. Хочу присоединиться к этим словам, считаю, что он очень качественный, очень объемный закон и своевременный. Это первое, что хотел сказать.

Но хочу еще кое что еще добавить. Считаю, что этот закон может работать в полном объеме только тогда когда мы придем с поправками, которые касаются и ответственности. То есть там нужно уже ужесточать ответственность, только тогда этот закон заработает в полную меру. Это первое, что хотел добавить.

И второе. Статья 11, где говорится о полномочиях местных органов публичного управления. Я считаю, что многие пункты из этой статьи не влекут за собой финансовые расходы, и мы можем эту статью премировать в «Обязательствах местных органов публичного правления», допустим выделение участков необходимых для раздельного сбора отходов в пункте б). Или в пункте е) запрещение складирование муниципальных отходов в других местах кроме установленных в государственной документации. Эти пункты

не ведут за собой никаких финансовых затрат. Поэтому я считаю, что нужно обязать местные власти в этом законе, а не дать им полномочия.

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult, domnule deputat.

Vreau să vă zic că formularea atribuției parcă îmi pare, știți, mai civilizată în raport cu ... decît să le spunem obligații. Există separația puterilor în stat, există ... În momentul în care noi spunem că avem atribuții, Guvernul și Parlamentul, dar ei au numai obligații, atunci nu sună foarte OK.

Aceste discuții foarte pertinente sau această poziție a dumneavoastră, eu vreau să vă spun că noi am discutat-o cel puțin în ultimii șase ani, cît am fost în Parlament, de foarte multe ori. Și pe bună dreptate toată lumea trebuie să-și găsească rolul și locul lui în această construcție a unei legi.

Domnul Andrian Candu:

Mersi foarte mult.

Domnule Dudnic,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Corneliu Dudnic:

O singură precizare. Deci dacă este vorba despre securitatea statului, totuși eu cred că mai bine să folosim obligațiile, da?

Domnul Valeriu Munteanu:

Obligații.

Domnul Corneliu Dudnic:

Obligații, decît atribuțiile.

Domnul Valeriu Munteanu:

Ați vorbit mai sus ...

Mulțumesc foarte mult, domnule deputat.

Ați vorbit și în prima dumneavoastră intervenție despre amendarea respectiv a Codului penal și a Codului administrativ, legat de amenzi și alte repercusiuni legale pentru încălcare. Eu vă spuneam că există deja, nu vrem să venim paralele cu astfel de inițiative, pentru că există Parlamentul și Guvernul a născut în timp mai multe inițiative în acest sens, poate care au fost stăvilite, pentru că nu aveam mecanismele paralele și nici infrastructura dezvoltată. Iată că o să avem și legea, iată că o să avem paralele și infrastructura.

De aceea, eu cred că este timpul ca noi să trecem prin Parlament niște rigori din acestea mai dure, pentru ca cetățeanul să înțeleagă. Eu admit în localitatea unde nu există astfel de ... dar acolo unde facem, deja trebuie să existe instrumente foarte clare ca să te lupți cu aceste lucruri.

Domnul Andrian Candu:

Mersi foarte mult.

Și în continuare, domnule Creangă.

Vă rugăm frumos, prima întrebare.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule ministru,

Vreau să deschideți la articolul 66 din proiectul de lege. Articolul 66 „Răspunderea pentru prejudiciul cauzat sănătății populației și a mediului înconjurător”. Prejudiciul cauzat sănătății populației ca urmare a poluării mediului în timpul desfășurării activităților cu deșeuri trebuie să fie recuperat în conformitate cu prevederile Codului civil al Republicii Moldova.

De aici întrebarea, domnule ministru, să înțelegem exact că odată ce va fi adoptată această lege, fiecare cetățean va fi în drept să se adreseze cu o cerere de chemare în judecată pentru a recupera prejudiciul de sănătate în legătură cu activitatea întreprinderii? Asta-i formularea generală a întrebării.

Și subîntrebarea. Dacă nu cumva Ministerul Mediului, pe care îl conduceți dumneavoastră, gândiți la un fond special pentru compensarea prejudiciului cauzat sănătății în astfel de situații?

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Mulțumesc foarte mult.

Aceste discuții, apropo, foarte elitiste, legat de aceste abordări, au fost depășite. În ultimii 25 de ani prin multe hotărâri ale Curții Constituționale, legate de anumite articole din Constituție, care spun că statul este obligat să-ți asigure locuri de muncă, statul este obligat să-ți asigure protecția mediului, statul este obligat ș.a.m.d. După care au venit hotărârile Curții Constituționale și au spus în felul următor: da, statul este obligat în măsura în care poate.

Este evident că discrepanța dintre potențialul și posibilitățile statului Republica Moldova sînt net inferioare celei din Belgia, Suedia sau Danemarca. Și exact trebuie să fie totul transparent, toată lumea trebuie să știe care este bugetul nostru și respectiv ce mîncăm, doar pîine sau pîine și unt, dar la toată lumea trebuie să fie egal. Și atunci cînd e egal și-i transparent, nu există nici o problemă. Exact același lucru și aici, trebuie să existe Constituția, după care Codul civil care este general, legea, și după aceea o detaliăm mai departe.

Dar acest articol permite ca noi nu doar să-l amendăm pe om pentru că a poluat mediul, dar inclusiv să recuperăm daunele aduse mediului și, respectiv, din aceste daune să compensăm cumva, pentru că altfel ar fi nedrept ca omul să plătească doar 5 mii de lei c-a poluat natura. Există mecanisme și astăzi, prin care stabilim poluarea naturii, dauna adusă naturii a fost de 100 de mii de lei și el plătește aceste daune aduse naturii. Probleme avem cu instrumentele de măsurare, va trebui să creștem capacitatea de tehnică a instituțiilor noastre care măsoară.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnule Creangă,

În continuare, dacă aveți a doua întrebare sau precizare?

Domnul Ștefan Creangă:

Da. A doua întrebare. N-am vrut să o formulez, dar dumneavoastră ați menționat aici cuvântul „nervură” și mi-am adus aminte de problemele cu care se confruntă industria de prelucrare a tutunului. Și întrebarea mea este: dacă la momentul actual s-a exclus, pentru că exista riscul să se stopeze câteva fabrici pentru prelucrarea tutunului din cauza că este calificat ca deșeu, dar nu materie primă prelucrată. Eu vreau aici ca dumneavoastră poate să...

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Munteanu:

Foarte clar și foarte repede o să explic. În legislația actuală există 3 categorii de deșuri care pot fi importate în Republica Moldova. Legea-i foarte clară pentru mine, eu n-am nici un dubiu.

1. Maculatură.
2. Deșuri din sticlă.
3. Deșuri din fontă, fier sau oțel.

Așa scrie în legea veche, așa exact am făcut „copy paste” și am pus în legea nouă ca lumea să înțeleagă. Din păcate, în Republica Moldova în ultimii ani s-a admis importul autorizat de Ministerul Mediului la mai multe deșuri, inclusiv la deșuri din tutun care se numește „deșuri din tutun”, după care în paranteză scrie (nervură, praf ș.a.m.d).

În momentul în care eu, în calitate de ministru, am fost pus în fața faptului să autorizez așa ceva, eu am spus că sînt deșuri și, respectiv, am adresat și Academiei de Științe să ne spună cît de periculoase sînt și ne-au spus că sînt cu un grad sporit de cancerigen, și sînt deșuri, și n-ar trebui să aducem toate chestiile celea să le folosim în Republica Moldova.

După care o presiune foarte mare din partea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare care spun că, prin această poziție, o să falimenteze „Tutun-CTC”, un agent economic de stat din Republica Moldova. Și noi am spus: atunci cumpărați tutun normal, că o să omorîți oamenii, eu trebuie să apăr sănătatea oamenilor și mediul înconjurător. După care au zis: bine, haideți să depășim acest lucru, includeți în legea nouă. Am spus: nu, dacă vreți, includeți voi.

Dacă Parlamentul va considera că putem să importăm nu doar aceste 3 inofensive care n-au absolut nici o treabă: maculatură, sticlă, fontă și oțel, la lectura a doua puteți să umpleți această listă cu ce vreți. Dar, în calitate de ministru, o să vin și o să mă bat pentru fiecare din aceste poziții care vor încerca să fie introduse sau excluse de aici.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Creangă,
Ultima precizare.

Domnul Ștefan Creangă:

Da. Mulțumesc.

Precizarea se referă la faptul că dumneavoastră considerați că nervura de tutun este un deșeu foarte nociv și nu poate fi importat în Republica Moldova și, respectiv, este mai benefic să închidem întreprinderile.

Domnul Valeriu Munteanu:

Nu, era mai benefic să folosim tutun normal, decât să aducem resturi pe care nu le folosește Argentina sau alte țări și ni le trimit nouă și, respectiv, capacitatea lor sau gradul sporit cancerigen e de 3 sau de 10 ori mai mare decât la tutunul selectat. Ori noi omorâm cetățenii Republicii Moldova mai repede, ei și așa fumează și știm ce efecte are, dar noi îi mai dăm încă și tutun...

În calitate de ministru, eu personal n-am putut și nu-s de acord cu chestia aceasta. Considerăm că trebuie să găsim... nu înseamnă că dacă noi n-o să-i dăm voie să importe nervură, gata, moare ramura. Nu, ramura trebuie să se descurce și cu tutun normal. Eu sînt foarte intransigent în acest sens.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Și aici am încheiat sesiunea luărilor de cuvînt.

Vă mulțumim mult, domnule ministru.

Peste o oră și jumătate, aproape două ore de discuții. Vă mulțumim și vă mai așteptăm în plenul Parlamentului. (*Voce nedeshușită din sală.*)

E mult, oricum. Vă mulțumim.

În continuare, voi da cuvîntul, bineînțeles, doamnei Bodnarenco, care va prezenta raportul Comisiei administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice.

Doamnă președinte,

Vă invit la tribuna principală. După care vom avea luările de cuvînt. Și așa vrea să reiterez din nou pentru ca să știe toți deputații, inclusiv cei care poate, eventual, au lipsit. Vom merge pe procedura de vot la 17.00 pentru toate proiectele dezbătute astăzi pînă atunci.

Vă mulțumesc frumos.

În continuare, doamna președinte al comisiei, poftiți.

Doamna Elena Bodnarenco:

Onorat Plen,

Comisia administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice, la ședința sa din 10 februarie 2016, a examinat proiectul de Lege nr.429 din 3 noiembrie 2015 privind deșeurile, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de

către Guvernul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova.

Comisia sesizată în fond constată că proiectul de lege este elaborat în scopul armonizării legislației naționale în domeniul gestionării deșeurilor la cea europeană și optimizării funcțiilor instituției responsabile din domeniul protecției mediului ce țin de gestionarea deșeurilor. De asemenea, proiectul propune stabilirea unor măsuri în vederea protecției mediului, a sănătății populației prin prevenirea sau reducerea efectelor adverse generate de producerea deșeurilor.

Proiectul de lege transpune Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr.L 312 din 22 noiembrie 2008.

Cu referire la domeniul de gestionare al deșeurilor, proiectul conține prevederi noi referitoare la ierarhizarea deșeurilor, stabilește competența autorităților administrației publice centrale și locale, cerințele generale: autorizarea, controlul, evidențele și sistemele informaționale, cerința de gestionare a anumitor categorii de deșeuri, răspunderea extinsă a producătorului, utilizarea materialelor reciclate, importul și exportul deșeurilor, răspunderea pentru încălcarea legislației.

În cadrul dezbaterii proiectului de lege vizat, membrii comisiei s-au referit la cele mai semnificative prevederi ale acestuia, și anume: s-a constatat că în societate există păreri contrare privind introducerea opțiunii de eliminare, valorificare și tratare a deșeurilor prin incinerare sau co-incinerare, subliniind că, pe de o parte, este o operațiune practicabilă și în alte țări, pe de altă parte, acest proces va putea expune sănătatea populației și mediul înconjurător unui pericol major, deoarece în urma incinerării se emit poluanți extrem de toxici, care conțin în special, dioxine și furani.

În acest sens, statele Uniunii Europene și-au luat angajamentul ca până în anul 2020 să reducă numărul uzinelor de incinerare a deșeurilor, fiind preferată utilizarea metodelor alternative. S-a abordat nefuncționalitatea alineatului (3) al articolului 14 din proiect, care stipulează obligațiunile autorităților administrației publice locale în ceea ce privește introducerea sistemelor de colectare separată și realizarea activităților de reutilizare și reciclare a deșeurilor și necesitatea elaborării mecanismului de reglementare al acestuia.

S-a discutat propunerea creării unui Centru de gestionare a deșeurilor periculoase care, conform proiectului, este o întreprindere cu statut de persoană juridică distinctă și cu buget separat. Comisia menționează că crearea unei asemenea întreprinderi va necesita mijloace financiare considerabile de la bugetul de stat. Astfel, s-a propus examinarea suplimentară a oportunității instituirii Centrului dat.

S-a stipulat că proiectul de lege va avea impact asupra mediului de afaceri, deoarece, conform articolului 29, costurile operaționale de gestionare a deșeurilor vor fi acoperite conform principiului „poluatorul plătește” și principiului de responsabilitate extinsă a producătorului. La acest capitol, conform notei

informative la proiect, s-a efectuat analiza impactului de reglementare, care a fost aprobată de grupul de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător.

Pe marginea propunerilor și obiecțiilor expuse de către membrii comisiei, s-a luat act și s-a decis examinarea acestora în cadrul dezbaterii proiectului de Lege privind deșeurile în lectura a doua.

La proiectul de lege au parvenit avizele comisiilor permanente și al Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, Comisia agricultură și industrie alimentară, Comisia protecție socială, sănătate și familie, în avizele prezentate, au decis examinarea și adoptarea proiectului de lege în plenul Parlamentului. Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia drepturile, omului și relații interetnice au propus proiectul pentru examinare. Comisia juridică, numiri și imunități, Comisia economie, buget și finanțe, la fel, îl propun spre examinare, înaintînd, totodată, un șir de propuneri. Membrii Comisiei politice externe și integrare europeană nu au luat nici o decizie pe marginea proiectului de lege nominalizat din cauza lipsei majorității de voturi. Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a examinat proiectul de lege și a expus un șir de obiecții atît cu caracter general, cît și de conținut și tehnică legislativă.

Ca urmare a examinării proiectului de lege, Comisia administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice, cu unanimitatea voturilor membrilor prezenți la ședință – 9 deputați, a adoptat decizia de a propune Parlamentului spre aprobare proiectul de Lege nr.429 din 3 noiembrie 2015 privind deșeurile, în primă lectură.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă președinte.

Întrebări nu sînt.

Acum luările de cuvînt.

Îl invit pe domnul Pleșca.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Domnule ministru,

Intuiesc că întreg corpul de deputați salută dezbaterile acestui proiect important. Eu o să optimizez la maximum luarea mea de cuvînt și n-o să repet cele expuse de domnul ministru despre necesitatea elaborării acestui proiect, despre angajamentele față de UE, despre hotărârile de Guvern și Strategia națională de gestionare a deșeurilor. De asemenea, s-a vorbit în dezbateri și s-a vorbit foarte mult despre foarte multe obiecții, despre foarte multe sugestii, amendamente, neajunsuri.

Eu doar o să fac o reflecție succintă a celor lucruri bune care se regăsesc în această lege importantă... în care a fost elaborat un nou proiect de Lege privind deșeurile, care stabilesc cadrul legal, principiile și standardele europene de gestionare a deșeurilor. Și nu în ultimul rînd, aș vrea să vorbesc, chiar poate în

primul rînd, despre competențele Guvernului, atribuțiile autorităților publice centrale de mediu și ale autorităților publice locale, precum și obligațiile gestionarilor de deșeuri, legate de transportare, valorificare și eliminare a acestora.

Doi. Despre prevederile privind valorificarea, reutilizarea, reciclarea, eliminarea prin depozitare și prin incinerare a deșeurilor, prevederi ce se referă la deșeurile periculoase, inclusiv interdicția de amestecare a acestora.

Trei. Despre prevederile privind autorizarea, controlul și evidența activităților de gestionare a deșeurilor privind regimul de import, transportarea peste hotare și exportul acestora.

Și nu în ultimul rînd, prevederi privind gestionarea anumitor categorii de deșeuri, inclusiv a fluxurilor de deșeuri specifice, printre care sînt deșeurile de uleiuri uzate, baterii, acumulatori, echipamente electrice și electronice, vehiculate, scoase din uz și ambalaje, deșeuri medicale, poluanți organici persistenti, metale feroase și neferoase, deșeuri de mercur și de azbest.

Merită, în mod deosebit, să subliniem că în acest proiect se regăsește un principiu sau mai bine-zis un mecanism nou promovată de lege și anume răspunderea extinsă a producătorului, care este aplicat în majoritatea țărilor europene.

Acest principiu are drept scop de a consolida, reutiliza, recicla și alte tipuri de valorificare a deșeurilor, de care producătorul de produse la nivel profesional proiectează, produc, prelucrează, tratează, vînd, importă produse și presupune ca întreprinderea aceasta în mod obligatoriu să ia măsuri de utilizare a respectivelor produse de organizare și a sistemelor de colectare și returnare a acestor produse prin intermediul centrelor comerciale, punctelor de colectare a deșeurilor municipale sau a sistemelor individuale sau colective, înființate de ei înșiși.

Vreau să menționez că aprobarea proiectului Legii privind deșeurile va crea platforma legală raliată la standardele Uniunii Europene, necesară și pentru negocierea investițiilor și dezvoltarea infrastructurii moderne de management al deșeurilor, lucru care, la moment, derulează anevoios din motiv că încă sînt utilizate standardele sovietice, incompatibile cu cerințele investitorilor și partenerilor de dezvoltare.

Ținînd cont de cele expuse, dar și de faptul că în conformitate cu termenul stabilit de Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere, vreau să sprijin acel compromis lansat de domnul ministru al mediului, domnul Valeriu Munteanu, că în condițiile cînd noi nu acceptăm incinerarea, dar nimic în loc nu propunem, atunci riscăm ca poluarea aerului atmosferic să fie de multe ori mai mare.

Și aduc un simplu exemplu, pe care toată lumea îl cunoaște, că serile din satele noastre sînt încălzite prin arderea cauciucurilor, extragerea varului de asemenea prin arderea cauciucurilor, și multe, multe spații care se încălzesc și nu se monitorizează sub nici o formă.

În acest context, cred că va fi mult mai bine dacă va fi acea incinerare despre care s-a vorbit în ședința de plen. Dar o incinerare monitorizată, cu instalații moderne și filtre care ar putea să protejeze atmosfera și cetățeanul din Republica

Moldova. În acest context, sprijin acest proiect, e important lucru, care vă rog să-l faceți și domniile voastre.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Pleșca.
Și o invit pe doamna Ivanov.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimați deputați,
Onorată asistență,

Cu adevărat este o intenție bună a Ministerului Mediului de a aproxima legislația de mediu la directivele Uniunii Europene. Proiectul de lege supus discuției astăzi în Parlament, transpune directiva-cadru 2008/98/CE privind deșeurile și are ca scop prevenirea și reducerea efectelor adverse, generate de producerea și gestionarea deșeurilor prin metode și procedee ce nu pun în pericol mediul înconjurător, sănătatea populației și alte organisme vii.

Însă, pe lângă reglementarea unui sistem de management de deșuri, care este un lucru bun, un lucru salutar, proiectul de lege supus discuției, articolul 15 și în special articolul 17 introduc norme ce permit incinerarea și co-incinerarea deșeurilor pe teritoriul Republicii Moldova, fapt expres interzis astăzi în legislația de mediu și anume prin Legea privind deșeurile de producere și menajere, care urmează a fi abrogată după adoptarea noii legi.

Onorat Parlament,
Stimați colegi,

Incinerarea deșeurilor, în general, aș putea-o numi ca o absurditate ecologică. Principiul de a arde totul ce poate să ardă pus în baza incineratoarelor vine în contradicție cu abordările contemporane de gestionare a deșeurilor, cu principiul celor 3R adică reducerea cantității deșeurilor, reutilizarea deșeurilor și reciclarea deșeurilor. Excepție poate fi făcută doar pentru deșeurile medicale.

Toate deșeurile ce pot arde, cum ar fi: hârtii, plastic textil, carton, deșuri alimentare și altele pot fi reutilizate fie sub formă de materie primă pentru reciclare, fie ca compost în cazurile deșeurilor organice sau pentru obținerea energiei în urma fermentării anaerobe.

Însuși incineratorul, vreau să vorbesc într-un limbaj simplu ca să fie clar pentru toată lumea, este o mașină care produce substanțe toxice din material relativ netoxic, ca să fie foarte clar.

În timpul incinerării deșeurilor se elimină poluanți gazoși, toxici, cenușă, metale grele, dar cel mai grav este dioxina care face parte din substanțe supertoxice, mutagene, imunodistructive, substanță cancerogenă de clasa nr.1, conform Organizației Mondiale a Sănătății, care se absoarbe ușor în mediu, practic nu se descompune, stocându-se atât în mediu, cât și în organismele vii.

Cercetările efectuate de experții europeni – Organizația Economică pentru Cooperare și Dezvoltare, Alianța globală pentru alternative la incinerare, multe alte organizații, cum ar fi organizațiile neguvernamentale Greenpeace-ul și altele, care au monitorizat situația, timp de 5 ani, în regiunile în care au fost amplasate uzine

de incinerare, demonstrează consecințe grave ale incinerării atât pentru mediul înconjurător, cât și pentru sănătate.

De exemplu, în Suedia s-a depistat o creștere de 3,5 ori a mortalităților de cancer pulmonar, esofag și de ficat. În Italia a fost înregistrată o creștere de 6,7 ori a probabilității de deces de cancer pulmonar. În Marea Britanie, după examinarea a 14 milioane de oameni, ce locuiesc în apropierea uzinelor de incinerare, a fost atestată o creștere cu 37% a mortalității din cauza cancerului de ficat, inclusiv a copiilor. În Belgia asemenea cercetări au demonstrat o creștere cu 26% a probabilității nașterii cu diferite anomalii. Atare exemple pot fi foarte multe.

Actualmente tendința globală în domeniul gestionării deșeurilor este implementarea tehnologiilor avansate nonpoluante. Nu se mai construiesc astăzi nicăieri în lume uzine de incinerare. Iar în țările unde ele au mai rămas sînt stabiliți termeni concreți pentru reducerea numărului acestora. De exemplu, Statele Unite ale Americii din cele 186 de incineratoare, care activau în anii 1990, actualmente au rămas doar 86. După anul 1997 nici un incinerator n-a fost construit.

În Marea Britanie din 860 de uzine de incinerare, care activau în anii '90, actualmente au rămas mai puțin de 200. Exemple de asemenea pot fi aduse destul de multe.

Comisia Europeană susține alternativele la incinerare prin Pachetul „Economia circulară, deșeuri și resurse”, lansat în iunie 2014. De asemenea, Parlamentul European, prin rezoluția sa din 9 iulie 2015, a adoptat Raportul „Eficiența resurselor, tranziția spre economia circulară” în care trasează obiectivele obligatorii privind prevenirea generării deșeurilor pînă în anul 2025, obiective de 70% reducere pentru deșeurile municipale solide și 80% pentru deșeurile din ambalaje pînă în anul 2030, inclusiv măsuri pentru a reduce incinerarea deșeurilor, precum și eliminarea subvențiilor pentru incinerarea de orice tip.

Stimați colegi,

La ziua de astăzi gestionarea deșeurilor este și poate fi inclusiv pentru Republica Moldova o activitate profitabilă, deoarece prin colectarea, separarea și reciclarea deșeurilor pot fi obținute beneficii: ca materie primă pentru industria de producere, procesarea deșeurilor de sticlă permite economisirea resurselor minerale, cum ar fi nisipul silicat, rezervele cărora în Republica Moldova sînt foarte, foarte limitate, prin compostarea și obținerea îngrășămîntului organic poate avea beneficii sectorul agricol, prin fermentarea anaerobă a deșeurilor ar putea fi obținut metanul care poate fi transformat în energie.

De asemenea, prin implementarea metodelor enumerate de gestionare a deșeurilor putem reduce considerabil emisiile gazelor cu efect de seră, obținînd astfel beneficii prin comercializarea cotelor de gaze cu efect de seră în baza Acordului de la Paris, unde am avut o delegație destul de impunătoare condusă de șeful statului, implementarea proiectului, de exemplu, de tip NAMA, activități de atenuare a emisiilor.

În situația în care cu adevărat se dorește soluționarea problemelor deșeurilor, trebuie de implementat chibzuit și conștient un sistem avansat de management al deșeurilor care este, într-adevăr, necesar pentru Republica Moldova.

Noi vom susține în prima lectură acest proiect de lege, dar vă rog foarte mult, stimați deputați, să vă uitați foarte minuțios la amendamentele care sînt propuse la proiectul de lege pentru a-l îmbunătăți, deoarece un atare proiect trebuie, numai că trebuie foarte minuțios de examinat și de scos ceea ce, într-adevăr, prezintă pericol atît pentru sănătatea omului, cît și pentru mediul înconjurător.

Vă mulțumesc mult. (*Aplauze.*)

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă președinte.

Domnule Țap,

Poftim.

Domnul Iurie Țap:

Doamnelor și domnilor deputați,

Proiectul vizat, la sigur, este unul foarte important, pentru că el vine să reglementeze un domeniu foarte important care astăzi are o reglementare fragmentară, incoerentă. Proiectul, așa zice, este o viziune complexă care vine să asigure un mediu sănătos și durabil pentru Republica Moldova. Tocmai de aici susținem și noi, Frațiunea Partidului Liberal Democrat din Moldova, ceea ce-au vorbit colegii, ceea ce-a sunat, de fapt, și în raport, de a avea un proiect bun care să producă efecte.

În acest sens, voi reveni, domnule ministru, la subiectul pe care l-am abordat, pentru că autoritățile publice locale au în acest proces un rol, un loc aparte. De aceea, chiar și pornind de la Legea nr.437 articolul 10, care spune, atunci cînd li se oferă sau li se atribuie anumite competențe, ele una, că trebuie să fie consultate etc., nu am mai vorbit despre aceasta, sper, către lectura a doua, să ne prezentați și avizul CALM-ului, dar este important să fie instrumentele necesare financiare. Ori așa face trimitere la articolul 56 unde se vorbește despre biodeșeuri, la articolul privind aspectele pecuniare, unde autoritățile publice locale vor avea cheltuieli esențiale. Ori atunci cînd vor fi depistate acele deșeuri, producătorii cărora nu sînt identificați, vor fi obligați s-o facă autoritățile locale.

Întrebarea este: din ce resurse? Aș putea să continui această listă. Și dacă rămîne formula care este aici, fără a răspunde la întrebarea de bază, atunci această lege va rămîne, de fapt... nu va soluționa problema. De aceea spuneam că poate deveni o bombă cu efect întîrziat, pentru că trebuie să construim un mecanism real de implementare a acesteia, eșalonarea în timp.

Prin articolul 14 alineatul (1) litera a) spunem că se va introduce, începînd cu 2017, sistemele de colectare separată a hîrtiei. Este bine. Ulterior vorbim despre faptul că, începînd cu data intrării în vigoare a prezentei legi, autoritățile să inițieze activitățile de introducere a acestor sisteme.

Și atenție, la articolul 68 „Dispoziții finale” – intrarea în vigoare care va fi la 12 luni, ceea ce înseamnă, dacă să luăm cum sîntem noi acum, martie–aprilie, deci aceasta înseamnă că legea va intra în vigoare în aprilie anul viitor, noi trebuie să introducem de la 1 ianuarie 2017, iar înainte de aceasta, autoritățile trebuie să

înceapă aceste activități. De aceea trebuie să asigurăm o coerență ca să avem un mecanism real pentru implementare. Astfel va fi una nefuncțională.

Probleme legate de concept ceea ce ține și de... programare. Ori Programul național trebuie să se bazeze pe acele programe regionale, dar și pe programele locale, doar trebuie să vedem interdependența acestora de o structură respectivă la care mă voi referi ulterior. Totuși trebuie să vedem care va fi rolul autorităților regionale dacă ele vor fi? Dacă nu, atunci, la sigur, să vedem cum va fi cea cooperare intercomunitară și, respectiv, să fie stipulat în lege despre acest mecanism.

Este foarte important, vorbind despre politici, să asigurăm totuși coerența între Ministerul Mediului și Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. De fapt, normal ar fi ca politicile să fie concentrate într-o mână, la Ministerul Mediului, pentru că salubritatea are parte și o interdependență cu domeniul deșeurilor. Și atunci când avem două ministere care fac politici pe același subiect, de aceea și avem situația în care am nimerit atunci, când doi ani în urmă Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a venit cu Legea salubrității, neavând Legea deșeurilor.

De aceea, este o problemă cu care Ministerul Mediului trebuie să vină către Guvern și să fie revăzută. Ori chiar toate serviciile de gospodărie comunală trebuie să se regăsească împreună la o singură autoritate administrativă centrală.

Aici trebuie să vedem și cum putem îmbunătăți conceptul de cooperare intercomunitară, pentru că este important de a stabili facilități economice, financiare care să stimuleze. Și aceasta este o problemă a Guvernului, nu doar a Ministerului Mediului. Ori dacă nu vom face acest lucru, iarăși riscăm ca legea să nu poată fi implementată, așa cum trebuie s-o facem.

Și mai mult aș spune, întrebarea mea, de fapt, așteptam răspunsul, fără a avea o reformă profundă de descentralizare, bazată pe o reformă administrativ-teritorială adecvată, care ar permite ca să avem autorități administrative cu capacitatea respectivă, deci capacitatea instituțională, capacitatea financiară, care să poată face față lucrurilor. Și iată aici am ajuns.

De fapt, vorbeam, vinerea trecută, în declarația mea și aici o să venim să vedem necesitatea implementării acestei reforme. Ori Strategia de descentralizare, care a fost votată în 2012, au trecut patru ani de zile, și, de fapt, a rămas pe hîrtie. Aici apare că organizarea serviciilor, în cazul dat vorbim de deșeuri, dar o să apară și altele, n-o să fie posibil de realizat, pentru că avem o structură administrativă neadecvată.

Și Guvernul, dar și majoritatea parlamentară trebuie, de fapt, să revină la acest subiect. Printre altele doar o să spun, 12 orașe din cele 32 centre de reședință, conform informației Ministerului Finanțelor, la 1 ianuarie 2015 au deficit bugetar, or, veniturile sînt mai mici decît cheltuielile. Și aceasta este cea bombă cu efect întîrziat care poate să ne creeze probleme.

Domnule ministru și stimați colegi,

Noi sîntem gata să venim pentru a îmbunătăți acest proiect de lege. Cred că în cadrul Comisiei administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice urmează să fie creat un grup de lucru, unde o să intre și reprezentanții

ministerului, toate părțile cointeresate pentru a pregăti în timp util pentru lectura a doua, care să fie create toate mecanismele pentru a putea pune în aplicare această lege foarte importantă.

În final voi veni cu o citată din Montesquieu care la capitolul dat „Principii de legislație” spunea: „O lege proastă îl silește întotdeauna pe legiuitor să facă multe altele de obicei foarte rele și ele, ca să preîntâmpine urmările sau măcar să îndeplinească scopul celei dintâi”. Să învățăm din ceea ce ne spuneau oamenii înaintați și la sigur vom reuși.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Țap.

По процедуре голосования определились. В пять часов, как объявил Председатель.

Поэтому следуем повестки дня. Proiectul nr.54.

O invit pe doamna Corina Fusu.

Doamna Corina Fusu – ministrul educației:

Stimate domnule vicepreședinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Propun atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului de grant nr.TF019354 dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație”, care a fost semnat la Chișinău în data de 3 noiembrie 2015.

Vreau să vă aduc la cunoștință faptul că Sistemul Informațional pentru Managementul în Educație reprezintă un mecanism extrem de eficient și, totodată, absolut necesar pentru asigurarea cu date primare în vederea elaborării politicilor în domeniul educației.

Totuși, avînd în vedere lista unui sistem eficient de validare a datelor, dar și absența unui mecanism de motivare a personalului responsabil de introducerea datelor, sistemul rămîne la ora actuală destul de vulnerabil la includerea unor date eronate sau chiar apariția cu titlul de instituție activă a unor instituții care la moment nu mai activează.

Analizînd această situație și faptul că uneori se întîmplă un decalaj dintre datele propuse de Sistemul Informațional de Management în Educație, adică sistemul SIME, și datele pe care ni le oferă Biroul Național de Statistică, într-un grup de lucru de la Ministerul Educației am decis că SIME trebuie îmbunătățit.

Aducînd argumentele necesare, am convins partenerii noștri – Banca Mondială pentru oferirea unui grant în valoare de 365 de mii de dolari pentru a fortifica acest sistem, sistemul SIME.

Dacă dumneavoastră veți binevoi să votați acest proiect de acord, atunci grantul va contribui la consolidarea calității și utilizării statisticii educaționale pentru luarea deciziilor de management la diferite nivele. Va promova, de asemenea, un mediu favorabil pentru responsabilitate socială în sectorul educației

din Republica Moldova, prin deschiderea accesului la date și încurajarea supravegherii de către cetățeni a serviciilor de educație și impactul reformelor în curs de desfășurare.

Obiectivul proiectului rezidă în fortificarea calității deschiderii și utilizării statisticilor educaționale pentru a informa mai bine reformele educaționale în derulare ale beneficiarului.

Avem trei componente pentru care se vor cheltui banii din grant. Prima componentă este consolidarea capacității statistice a Ministerului Educației și a autorităților raionale, inclusiv a instituțiilor din învățământul general.

A doua componentă este îmbunătățirea calității și fiabilității datelor din SIME, adică fortificarea sistemului informațional al Ministerului Educației. Din acest punct de vedere prin parcurgerea tuturor etapelor prevăzute de legislație vom procura softuri specializate, care vor fi capabile să analizeze datele incluse în sistemul SIME.

Și cea de a treia componentă este deschiderea datelor din domeniul educației. Acest obiectiv este de a promova deschiderea și utilizarea acestor date din educație într-un spectru mai larg de beneficiari.

Cum vom putea aprecia rezultatele după implementarea acestui proiect de grant? Numărul de utilizatori ai paginilor web destinate deschiderii datelor din educație va atinge o mie de persoane. Gradul de eroare SIME va fi redus până la 1%. Din suma respectivă vom instrui 500 de administratori ai sistemului, administratori din cadrul Ministerului Educației, din cadrul direcțiilor de învățământ, din instituțiile învățământului general. 40 de cadre didactice vor fi instruite să analizeze și să utilizeze sistemul informațional. Vom avea raporturi de evaluare a capacității statistice și fluxul de informații va fi realizat.

De asemenea, modernizarea acestui sistem va permite monitorizarea calității introducerii datelor în acest sistem, sistemul SIME. Și încă o dată subliniez, este absolut necesară procurarea softurilor capabile de a eficientiza folosirea datelor colectate în sistemul SIME.

Vă mulțumesc pentru atenție. Sînt disponibilă să vă răspund la întrebări.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă ministru.

Și întrebări, domnule Știrbate, poftim.

Domnul Petru Știrbate:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Doamnă ministru,

Vă salut. Recunosc că v-am simțit lipsa din această sală. Dar am fi vrut mai mult dacă ați fi fost și la comisia unde s-a discutat această problemă. Nu am primit răspuns de la colega dumneavoastră, doamna viceministru care a fost în ședința comisiei.

Așa cum dumneavoastră ați remarcat, prima componentă este repartizarea banilor, inclusiv la instituțiile de învățământ.

Doamna Corina Fusu:

Bineînțeleș.

Domnul Petru Știrbate:

Este gata astăzi? Ministerul are un regulament cum va distribui sau la care instituții vor ajunge acești bani? Fiindcă este clar că ei nu vor ajunge la toate școlile, este o sumă minoră. Deci repet...

Doamna Corina Fusu:

Acest sistem...

Domnul Petru Știrbate:

... în prima componentă dumneavoastră din nou ați afirmat chestia, numai doamna Ciobanu nu înțelege ce înseamnă soft.

Doamna Corina Fusu:

Soft-ul înseamnă un program...

Domnul Petru Știrbate:

Lămuriți-i doamnei, eu știu.

Doamna Corina Fusu:

... computerizat...

Domnul Petru Știrbate:

Nu, nu, cum se vor repartiza banii.

Doamna Corina Fusu:

... care ajută utilizatorul să folosească niște date. Le structurează mai bine, asta înseamnă soft.

Iar în ceea ce privește instruirea personalului din instituțiile de învățământ general, ele deja... toată lumea, toate instituțiile folosesc acest sistem SIME. Sistemul SIME a început a fi utilizat încă din anul 2007 și se numea sistemul de cartografiere. Și erau colectate date simple sau erau luate în vedere, solicitate de la directorii instituțiilor de învățământ, eu știu, două sau trei categorii de informație. Pe parcursul anilor sistemul a început să se dezvolte, să se îmbunătățească.

În 2013 Banca Mondială din nou a acordat Republicii Moldova un grant pentru a perfecționa sistemul SIME. La ora actuală fiecare diriginte din orice instituție de învățământ din Republica Moldova introduce de două ori pe an datele solicitate, după o listă foarte clară de întrebări. Aceste date sînt transmise directorului instituției, directorul instituției, la rîndul său, transmite datele direcțiilor generale de învățământ, direcții care, la solicitarea Ministerului Educației, ni le oferă. Ministerul Educației mai are o instituție care se numește Centrul pentru tehnologii informaționale și comunicaționale în educație, prescurtat

CTICE, care prelucrează aceste date sau recepționează aceste date din punct de vedere al capacității tehnice, din punct de vedere al capacității tehnologice.

Încă o dată repet. Reieșind din faptul că sistemul este un reper sau... eu cum să vă zic, o carte de vizită, niște informații absolut necesare pentru ca Ministerul Educației să-și dea seama cum funcționează sistemul, unde avem erori, putem trage concluzii despre faptul care este deficitul în educație pentru o anumită categorie de discipline ș.a.m.d. Îmbunătățirea acestui sistem rezidă și din faptul că la ora actuală ne interesează și alte criterii după care am putea concluziona care este calitatea învățământului din Republica Moldova.

Or, Ministerul Educației făcând parte sau contribuind prin cotizații și la un alt sistem internațional de evaluare a calității în învățământ, care se numește PISA, noi ne situăm pe un loc nu chiar bun, adică sîntem cumva codași și la acest capitol. Analizînd datele SIME și datele PISA, care în curînd vor fi oferite Ministerului Educației, ne vom da seama ce trebuie să facem ca să îmbunătățim și să oferim copiilor noștri un produs de calitate, educație de calitate.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnule Știrbate,

A doua întrebare.

Doamna Corina Fusu:

Așa că toți, absolut toți, vor beneficia și toți trebuiesc instruiți. Și cel mai important, responsabilizați să includă date corecte, așa încît să nu ne ducă în eroare nici pe noi, nici pe părinți.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Știrbate,

Poftim.

Domnul Petru Știrbate:

Da, vă mulțumesc.

Deci toate instituțiile vor beneficia, toate absolut vor fi conectate?

Doamna Corina Fusu:

Sigur, ei deja beneficiază.

Domnul Petru Știrbate:

Bine, mersi.

Doamna Corina Fusu:

Trebuiește să lucreze mai bine și mai responsabil.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Doamna Ciobanu,
Poftim, întrebare.

Doamna Maria Ciobanu:

Doamnă ministru,

Ministerul Educației a făcut dovada unei gestionări foarte proaste a mai multor granturi. Unii funcționari ai Ministerului Educației chiar au fost eliberați din funcție, de fapt, repuși de dumneavoastră în funcții de răspundere. Spuneți-mi vă rog, tot aceste persoane din cadrul Ministerului Educației, asupra cărora planează suspiciuni de corupție, vor gestiona acest grant?

Doamna Corina Fusu:

Doamnă deputat,

Ați adresat o întrebare foarte bună și foarte actuală nu doar pentru Ministerul Educației, dar în general pentru toate ministerele și Guvernul Republicii Moldova. Uniunea Europeană și alți donatori ne-au oferit foarte mult ajutor financiar: granturi, cadouri, asta-i cadou, pentru că grantul pentru SIME tot este un cadou. Dar trebuie să ne schimbăm atitudinea față de acțiunile de binefacere din partea donatorilor și să utilizăm acești bani cu cap și responsabil, pentru că aceștia tot sînt banii cetățenilor, nu din Republica Moldova, dar din alte state, tot sînt o contribuție a fiecărui cetățean.

Vă dau dreptate, nu întotdeauna granturile au fost folosite eficient și mai ales atunci cînd e vorba de diferite sisteme informaționale. Există cazuri multe, care trebuiesc elucidate, cînd au fost procurate pe bani grei, din granturi, diferite sisteme complicate care nu sînt folosite nici pînă astăzi.

În ceea ce privește partea a doua a întrebării dumneavoastră, la gradul de... nu știu, corupție din ministere, în cazul dat v-ați referit la Ministerul Educației, eu consider că în orice stat instituțiile trebuie să-și exercite atribuțiile responsabil. Ministerul Educației nu este Procuratură și nici poliție. Atunci cînd observăm deraieri și avem și cazuri cînd am descoperit neutilizarea anumitor granturi corespunzător, noi apelăm la Inspekția Financiară, la Procuratura Generală sau la Centrul Național Anticorupție și sperăm ca toate aceste instituții să lucreze ca să avem eficiență.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Doamna Ciobanu,
Poftim, a doua întrebare.

Doamna Maria Ciobanu:

Eu nu am a doua întrebare. Eu îi mulțumesc doamnei ministru și sper, așa cum dumneaei e conștientă de ceea ce se întîmplă, mai ales ce s-a întîmplat la Ministerul Educației, că o să țină seamă ca acest grant să fie folosit după destinație.

Doamna Corina Fusu:

Da. Vă mulțumesc. Așa vom face.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Doamnă președinte Șupac,
Poftim, întrebări.

Doamna Inna Șupac:

Doamna Fusu,

Am două întrebări. Prima. Am citit cu mare atenție argumentarea pe care dumneavoastră ați prezentat-o și am văzut, cel puțin, în 4 locuri ale acestei argumentări noțiuni foarte interesante, precum că proiectul propus va contribui la consolidarea calității și utilizarea statisticii educaționale pentru luarea deciziilor de management la diferite nivele.

Al doilea caz. Beneficiarii direcți ai proiectului includ Ministerul Educației, autoritățile raionale care vor avea date mai fiabile pentru luarea deciziilor bazate pe dovezi.

Al treilea exemplu. Acest grant va sprijini în mod direct reformele în curs de desfășurare.

Și al patrulea. Acest grant va sprijini luarea deciziilor de educație bazate pe dovezi.

Întrebarea mea este una foarte logică. Oare nu înseamnă asta, doamna Fusu, din punctul dumneavoastră de vedere, că, de fapt, obținerea și negocierea acestui grant ar însemna continuarea politicilor care sînt promovate de către Ministerul Educației din anul 2010, politicilor de optimizare? Înseamnă că dumneavoastră, timp de 5 ani de zile, și predecesorii dumneavoastră au optimizat, închis și reorganizat mai mult de 300 de școli în Republica Moldova și acum dumneavoastră, în loc de a negocia un grant pentru a salva școlile de optimizare, veniți cu propunerea ca să avem datele fiabile pentru a lua deciziile respective de a închide și alte școli.

Doamna Corina Fusu:

Doamnă deputat Șupac,

Ați adresat o întrebare foarte complexă și importantă și o să încerc să răspund la această întrebare. În primul rînd, vreau să vă atrag atenția asupra faptului că deținerea informației corecte și complexe pentru oricine este un suport solid de a lua decizii. Iată de ce Ministerul Educației are nevoie de această informație. Și noi de la an la an îmbunătățim sau lărgim numărul de puncte sensibile sau momente sensibile care ne-ar interesa.

Dacă dumneavoastră vă referiți la Codul educației, noul cod prevede o mai mare gamă de servicii în educație, cum ar fi educația incluzivă, cum ar fi reorganizarea sistemului rezidențial, cum ar fi învățarea pe tot parcursul vieții, învățămîntul dual și multe, multe alte noutăți, ca să le zicem așa.

Păi, noi avem nevoie de date ca să cunoaștem care este situația cu copiii care trebuie incluși în societate, care, știți foarte bine, ce am moștenit noi din istoria noastră prin excluderea persoanelor care nu sînt asemănătoare cu niște standarde. Înseamnă că trebuie să cunoaștem care este percepția societății, a

părinților, a profesorilor atunci când venim cu copii cu CES sau copii cu cerințe speciale în educație ș.a.m.d. Iată de ce, doamnă Șupac, avem nevoie de statistică și de date, ca să știm ce se întâmplă în jurul nostru. Și în nici un fel nu folosim aceste date pentru a aduce daună sistemului educațional.

Pe scurt am să vă răspund și la optimizare, pe care noi sîntem, pur și simplu, obligați să o facem, pentru că așa este realitatea și orice guvernare conduce în conformitate cu realitatea din jur ori realitatea este că indicele demografic este în scădere. Cu părere de rău, migrația cetățenilor noștri în alte state mai persistă. Așa se întâmplă că școli le sau liceele care aveau înscriși pînă la o mie – două mii de elevi, astăzi au rămas cu 200, 300 de elevi. De asemenea, datele acestea statistice ne ajută să vedem care este situația cu cadrele didactice. Și aceste date statistice ne-au făcut să înțelegem, să descoperim faptul că avem o insuficiență pentru profesorii care predau științele exacte sau reale, cum ar fi: fizica, matematica, chimia, biologia. Tot aceste date ne vorbesc despre faptul că sînt profesori în foarte multe instituții care predau cîte 4 – 5, pînă la 7 discipline. Iată de ce avem nevoie noi de acest sistem informațional.

Optimizarea școlilor noi o facem pentru a putea degaja banii publici. Pentru că întreținerea unui imobil cu trei etaje, dintre care este folosit numai un etaj, înseamnă niște bani publici.

În condiția în care noi sîntem în criză, trebuie banii puțini care îi avem să-i folosim absolut corect, să-i degajăm din sistem acolo unde nu sînt folosiți corect și să-i implementăm, spre exemplu, la sporirea salariilor pentru profesori. Pentru că nu avem de unde lua alți bani pentru sporirea acestor salarii.

Noi lucrăm asupra unei formule care ne-ar arăta, banii de acolo se eliberează și îi includem la sporirea salariilor pentru profesori, cam așa lucrează în linii generale. Dar intenția Ministerului Educației nu este de a lichida sau a distruge, intenția Ministerului Educației este de a îmbunătăți.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Poftim, a doua întrebare.

Doamna Inna Șupac:

Înainte de a doua întrebare, am o scurtă precizare.

Doamnă Fusu,

Pentru ca să aflați care este percepția cetățenilor, elevilor, părinților cu privire la acest proces de optimizare nu este nevoie de a avea acest grant, fiindcă percepția este una negativă. Dacă dumneavoastră veniți în teritoriu ... să veniți mai des și să vedeți.

Și a doua întrebare legată de faptul că eu, în toamna anului trecut, în mod oficial v-am transmis o sesizare din partea deputatului în Parlament, v-am rugat respectuos să-mi acordați informația cu privire la faptul, cîte școli din Republica Moldova, școli cu predare în limba moldovenească au ales limba rusă ca limba... ca subiect? Avînd în vedere că dumneavoastră în septembrie anul trecut, încălcînd Codul educației, ați spus că elevii din clasa a V-a trebuie deja să aleagă limba ca subiect. Dumneavoastră mi-ați dat un răspuns, dar în acest răspuns nu mi-ați

acordat nici o cifră, cu toate că au trecut câteva luni de zile de la așa-numită reformă a dumneavoastră.

Eu, recent, am participat la o masă-rotundă, la care participau și pedagogi, și unii directori de școli, și reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale. Iată acolo o organizație neguvernamentală a făcut studiu pe cont propriu și ne-au spus că din 954 de școli cu predare în limba moldovenească din întreaga Republică Moldova în 875 de școli elevii și părinții lor din clasa a V-a și-au ales limba rusă.

Întrebarea mea este, doamnă Fusu, cum așa se întâmplă că organizațiile nonguvernamentale pot să facă aceste studii, iar dumneavoastră solicitați o sumă de 365 de mii de dolari pentru ca să faceți aceste studii? Sau pur și simplu dumneavoastră aveți aceste date reale, dar uneori nu vă este convenabil să le spuneți în public?

Doamna Corina Fusu:

Aceste date noi le cunoaștem, bineînțeles. Noi cunoaștem faptul că din cele peste 1 300 de instituții de învățământ din sistemul general peste 200 sînt cu predare în limba rusă. Noi mai cunoaștem faptul că în UTA Găgăuzia din cele 59 de instituții din învățământul general doar trei sînt cu predare fie în limba găgăuză, fie în limba turcă și al treilea este un liceu cu predare în limba română, celelalte 56 instituții de învățământ în UTA Găgăuzia sînt cu predare în limba rusă.

Acum care este scopul nostru al tuturor? Scopul nostru este ca să îmbunătățim integrarea socio-economică a fiecărui cetățean din Republica Moldova și în special a minorităților naționale care nu cunosc încă la un nivel suficient de satisfăcător limba oficială a Republicii Moldova.

Dumneavoastră v-ați referit la faptul că din clasa a V-a copiii vor... sau copiii împreună cu părinții vor trebui să-și aleagă limba străină. Este adevărat, așa scrie în Codul educației. Dar această prevedere, acest articol va fi implementat pînă în anul 2018, așa încît, așa scrie buchea Codului educației, și limba rusă, alături de alte limbi străine, să devină limbă opțională. Adică părintele și copilul aleg limba străină.

Ce se întâmplă la ora actuală? La ora actuală limba rusă este obligatorie. Așa este. Și obligativitatea de a studia limba rusă începe cu clasa a V-a și este asigurată pînă în clasa a IX-a inclusiv. Scopul nostru este să oferim posibilitatea elevilor să își aleagă opțional, la alegere, limba străină pe care vor s-o învețe, statul asigură învățarea, studierea a două limbi și noi nu putem să discriminăm nici una dintre limbile dorite pentru studiere.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

O precizare, doamnă Șupac, dacă e cu referire la subiectul Acordului care se supune ratificării.

Vă rog frumos.

Doamna Inna Șupac:

Da, nu mi-ați răspuns, doamnă Fusu, la întrebarea cum așa se întâmplă că ONG-urile au posibilitatea să facă studii fără oferirea acestor granturi, iar Ministerul Educației are nevoie de grant.

Doamna Corina Fusu:

Avem toate datele, doamnă Șupac, am oferit toate datele.

Doamna Inna Șupac:

Eu, cu referire la acest proiect, vreau să vă zic că Frațiunea Partidului Comuniștilor nu va susține acest proiect, având în vedere că, reiterez poziția noastră, noi insistăm ca Ministerul Educației să negocieze cu organizațiile europene și mondiale pentru a avea granturi de a susține școli, ci nu de a le închide.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult. În continuare...

Doamna Corina Fusu:

Vă mulțumim foarte mult. Așa vom face, să sprijinim toate școlile.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

În continuare domnul Carp.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Doamnă ministru,

Ce n-ar spune unii, acest grant vine să îmbunătățească atât activitatea ministerului, precum și perfecționarea resurselor umane din teritoriu. Dar, totuși, am o întrebare la dumneavoastră. Cum va îmbunătăți acest grant în ceea ce privește statistica elevilor care sînt încadrați în etapa preșcolară, fiindcă noi avem acum o problemă la etapa actuală că unii copii, practic, nu sînt școlarizați? Ei reprezintă un procent mic, e adevărat, dar oricum, există o problemă în ceea ce privește evidența lor și încadrarea în sistemul educațional. Asta este prima întrebare.

Ca să nu repet și a doua și tot reieșind din acest context, cum va urmări acest sistem migrația copiilor dintr-o instituție de învățămînt în alta? Fiindcă odată cu migrația acestor copii, deci practic, migrează și banii care sînt alocați „per capita” și atunci instituția de învățămînt trebuie să profite în acest sens în cazul în care un copil pleacă într-o instituție sau în alta. Și trebuie să știm dacă acest sistem prevede și aceste două întrebări pe care vi le-am adresat dumneavoastră.

Doamna Corina Fusu:

Domnule deputat,

Sistemul SIME la etapa actuală adună informație sau monitorizează procesul educațional din clasele primare, gimnaziale și liceale. Învățământul preuniversitar nu este încă inclus sau prevăzut pentru sistemul SIME, este o ulterioară provocare a noastră sau obiectiv al nostru de a include aceste sisteme informaționale la toate treptele de învățământ, inclusiv cel preșcolar, inclusiv cel din școlile profesional-tehnice și colegii. Pentru asta acum ducem abia tratative cu Uniunea Europeană să ne ofere grant sau credit pentru a face acest monitoring și în școlile profesionale.

Educația se modernizează și avem sarcina, de asemenea, de a dezvolta învățământul la distanță și de a urmări traseul profesional, începînd cu grădinița unde merge copilul, ce face după ce termină gimnaziul, liceul și universitățile. Și în general, evaluarea fiecărei instituții de învățământ, indiferent de nivelul sau dimensiunea la care ne referim, va trebui să demonstreze statului dacă folosește banii statului, eficiența sistemului. Iar eficiența poate fi urmărită doar dacă urmărești parcursul profesional al absolventului. Și acesta va fi un criteriu de bază.

Asta în ceea ce privește neșcolarizarea, Sistemul SIME, de fapt, a fost conceput la începuturi, da, cînd a fost el gîndit, pentru a urmări și a supraveghea acest fenomen care este neșcolarizarea sau abandonul, cînd vorbiți despre migrația copiilor de la o instituție la alta. Cînd am prezentat proiectul, am subliniat faptul responsabilizării persoanelor care introduc datele în sistemul SIME, să-l facă absolut responsabil. Și în cazul în care copilul se... este transferat de la o instituție la alta, dirigintele trebuie lucrul acesta să-l includă în sistemul informațional.

Mult mai gravă este situația cînd părinții, împreună cu copiii, pleacă în alte state și nici măcar nu catadicsesc să anunțe directorul instituției că au plecat și să ia documentele de la școală, ca să putem și noi duce evidența că acest copil a plecat, împreună cu părinții, și nu mai figurează în sistemul nostru educațional.

Vreau să... am răspuns? Mai sînt întrebări? (*Voce nedeslușită din sală.*)

În general, vreau să vă spun că sistemul educațional este foarte complex și interesant. Noi mai avem încă așa o dimensiune a educației – educația părinților. Părinții poartă o responsabilitate enormă în acest lanț al educației și despre cei 7 ani de acasă cunoaștem cu toată lumea.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim...

Doamna Corina Fusu:

Dar avem cursuri și pentru părinți, ca să știe cum trebuie să-și educe copiii și ce responsabilitate poartă.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Carp,

Nu mai aveți alte precizări?

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, doamna Buliga, vă rog frumos, poftiți.

Doamna Valentina Buliga:

Mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Doamna Fusu,

Vă rog frumos. Foarte multe întrebări mai sînt.

Doamna Buliga,

Poftiți.

Doamna Valentina Buliga:

(Ride.) Domnule Președinte,

Vă mulțumesc mult.

Doamnă ministru,

Eu vă doresc succes în realizarea și consolidarea capacității acestui sistem și vreau să atrageți o atenție deosebită părții a 3-a „Deschiderea datelor în sectorul educației”. Sînt sigură că ceea ce propuneți dumneavoastră astăzi aici în această notă informativă nu este suficient pentru a asigura în continuare colaborarea intersectorială dintre anumite autorități centrale în domeniul protecției, educației și combaterii, inclusiv a violenței asupra copilului.

Această bază de date trebuie să fie deschisă inclusiv către aceste autorități și vă îndemn ca să continuați munca pentru a avea noi posibilități ca să realizați acea idee care am avut-o atunci cînd a fost dat în exploatare Sistemul Informațional Asistența Socială și Ministerul Educației nu era compatibil cu noul sistem din domeniul protecției sociale, pentru că era, într-un fel, învechit, dumneavoastră ați menționat astăzi inclusiv, cînd el a început să funcționeze.

De aceea întrebarea mea este: care sînt instituțiile care ulterior urmează să fie deschise datele din sectorul educației pentru a avea acces la prevenirea, cunoașterea, programarea anumitor politici în domeniul educației și protecției copilului?

Doamna Corina Fusu:

Mulțumesc, doamnă deputat.

Dumneavoastră aveți perfectă dreptate. La moment, sistemul SIME nu este deschis pentru toată lumea. De ce se întîmplă lucrul acesta? Spre exemplu, instituția de învățămînt ne oferă datele despre care am vorbit, completează aceste informații de două ori pe an, dar instituția nu mai are ulterior acces la aceste date. De ce se întîmplă lucrul acesta? Pentru că în sistemul acesta informațional, în informația de care noi dispunem, există și foarte multe date cu caracter personal care trebuiesc protejate.

Cînd o să ajungem la nivelul de îmbunătățire tehnică, așa încît să fim capabili să protejăm aceste date cu caracter personal, în mod special, o să atragem o atenție deosebită acestui lucru, pentru că e vorba de copii. În ceea ce privește interacțiunea cu diferite ministere sau structuri, instituții care, la fel, colectează

date. Pentru a nu obosi cetățenii și managerii din instituțiile de învățământ, noi trebuie să avem o comunicare reală între noi, așa încât să nu ne suprapunem cu informația pe care o solicităm.

Acum sîntem într-o comunicare mai bună cu Biroul Național de Statistică și, comparînd datele între ele, am ajuns la concluzia că trebuie să le îmbunătățim, sistemul nostru. Și în continuare vom avea această corelaționare ca să excludă, cum am menționat mai sus.

Pe viitor dacă ajungem să implementăm cu succes proiectul, acces la aceste date poate să aibă orice cetățean cointeresat de domeniul educației și ar putea veni cu propuneri de îmbunătățire sau ar putea să ne semnaleze lacunele care se observă.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

În continuare, altă întrebare sau precizare? Nu sînt.

Domnul Sorocean,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Victor Sorocean:

Mulțumesc mult.

Doamna Fusu,

Spuneți-mi, vă rog, care parte din acest grant se prevede pentru lichidarea sau închiderea școlilor mai departe, sau optimizarea, cum iubiți cuvîntul acesta. Și care sumă este prevăzută din grantul acesta pentru a româniza mai departe școlile moldovenești?

Doamna Corina Fusu:

Acest grant este unul cu destinație absolut specială. El va fi... banii vor fi folosiți doar pentru perfecționarea existentului sistem SIME de colectare a datelor. Vor fi folosite, dacă să vorbim la modul foarte general și simplu, o filieră va fi școlarizarea, învățarea, perfecționarea cadrelor sau a administratorilor care folosesc sistemul, așa încât să avem date veridice, deci o să instruim profesorii, diriginții, administratorii. Și a doua componentă este procurarea unor softuri care ar ajuta la analiza acestor date. În alte scopuri grantul nu poate fi folosit.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Sorocean,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnule Victor Sorocean:

A doua întrebare. Poate, dacă stabiliți așa condițiile acestea stricte de a folosi acest grant, dar nu aveți în plan, totuși, să implementați în proces de învățământ Istoria Moldovei? După mine sîntem unicul stat în lume în care nu este studiată istoria țării unde trăim noi... în proces de educație.

Doamna Corina Fusu:

În procesul de ... Acum dumneavoastră ... E alt subiect de discuție și unul foarte interesant ...

Domnul Andrian Candu:

Doamnă ministru,

Vă rog frumos.

Doamna Corina Fusu:

E vorba de curricula ...

Domnul Andrian Candu:

Doamnă ministru,

Vă rog frumos, ne referim doar la subiectele pe care le discutăm. Și vă rog frumos și toți deputații la fel să respectăm Regulamentul în această privință.

În continuare, domnule Reidman.

Vă rog frumos. Poftiți.

Domnul Oleg Reidman:

Спасибо.

Госпожа министр,

Îmi pare că argumentele privind datele personale nu sînt justificate deplin dacă proiectul ... Dumneavoastră ați spus că acest proiect este proiect statistic, de analiză statistică. Și datele statistice tot. Datele personale pot fi închise, dar datele statistice trebuie să fie deschise pentru toate ministerele și populația ș.a.m.d., și instituțiile.

Eu vreau să știu, dacă acest sistem noi îl elaborăm ori noi adoptăm sistemul pregătit deja? Dacă noi ... va trebui elaborat acest sistem, el trebuie să fie și certificat în sistemul întreg, sistemul informațional din țară. Asta-i una.

Și a doua problemă este interconecțiunea dintre acest sistem statistic și sistemul Departamentului Statistic. Sursa de date trebuie să fie unică. Asta-i legea pentru ... legea informațională.

Doamna Corina Fusu:

Da. Domnule deputat,

Răspuns la prima întrebare. Sistemul informațional există, noi îl perfecționăm și va fi nevoie să-l perfecționăm mereu, pentru că situațiile se schimbă.

În ceea ce privește unificarea tuturor bazelor de date informaționale este absolut necesar. Și am vorbit despre lucrurile acestea. Nu trebuie să... cum să zic, încărcăm cetățenii cu diferite chestionare, trebuie între noi să avem o bază într-adevăr unică de date, iar Ministerul Educației să fie responsabil de un anumit tip de date. La Ministerul Educației de aceste probleme este responsabil CTICE, Centrul Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.
Domnule Reidman,
Vă rog frumos, dacă e precizare.
Vă rog frumos. Pofțiți.

Domnul Oleg Reidman:

Precizare. Dar certificarea softului existent național de certificare este presupusă ori nu?

Doamna Corina Fusu:

Noi prevedem să procurăm softuri performante și asta o să ne ofere piața. Iar softurile care există și cu care noi lucrăm la etapa actuală au fost elaborate, au fost adaptate de către specialiștii noștri de la CTICE care din ceea ce au avut au creat acest sistem. Acum vrem să-l facem unul mai profesionist, să procurăm softuri care sînt licențiate, cum spuneți dumneavoastră, dar asta se va face în bază de licitație. Clar ...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.
A doua întrebare, vă rog frumos, domnule Reidman.
Vă mulțumesc.
În continuare, domnul Apostol.
Vă rog frumos.

Domnul Ion Apostol:

Doamnă ministru,
Orice idee nobilă poate aduce beneficii majore, dar poate și fi omorîță, să spunem așa, dacă la implementarea ei sînt conectați oameni incompetenți sau rău intenționați. Este cunoscut faptul că fosta doamnă cu camere de la BAC și-a înșurubat acolo toată verzimea în cadrul ministerului și mă tem ca să nu nimorească ei la implementarea acestor programe. Ce puteți să ne spuneți la acest subiect?

Doamna Corina Fusu:

În calitate de ministru al educației, eu nu împart nici elevii și nici profesorii pe criterii politice. Eu consider că Ministerul Educației trebuie să servească pentru sporirea calității în educație, care, în definitiv, va duce și la sporirea activismului civic, așa încît cetățenii noștri să se implice cu adevărat în a rezolva problemele Republicii Moldova.

Iar o bună calitate a educației duce după sine și dezvoltări în alte dimensiuni ale societății, cum ar fi economia. Or, de aceasta duce lipsă Republica Moldova, să știm, de fapt, de ce tip de specialități avem noi nevoie, să fie calitatea predării acestor discipline sau la facultăți, la universități să fie atît de bună încît studentul sau cel care va obține, da, prin muncă o diplomă, diploma să-i servească drept

călăuză în viață și nu document păstrat la muzeu. Acesta este scopul Ministerului Educației. Iar pentru ca administratorii acestui sistem să-l folosească bine, noi o să îi instruiem pe toți, indiferent de faptul cum votează ei la alegeri.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

A doua întrebare.

Domnul Ion Apostol:

Nu o întrebare, o precizare. Ce ține ... văd că astăzi a fost prezentată în Parlament Legea privind deșeurile, într-adevăr, este o lege foarte bună. Și faptul că unii aici în sală își permit să ... nu fac diferență între limba moldovenească și românească, știu oleacă moldovenește, da? Asta demonstrează încă o dată faptul precum spune o vorbă: „Orice om poate spune prostii, important să nu persevereze în prostii”.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Eu am să vă rog frumos să respectăm ...

Doamna Corina Fusu:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

... Regulamentul întru totul. Sînt două întrebări, iar precizările se referă anume la întrebarea-răspuns precedentă, dar nu la precedentul proiect de lege.

Vă mulțumesc frumos.

În continuare, doamna Postoico.

Și mii de scuze pentru reținere.

Poftiți.

Doamna Maria Postoico:

Da. Mulțumesc.

Eu am înțeles, dumneavoastră ați încercat în ajun de sărbătoare să aplicați principiul discriminării.

Vă mulțumesc mult.

Doamnă ministru,

Dumneavoastră ați menționat acum că de acest grant vor beneficia toate instituțiile de învățămînt general. În cadrul comisiilor și în cadrul dezbaterilor în comisie doamna viceministru a menționat, că, invers, acest grant va fi folosit pentru un proiect-pilot și nu pentru toate instituțiile de învățămînt general. Afirmăți sau infirmați această mențiune?

Doamna Corina Fusu:

Eu vreau să vă explic lucrurile acestea puțin altminteri. Noi n-o să putem instrui concomitent toți administratorii sistemului informațional, pentru că avem peste 1300 de instituții.

Noi o să începem cu un anumit număr de instituții și, în viziunea doamnei viceministru, acestea vor fi instituțiile-pilot, pentru că de la ele vom începe și treptat, până la sfârșit, până în ianuarie 2017, deci avem la dispoziție mai puțin de un an, trebuie să-i instruiem absolut pe toți, etapizat o să facem lucrul acesta.

Domnul Andrian Candu:

Mersi mult.

Doamna Corina Fusu:

Dar o să începem, cum sînt raioane-pilot, și reformele în învățămîntul general au început tot reperîndu-ne pe niște raioane-pilot, 4 au fost cu optimizarea școlilor și pe urmă am trecut la toate. Așa se va întîmpla și cu instruirea în sine. Asta a avut în vedere doamna viceministru.

Domnul Andrian Candu:

Mersi mult. Precizare sau a doua întrebare, doamna Postoico, poftiți.

Doamna Maria Postoico:

A doua întrebare.

Doamna Maria Postoico:

Doamnă ministru,

Atunci este o rugămintă din partea tuturor deputaților, cred că mă vor susține, ca în lista instituțiilor de învățămînt general să fie incluse și instituțiile din UTA Găgăuzia. Este o rugămintă foarte mare.

Doamna Corina Fusu:

Dar ele sînt. Ele sînt și noi colectăm, primim aceste date din partea instituțiilor din UTA Găgăuzia. Mai mult decît atît, mîine Guvernul pleacă la o ședință de lucru specială și fiecare minister va discuta cu reprezentanții din teritorii problemele cu care se confruntă, iar Ministerul Educației din Republica Moldova va sprijini întotdeauna o educație de bună calitate, indiferent de teritoriu. Da UTA Găgăuzia merită o atenție deosebită ca să însușească limba oficială și să ne putem integra armonios în Uniunea Europeană. (*Gălăgie în sală.*) Dar mai întîi la noi să ne integrăm.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnul Odnostalco, poftiți.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Спасибо.

Госпожа министр, мы здесь много говорили о качестве образования и о том, что эта система, здесь, о том что эта система, которая будет внедрена в случае чего, поможет качеству образования. Вы даже говорили о том, что это поможет лучшему подбору кадров, педагогов в школах, будет понятная система. Что вообще происходит? Хотя я не понимаю, мне кажется, и сейчас ясно, что у нас происходит – что у нас не хватает педагогов, но вопрос остается открытым. Что получит отдельно взятый ученик-лицеист от внедрения этой системы? Вот конкретно давайте мы ответим ребятам на этот вопрос.

Doamna Corina Fusu:

Dumneavoastră aveți perfectă dreptate, domnule deputat, că toate reformele, eu știu, încercarea de a îmbunătăți sistemul se face, în primul rînd, pentru copii. Noi, ceilalți, sîntem participanți la acest proces. Fiecare copil, elev, student trebuie să aibă posibilitatea de a avea acces la o educație de calitate. Ca să propui acest produs de calitate, trebuie să analizezi unde sînt plusurile, unde sînt minusurile, ce putem îmbunătăți. Iată la ce va servi sistemul informațional. Informația întotdeauna este foarte valoroasă, pentru că ea îți permite să te miști înainte.

Bineînțeles, în binele copilului, pentru că noi, datorită acestei informații, am aflat despre faptul că avem foarte puțini profesori de matematică, de fizică, de chimie, de biologie, exact științele sau disciplinele care stau la baza dezvoltării economiei oricărei societăți. De aici noi deducem că va trebui să depunem efort pentru a cointeresa absolvenții de licee, deținătorii de BAC să se ducă să învețe la aceste facultăți. Aici universitățile vor trebui să muncească mult, să meargă în teritoriu, în licee și să convingă elevii, copiii și părinții cît de frumoasă este matematica, fizica, biologia și chimia, și nu doar dreptul și economia care sînt atît de populare pînă la ora actuală. Iată ce trebuie să facem noi și la ce ne ajută informația.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnul Odnostalco,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare?

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да, уточнение. То есть, как я понимаю, в конечном итоге цифра не сдавших бак лицеистов – она уменьшится? Ну, мы говорим о результатах; результат – это сдал или не сдал ученик бак. Да или нет?

Doamna Corina Fusu:

Este un rezultat pentru fiecare liceu. Cu cît liceul propune servicii de educație mai calitative sau de calitate, cu atît..., aveți perfectă dreptate.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc mult.

A doua întrebare.

Doamna Corina Fusu:

Și acesta este un indicator al calității fiecărei instituții.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Odnostalco,

Aveți a doua întrebare? Poftiți.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Да, второй вопрос, но буквально секундочка. То есть после внедрения проекта если процент не сдавших бак учеников у нас останется тот же, эта система не нужна, или она себя не оправдала, мы так можем понимать?

Doamna Corina Fusu:

Dacă nu se schimbă indicile de... pentru BAC? Sau ce vreți să întrebați? Eu vreau să spun că fiecare trebuie să-și găsească locul său. Cine poate să susțină BAC fără a da telefoane, fără a se interesa de unde poate obține teste, atunci diploma de BAC va avea valoare și va fi un pașaport pentru a merge la universitate.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Doamna Corina Fusu:

Acei care nu au curajul sau simt că nu au destule cunoștințe pentru a obține BAC-ul, educația din Republica Moldova le oferă al...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

O ultimă precizare, vă rog frumos.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Второй вопрос, потому что на каждое уточнение не получаем ответа, и терять время не имеет смысла...

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, a doua întrebare, poftiți.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Это не первый грант, который получает Министерство образования на развитие качества обучения, как вы выразились, в Республике Молдова. Но

много грантов, мы знаем, уходят неизвестно куда, и их результаты до сих пор не известны. Вопрос вот в чем: кто персонально в министерстве вашем будет отвечать за реализацию этого гранта и за внедрение всей этой системы? Кто? Фамилия, имя.

Doamna Corina Fusu:

În Ministerul Educației și în toate ministerele pentru orice dimensiune, pentru orice decizie răspunde ministrul. Dar ministrul nu le poate acoperi pe toate și delegă competențe direcțiilor sau viceministrilor. În cazul Ministerului Educației responsabil de implementarea bună a acestui grant va purta ministrul educației, viceministrul pe învățământul general, șeful Direcției învățământ general și Direcția E-transformare. Că avem încă o dimensiune nouă E-transformare, trebuie să modernizăm educația. Vor fi mai multe persoane responsabile, dar cea mai responsabilă sînt eu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim. Mulțumim foarte mult. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Domnule Odnostalco,

Vă rog frumos, ultima precizare.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Уточнение, да. Спасибо большое, что вы лично будете отвечать за этот...

Doamna Corina Fusu:

Лично, конечно, лично.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Ну, о результатах мы не будем говорить, потому что рано.

Domnul Andrian Candu:

Bine. Vă mulțumesc frumos.

Domnul Vladimir Odnostalco:

И не надо говорить о том, чего не будет. Но у меня еще такой момент: вы сказали, будет отвечать вице-министр, у вас сейчас вице-министр господин Круду.

Doamna Corina Fusu:

Нет, он... el este șef al Direcției învățământ general, șef al Direcției.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Тем более. У меня тогда такой вопрос...

Domnul Andrian Candu:

Domnule Odnostalco,

Deja sînt 3 întrebări, 3 precizări. Cerem scuze, mai sînt foarte mulți deputați și haideți 10–20 de secunde. Bine. Vă mulțumim pentru înțelegere.

Domnul Boțan,

Vă rugăm frumos.

Domnul Roman Boțan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Este clar pentru toată lumea că fortificarea capacităților acestui sistem informațional este un pas important, deoarece va permite acumularea de date care va duce la îmbunătățirea sistemului. Totuși, vorbim de sisteme informaționale și aș vrea să întreb, luînd în considerare că este necesar să avem o relație foarte bună între școală și părinți, dacă acest sistem sau, eventual, un alt sistem va presupune accesarea datelor, în limita Legii cu privire la datele cu caracter personal, despre reușita elevilor, pentru ca părinții să poată avea aceste date direct de la sursă?

Vă mulțumesc.

Doamna Corina Fusu:

Bineînțeles, părinții vor avea acces la etapa, am vorbit despre lucrul acesta, cînd vom fi în capacitatea să asigurăm siguranța și a selecta datele cu caracter personal de celălalt tip de date. De fapt, sistemul pentru asta și este gîndit, ca să vină în ajutor, inclusiv părinților, care analizînd datele din sistem, să poată decide pentru instituția la care vrea să-și dea copilul la învățătură. În ceea ce privește notele, deja este responsabilitatea liceului nominal de a reflecta situația învățaturii fiecărui copil. În sistem n-o să avem datele sau numele copiilor pe fiecare liceu, pe fiecare clasă ș.a.m.d. Avem date mai generalizate. Cred că liceul va răspunde la această întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Boțan,

Dacă aveți a doua întrebare.

Domnul Roman Boțan:

Precizare și o propunere.

Vă mulțumesc pentru răspuns.

Ceea ce am vrut să fac o precizare, este important ca să atragem atenția relației părinți – școală – elev. Și dacă putem presupune acest lucru, sînt convins că dumneavoastră veți face tot posibilul ca acest lucru să funcționeze.

Totodată, luînd în considerare agenda încărcată a ședinței de astăzi, vreau să propun aplicarea articolului 108.

Vă mulțumesc.

Doamna Corina Fusu:

Și eu vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, domnule Boțan.

Cu o singură rugămintă, mai avem o singură persoană, dacă e posibil să-i dăm posibilitatea să pună întrebările, că nici nu e cazul să aplicăm articolul 108.

Domnule Porcescu,

Poftiți întrebările dumneavoastră.

Domnul Petru Porcescu:

Mulțumesc.

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Am vorbit astăzi, doamnă ministru, niște lucruri foarte și foarte frumoase și ar fi bine ca ele să fie îndeplinite. Am vorbit astăzi, după cum am înțeles, despre o statistică în granturile acelea care le vom primi pe viitor. Cred eu că dumneavoastră cunoașteți și statistica creditelor care vor fi pe viitor, cred eu că dumneavoastră cunoașteți și statistica banilor bugetari care vor fi în proiectul pentru anul 2016. Posibil că dumneavoastră astăzi cunoașteți și întrebarea demografică. Ați spus-o puțin mai sus.

Am așa o întrebare la dumneavoastră: după toate statisticile care le-am vorbit astăzi, după toate lucrurile frumoase care le-am pomenit, puteți să ne răspundeți, câte școli, câte gimnazii vor fi lichidate în anul de învățământ 2016 – 2017? Și câte licee vor fi transferate din licee în gimnazii tot în același an de învățământ 2016 – 2017?

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Doamnă ministru,

Vă rog frumos.

Doamna Corina Fusu:

Eu vă mulțumesc pentru întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Porcescu,

Nu este o întrebare ...

Doamnă ministru.

Nu este o întrebare care se referă la acest subiect.

O rog pe doamna ministru dacă poate să dea, totuși, un răspuns la această întrebare, un minut la dispoziție, nu mai mult.

Doamna Corina Fusu:

Noi optimizăm sistemul de educație pentru a folosi eficient banul cetățeanului, banul public. Școlile de circumscripție, pe care noi le propunem în procesul de optimizare a sistemului educațional, vor oferi posibilitatea ca noi cu toții să ne convingem că o școală de calitate care răspunde standardelor minime în educație este o instituție atractivă pentru copiii din localitățile circumscripse la această școală. Școala de circumscripție trebuie să fie una atractivă. Și asta vrem să facem. Deci optimizăm, nu lichidăm.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Domnule Porcescu,

Poftim, a doua întrebare sau precizare.

Domnul Petru Porcescu:

Nu, e o precizare.

După câte înțeleg, procesul dat o să fie în derulare și numai pe viitor. Atît am înțeles.

Doamna Corina Fusu:

Pe viitor este îmbunătățirea sistemului. Așteptăm în vizită Banca Mondială care trebuie să ne pună notă pentru ce am făcut și noi să le spunem ce dorim să facem în continuare, ca să ne poată acorda încrederea și finanțarea ulterioară.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Aici se încheie sesiunea de întrebări-răspunsuri.

Vă mulțumim mult, doamnă ministru.

Succese vă dorim în continuare.

Vă mulțumim mult.

Și vă mai așteptăm în plenul Parlamentului.

În continuare, dați-mi voie să o invit la tribuna principală pe doamna Buliga, președinte al Comisiei politice externe și integrare europeană, să ne prezinte raportul comisiei sesizate în fond.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

În cadrul Comisiei politice externe și integrare europeană a fost examinat prezentul proiect de lege și constatăm că Acordul de grant dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație” se încadrează perfect în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlamentul Republicii Moldova.

Acordul a fost semnat la 3 noiembrie 2015, suma – 365 de mii de dolari, destinată deschiderii și utilizării datelor statistice în educație în cadrul reformelor educaționale în țara noastră.

N-o să mă opresc care sînt prevederile acestui acord, pentru că le aveți în raportul prezentat și le-a menționat și doamna ministru.

Vreau doar să specific din raport că în vederea respectării prevederilor articolului 29 din Legea nr.780 privind actele legislative, ce vizează necesitatea stabilirii drepturilor și obligațiilor reglementate de actul legislativ, în dispozițiile de conținut al acestuia comisia consideră necesar de a menționa în textul legii suma grantului oferit. La fel, se propune în textul articolului 1 din proiectul de lege, după cuvintele „Management în Educație” de a introduce sintagma „în sumă de 365 de mii de dolari SUA”.

În contextul celor expuse, Comisia politică externă și integrare europeană propune Parlamentului ratificarea prezentului acord prin adoptarea unei legi organice în prima și a doua lectură.

Domnul Andrian Candu:

Doar o precizare, doamnă președinte. Ați menționat despre ceva schimbări în legea de ratificare? Dacă ați putea ...

Doamna Valentina Buliga:

Nu. Suma să fie menționată.

Domnul Andrian Candu:

La care articol?

Doamna Valentina Buliga:

Articolul ... Nu, în denumire. Articolul 1 din proiectul de lege.

Domnul Andrian Candu:

Deci aici după denumirea tratatului să fie menționată suma.

Doamna Valentina Buliga:

Și suma, da.

Domnul Andrian Candu:

Bine. Vă mulțumim frumos.

Pentru stenogramă s-a făcut această înregistrare ca precizare, ca ulterior și pentru vot.

Dacă sînt întrebări în adresa comisiei? Se pare că nu sînt.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, îl invit la tribuna principală pe domnul Creangă. Sau de pe loc, vă rog frumos, domnule Creangă, pentru coraport și, ulterior, domnul Hotineanu.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului de grant și cu majoritatea voturilor îl propune Parlamentului spre adoptare.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Dacă nu sînt întrebări în adresa Comisiei economie, buget și finanțe?

Îi ofer cuvîntul și domnului Hotineanu, președinte al Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, pentru a prezenta raportul la acest proiect de lege.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnule Președinte,

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a examinat în ședință proiectul Legii privind ratificarea Acordului de grant și cu votul unanim al membrilor comisiei susține ratificarea acestui proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

Dacă nu sînt întrebări și în adresa comisiei conduse de domnul Hotineanu, atunci vom reveni la vot, precum am agreat, la 17.00.

În continuare, se propune pentru examinare și dezbatere proiectul Legii nr.53 din 23 februarie 2016 pentru ratificarea Acordului de grant dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în cadrul Proiectului de Restructurare a Căilor Ferate din Moldova, acordat de Fondul Special BERD. Nr. 4 pe ordinea de zi.

Îl invit la tribuna principală pe domnul Bucătaru, viceministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor, să ne prezinte acest acord.

Domnul Serghei Bucătaru – viceministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor:

Domnule Președinte,

Stimați deputați,

Vă prezint atenției dumneavoastră argumentarea succintă a necesității aprobării proiectului de Lege pentru ratificarea Acordului de grant dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în cadrul Proiectului de Restructurare a Căilor Ferate din Republica Moldova.

Deci, astfel, scopul Proiectului de Restructurare a Căilor Ferate din Moldova, potrivit Strategiei de transport și logistică pentru anii 2013 – 2022, este crearea unui sistem de transport feroviar eficient care ar susține necesitățile cetățenilor pentru mobilitate și care ar facilita comerțul pe piețele interne și internaționale.

Astfel, la data de 16 iunie 2009, Consiliul de administrație al BERD a aprobat Programul de Eficiență Energetică a Sistemului de Management, altfel spus EMIS, care are ca scop îmbunătățirea competitivității și utilizarea optimă a resurselor prin introducerea celor mai bune practici de management energetic în cadrul proiectelor selectate ale băncii.

Calea Ferată din Moldova a fost selectată ca posibil beneficiar în cadrul Programului EMIS ca proiect, indicînd un potențial ridicat de demonstrație a eficienței energetice, potrivit criteriilor de eligibilitate ale programului.

Urmînd termenele și condițiile Regulamentului Fondului Special al BERD, banca a acceptat să extindă și să gestioneze, precum și să administreze pentru implementarea Programului EMIS un grant în sumă care să nu depășească suma de 250 de mii de euro sau altfel spus 50% din suma totală a contractelor, din resursele fondului, sub rezerva termenelor și condițiilor din acest acord. Celelalte 50% din valoarea totală a contractelor vor fi finanțate din împrumut, sub rezerva termenelor și condițiilor acordului de împrumut.

Astfel, a fost negociat și semnat Acordul de grant din Fondul Special BERD pentru finanțarea obiectivelor stabilite conform Planului de Procurări în cadrul Acordului de împrumut. Astfel, din suma grantului urmează să fie achiziționate deci atît un sistem de management integrat, precum și anumite... un șir de piese componente care să asigure implementarea Programului EMIS despre care am menționat anterior.

Cu referire la aspectul financiar. Reitez că banca va oferi beneficiarului, adică Căii Ferate din Moldova, din Fondul Special BERD un grant ce nu va depăși suma minimă de 250 de mii de euro sau 50% din valoarea totală a contractului. Implementarea acordului respectiv nu va necesita alocarea unor mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat și nu va atrage angajamente financiare suplimentare pentru Republica Moldova.

Resursele grantului sînt destinate pentru procesul de implementare a următoarelor măsuri: cunoștințele despre profilul energetic actual, noile practici și strategii, măsuri pe termen scurt și lung care pot fi luate, un orar al trenurilor energoeficient, coordonarea, în timp real, cu mecanicii de locomotive în vederea gestionării sarcinilor, susținerea sistemului de stimulare bazat pe uzul mărfurilor energetice, modernizarea instalațiilor fixe.

Ținînd cont de cele expuse, precum și de relevanța documentului, considerăm oportun adoptarea de către Parlament a setului de materiale pentru ratificarea Acordului de grant dintre Republica Moldova și BERD în cadrul Proiectului de restructurare a Căilor Ferate, acordat din Fondul Special BERD, întocmit la Chișinău la 10 noiembrie 2015.

Ținînd cont de cele expuse, solicităm susținerea acestui proiect de grant.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

În continuare, începem sesiunea de întrebări-răspunsuri.

Domnule Lipskii,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Oleg Lipskii:

Mulțumesc frumos, domnule Președinte.

Deci prima întrebare a mea este: noi avem două tabele. Un tabel se numește anexa nr.2, al doilea tabel este parcă același care este anexat la argumentarea necesității acestui grant. Ce noi vedem aici? Nu corespund aceste două tabele. Nu corespund în 3 locuri, ca text nu corespund și într-un loc nu corespunde... se numește „elemente finanțate de grant”, dar suma este indicată de 500 de mii ca atare, dar nu de 250 de mii ca suma tuturor elementelor specificate care ar trebui să fie din punct de vedere al sumei totale de 250 de mii de euro. Asta-i prima întrebare a mea, ca să fie lămurită treaba de ce? Ce-i asta, de ce este așa?

Domnul Serghei Bucătaru:

Dacă-mi permiteți, vă mulțumesc. Deci în cadrul proiectului de grant este indicat în anexa nr.2, într-adevăr, un tabel care, de fapt, descifrează toate componentele sistemului EMIS și finanțarea acestuia. Deci dacă ne uităm atent, într-adevăr, acest proiect constituie... suma acestui proiect constituie 500 de mii de euro per total, însă finanțate de grant vor fi doar 50%, după cum am menționat, adică 250 de mii de euro.

Prin urmare, la ultimele două rubrici ale tabelului pe care dumneavoastră îl menționați sînt indicate componentele, deci componenta de finanțare și componenta de grant a acestui proiect. Deci costul total – 500 de mii de euro, dintre care 250 de mii de euro BERD-ul ni le oferă ca grant, fără careva angajamente financiare și 250 de mii de euro urmează să fie alocate din împrumutul, de asemenea, recepționat de la BERD. Deci asta ar fi o clarificare a întrebării dumneavoastră.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Lipskii,

Vă rog frumos, a doua întrebare sau dacă aveți precizare la prima.

Domnul Oleg Lipskii:

Nu, o precizare totuși.

Eu înțeleg despre suma de 500 de mii, dar nu este clar care sînt, totuși, obiectivele finanțate din grant? Fiindcă aici avem toate obiectivele incluse. Asta este întrebarea mea. Care din aceste obiective sînt finanțate de grant? Fiindcă asta-i principal, un moment principal, deoarece noi acum discutăm despre grant. Întrebarea este despre grant, dar nu despre tot: și grant, și credit.

Domnul Serghei Bucătaru:

Acest tabel reflectă totalitatea componentelor sistemului EMIS, deci care se estimează la suma de 500 de mii de euro. În punctul 2.01 al Acordului de grant este indicat expres că acest grant se va aplica costului sau componentelor în limita de 50%, deci fără a se identifica nemijlocit care parte va fi achiziționată. Prin urmare, 50% din întregul proiect va fi aplicabil cu titlu de grant al acestui acord.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, domnule Lipskii, dacă aveți a doua întrebare?

Domnul Oleg Lipskii:

Un mic comentariu și a doua întrebare. Deci totuși, să zicem așa, eu cred că documentele nu sînt destul de calitativ pregătite pentru ședința în Parlament, nu este clar pînă la sfîrșit, totuși, despre ce noi discutăm. Asta-i o precizare.

A doua întrebare. Noi vedem aici sisteme de măsurare a nivelului rezervorului. În descrierea proiectului nu-i clar, sisteme de măsurare în 92 de clădiri, 81 de stații, 7 ateliere, alte clădiri administrative. Ce măsoară, ce sisteme de măsurare? Și cum ele, sistemele acestea de măsurare, o să aducă pînă la sfîrșit un efect de scădere a cheltuielilor cu sumă mai mult de 500 de mii de euro? Este întrebarea mea.

Domnul Serghei Bucătaru:

Vă mulțumesc.

Întregul proiect este menit pentru eficientizarea consumului energetic, inclusiv a consumului de combustibil. Prin urmare, din suma proiectului urmează a fi instalate 81 de contoare cu sistem de localizare globală, așa-numitele GPS, atît la locomotive, cît și la stațiile de gări, precum și la depozitele de stocare a combustibililor și a depourilor unde sînt amplasate mijloacele, unitățile de transport. Aceste sisteme vor reflecta sau vor monitoriza consumul de combustibil atît începînd de la furnizarea acestui combustibil în depouri, începînd de la furnizare, finisîndu-se cu consumul efectiv la stația terminus a locomotivei sau a trenului unde va ajunge. Se va monitoriza în dependență de timpul de lucru al motorului, efectiv distanța parcursă și datele furnizate.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnule Lipskii,

Ultima precizare, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Oleg Lipskii:

Sigur. Deci precizare. Eu totuși înțeleg că aceste 92 de contoare, sisteme de măsurare, sînt legate cu electricitatea, nu cu combustibilul.

Și o solicitare, aș spune așa. Cele mai multe cheltuieli le aveți, totuși, ale motorinei la exploatarea vehiculelor dizel, dar începeți cu sistemele de măsurare a nivelului rezervorului. Eu cred că, totuși, așa o utilizare a grantului nu-i eficientă, pur și simplu.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da, sigur, poftiți.

Domnul Serghei Bucătaru:

Noi nu începem cu monitorizarea motorinei. Am menționat din start că acest proiect este unul complex care urmează a fi implementat în ansamblu și care va controla, începând de la volumul motorinei în stațiile, în rezervoarele amplasate pînă la consumul acesta pe traseul parcurs de către unitățile de transport pe cale ferată. Deci va fi un mecanism elaborat și implementat în ansamblu care, per ansamblu, va genera rezultate și economii.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

În continuare, domnule Creangă, poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule viceministru,

În cadrul comisiei am dezbătut acest proiect de acord. Este unul foarte benefic, însă totodată, nu era răspuns la cîteva întrebări. Dacă dumneavoastră v-ați pregătit să ne dați răspuns la întrebările care le-am formulat. Nu vă aduceți aminte? Vi le-ați notat, dar nu vi le aduceți aminte? Bine, eu acuș vi le aduc aminte.

Domnul Serghei Bucătaru:

... Ba da.

Domnul Ștefan Creangă:

Da, bine. Înseamnă că, prima întrebare vreau să mă refer la lista cheltuielilor. Unul dintre compartimente la lista cheltuielilor este arătat „Inginerie”, caietul de sarcini de selecție a furnizorului și a supravegherii – 150 de mii de euro.

Spuneți-mi, vă rog, în afară de ceea ce este notificat aici – caiet de sarcini de selecție a furnizorului, alte acțiuni dacă există la compartimentul acesta? Pentru că 150 de mii pentru a face un caiet de sarcini la un soft care este deja pregătit pentru cumpărare, asta înseamnă prea grav și prea gras îi va fi Întreprinderii de Stat „Calea Ferată” să cheltuie 150 de mii de euro pentru scrierea unui caiet de sarcini.

Domnul Serghei Bucătaru:

Dacă-mi permiteți.

Domnul Ștefan Creangă:

Și a doua întrebare, subîntrebare tot la cheltuieli, mă refer la licența de 60 de mii de euro, care este arătată în cheltuieli. Despre ce fel de licență este vorba și despre cîte licențe este vorba?

Mulțumesc.

Domnul Serghei Bucătaru:

Deci în acest context, necesită a sublinia faptul că achiziționarea tuturor bunurilor, lucrărilor și serviciilor conexe necesare Proiectului EMIS, deci inclusiv

achiziția elementelor de finanțare, de grant, se face în conformitate cu achizițiile și regulile stabilite de către BERD.

Prin urmare, în acest context, necesită să se evidențieze faptul că toate condițiile care urmează să fie îndeplinite în vederea realizării acestui proiect au fost puse de BERD, pentru că dinșii sînt cei care finanțează și vor controla acest proces efectiv.

Mai mult decît atît, suma de bani care va fi transferată pentru implementarea acestui proiect va fi transferată direct furnizorilor sau producătorilor de echipamente și componente necesare.

Deci în acest context, de către Calea Ferată a fost contractată și o companie specializată în acest sens, cu denumirea „IRD Engineering”, care este o companie internațională specializată în consultanță și implementare de proiecte, care va fi și responsabilă în acest domeniu.

Cu referire la licență. Deci licența, costul licenței, cuvîntul „licență”, este o traducere din limba engleză, se tălmăcește prin procurarea ... deci sau o putem transpune ca un soft, însuși softul, această programă va costa 60 de mii de euro, care va fi achiziționată cu tot cu drepturile aferente de autor. De acesta și ...

Deci aș vrea să trasez faptul că aceste condiții și obiectivele finanțate de grant nu au fost stabilite sau nu au fost elaborate de către Calea Ferată sau altă entitate din Republica Moldova. Acest Proiect EMIS este un proiect internațional aplicat în mai multe țări, inclusiv în Republica Moldova, este un mecanism aplicat în mod uniform sau de către toți beneficiarii acestui proiect.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

Domnule Creangă,

Dacă aveți precizare la acest subiect sau a doua întrebare?

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Precizare. Vreau să fie foarte clar că beneficiarul este Republica Moldova, Calea Ferată și BERD-ul nu poate să ne pună nouă condiții ca să cheltuim 150 de mii de euro pentru 50 de hîrtii – caietul de sarcini. Eu aici vreau să ajung. Eu nu contez procedura de achiziție, care este conform procedurii BERD. Este una foarte bună și dumneavoastră o s-o respectați în continuare, însă necesitatea o stabiliți dumneavoastră ca beneficiar.

Și aici întrebarea colegului există și-i corectă, că nu poate un soft licență să coste mai mult decît un caiet de sarcini.

Domnule viceministru,

Asta-i ca dumneavoastră să înțelegeți exact unde trebuie să ridicați întrebarea în raport cu întreprinderea de stat.

Și a doua întrebare. În cadrul comisiei noi am discutat despre eficiența energetică, unde spuneam că vom instala la locomotive anumite GPS-uri. Întrebarea este în felul următor: instalarea GPS-ilor s-a încercat acum doi ani în urmă să fie la cîteva locomotive din parcul Căii Ferate. Pe parcurs aceste GPS-uri, multe dintr-însele au fost distruse. Așa atitudine au lucrătorii de la Calea Ferată

față de proiectele foarte bine venite pentru eficiența energetică. Întrebarea este în continuare: câte locomotive la momentul actual sînt dotate cu GPS? Și care este eficiența lor și costul? Asta a fost întrebarea în cadrul comisiei și am spus că dumneavoastră veniți în plen să fiți pregătit a răspunde.

Mulțumesc.

Domnul Serghei Bucătaru:

Deci n-aș fi atît de radical în a invoca faptul că majoritatea acestor GPS-uri au fost distruse. Deci ele sînt și funcționează pînă în prezent. Și pot să vă comunic că în prezent avem 15 GPS-uri, sisteme GPS instalate la locomotivele de manevre și 29 de GPS instalate la locomotivele magistrale, care efectuează, în principiu, lucrul esențial sau transportul esențial pe căile ferate.

Deci aceste GPS-uri sînt funcționale și funcționează pînă în prezent, doar că acest sistem este unul insuficient pentru a eficientiza per total consumul energetic. Ori sistemul EMIS, care e propusă de către BERD, este una mai complexă, vine cu tehnologii noi și cu aceste aparate de măsurare vor fi dotate atît locomotivele Căii Ferate, precum, după cum am menționat, și depourile, stațiile și așa-numitele gări feroviare, precum și stațiile de deservire. Deci toate aceste acțiuni în ansamblu vor permite scontarea unui rezultat.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Creangă,
Aveți vreo precizare? Nu?
Vă mulțumim frumos.
Domnule Pistrinciuc,
Poftiți.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Noi am discutat, în principiu, și la comisie, dar ca să ne clarificăm un pic aici. Deci noi acum vorbim despre ratificarea doar a 250 de mii grant și 250 de mii din împrumut sau doar aceste 250 de mii?

Domnul Serghei Bucătaru:

Nu, nu. Noi ratificăm ... Astăzi prin prezentul acord se ratifică doar grantul de 250 mii de euro, care este parte componentă a sistemului EMIS.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Pistrinciuc,
Vă rog.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Contribuția din împrumutul pe care noi deja l-am ratificat, deja se conține în acest proiect?

Domnul Serghei Bucătaru:

Da. Deci după cum am menționat, suma totală a Programului de 500 de mii de euro, dintre care 250 de mii sînt finanțate din împrumut, pe care l-am contractat, și 250 de mii de euro vin în calitate de grant.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Noi, în principiu, am rugat un pic ca să ne aduceți mai multă claritate, fiindcă, într-adevăr, existau aceleași controverse. Dar acum ați mai spus ceva. Dumneavoastră ați spus că compania, de fapt, a fost selectată, „Engineering”, nu știu cum, care s-au ocupat, dar noi de abia ratificăm grantul. Cum iese așa ceva?

Domnul Serghei Bucătaru:

Deci această companie este una de consultanță care a fost contractată pentru un șir de acțiuni, nu-i doar pentru acest Program EMIS. Și a fost contractată și achitată tot din sursele BERD-lui.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, domnule Pistrinciuc, poftim, precizare.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Această companie va trebui să implementeze ... tot ea va trebui să primească acest grant.

Domnul Serghei Bucătaru:

Nu. Deci această companie este una de consultanță.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Am înțeles.

Domnul Serghei Bucătaru:

După cum menționez cuvîntul cheie. Și ea ... menirea ei este să consulte autoritățile din Republica Moldova în implementarea acestui program, inclusiv elaborarea caietului de sarcini, elaborarea contractului, deci pregătirea actelor pentru licitație etc.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Doar o mică remarcă. Într-adevăr, noi am avut discuțiile acelea și la comisie, deci pare foarte ... Mai ales că planează foarte mari... suspiciuni dumneavoastră știți, și asupra domeniului transportului, și la achizițiile ... Ar fi bine ca acest soft să se refere și la achizițiile de combustibil, nu doar la cum le consumă transporturile, dacă ați putea să puneți unul așa care să ...

Domnul Serghei Bucătaru:

N-am înțeles întrebarea.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Poate softul dat să introduceți ... așa-i de mare grantul, să introduceți și un soft la achizițiile de combustibil pentru necesitățile Căilor Ferate.

Domnul Serghei Bucătaru:

Eu încă o dată vreau să reiterez faptul și să punctez că procedura de achiziție a acestui soft ...

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Și, într-adevăr, noi ... eu înțeleg necesitatea, el trebuie votat, dar trebuie să clarificați. Nu poate un caiet de sarcini care prezintă solicitările tehnice față de un bun cumpărat să fie mai scump decât însuși bunul cumpărat. Ceva, înțelegeți, nu se leagă.

Domnul Serghei Bucătaru:

Eu aș vrea o mică clarificare. Că în suma de 150 de mii de euro, pe care a menționat-o domnul Creangă, deci se include: caietul de sarcini, sistemul de inginerie, integrarea proiectului și punerea acestuia în funcțiune. Deci totul în ansamblu, costul întregului set de acțiuni constituie 150 de mii de euro. Mai mult decât atât, deci acest proces de achiziții ale tuturor componentelor ... Poftim. *(Rumoare în sală.)*

Domnul Andrian Candu:

Domnul ...

Vă rog frumos, domnule Pistrinciuc.

Domnule Pistrinciuc,

Sînt comisiile cînd se dezbate așa în contradictoriu, aici răspuns – întrebare, răspuns – întrebare. Întrebarea.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Deci exact aceleași întrebări le-am avut și la comisie și noi am votat condiționat cu ideea ...

Domnul Andrian Candu:

Poftim, întrebarea.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Așa a fost, stimați colegi? Am votat cu ideea că aceste clarificări vor fi făcute în plen, fie sub o notă informativă.

Domnul Andrian Candu:

Poftiți. Îmi cer scuze.

Poftiți, domnule Pistrinciuc, mai întrebați.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Mersi mult. Gata.

Domnul Andrian Candu:

Mersi mult.

Stimate domnule ministru,

Aveți răspunsuri la aceste întrebări?

Domnul Serghei Bucătaru:

Eu ... *(Nu se deslușește)*

Domnul Andrian Candu:

Bine.

Domnule Creangă,

Poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu vreau ca să fie o claritate, domnule viceministru. În caietul de sarcini este arătat ... în articolele de cheltuieli este arătat în felul următor: inginerie, caiet de sarcini de selecție a furnizorului și supraveghere – 150 de mii și încă 150 de mii – integrarea proiectului și punerea în funcțiune. Sînt 300 de mii.

Eu am adresat întrebarea doar numai la ce ține de caietul de sarcini, pentru că înțeleg că 150 de mii pentru implementare și punerea în aplicare este OK. Este OK, pentru că aici, într-adevăr, se face efort foarte mult. Dar dumneavoastră încercați să le puneți în cîrcă doar numai pentru 150 de mii și vă eschivați de la răspunderea exactă pentru faptul unde vor fi cheltuite aceste 150 de mii doar numai la caietul de sarcini, care le-ați menționat. Eu vreau ca dumneavoastră să nu duceți în eroare Parlamentul.

Mulțumesc.

Domnul Serghei Bucătaru:

Eu nici n-am avut intenția de a duce în eroare, or toate actele aferente acestui proiect sînt prezentate plenului Parlamentului și sînt publice pentru toți cei prezenți.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Creangă,

Precizare.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc.

Cu siguranță sînt publice aceste documente, nimeni nu spune că sînt ascunse aceste proiecte, dar dumneavoastră cînd răspundeți, fiți bun și răspundeți conform informației care este publică.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

În continuare, domnul Leancă, poftiți.

Domnul Iurie Leancă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule viceministru,

Eu nu contest necesitatea acestui grant și a împrumutului suplimentar de 250 de mii de euro, am susținut la comisie, doar că iată, împreună, jumătate de milion de euro înseamnă cam 10–11 milioane de lei. Orice investiție necesară pentru a optimiza cheltuielile ș.a.m.d., la un moment dat, trebuie să vină cu un efect pozitiv. În 2014, fiindcă nu cunosc datele pentru 2015, pierderi la CFM s-au estimat la 100 de milioane de lei. Cam în ce perioadă, într-un an, 2, 3 estimați dumneavoastră că această investiție de jumătate de milion de euro va începe să aducă beneficii? Să nu avem o situație cînd e o gaură neagră, pompăm bani din afară, din interior și nu se schimbă absolut nimic la nivel de... al companiei.

Domnul Serghei Bucătaru:

Deci consider că nu necesită a separa această sumă de bani sau a o considera drept o investiție. De menționat este faptul că acești 500 de mii de euro sau, altfel spus, implementarea Programului EMIS constituie o condiție pentru obținerea aceluia împrumut de 52 de milioane de euro, de pe urma cărora se vor resimți cu adevărat efectele acestei investiții. Deci atîta timp cît noi nu îndeplinim această condiție și nu vom implementa Programul EMIS, noi nu vom finaliza ideea pe care am demarat-o, deci noi nu vom putea resimți acele beneficii de care ați vorbit dumneavoastră.

Deci odată cu implementarea acestei condiții, Republica Moldova va beneficia de suma de 52 de milioane de euro care este menită pentru achiziționarea aproximativ a 10 locomotive, deci în sumă... precum și pentru restructurarea sau reconstrucția infrastructurii Căii Ferate care la ziua de astăzi, după cum știm, lasă de dorit.

Deci cam prin prisma acestor circumstanțe urmează să privim acest grant și necesitatea acestuia este eminentă, după cum am menționat, că fără ratificarea acestui grant, fără implementarea acestei condiții, noi nu vom putea finaliza procesul de modernizare și reorganizare a Căii Ferate.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnule Leancă,
Poftiți, dacă aveți o precizare la acest subiect sau aveți a doua întrebare.
Poftiți.

Domnul Iurie Leancă:

O precizare și o întrebare. Eu, totuși, bănuiesc că jumătate de milion de euro nu e cheltuit doar pentru a obține altele 52 de milioane de euro. Programul în sine se numește Programul de Eficiență Energetică. Deci se presupune că va avea niște dividende Calea Ferată la nivel de consum ș.a.m.d. Dar vizavi de aceste 52 de milioane, altfel inițiate încă în 2014, v-am întregat ieri și nu mi-ați dat un răspuns precis, cum se vor raporta acolo sau se vor diviza banii, cât vor merge pe locomotive și cât pe modernizarea tronsonului care-i într-o stare, după cum știm, deplorabilă? Vă rog.

Domnul Serghei Bucătaru:

Pot să vă explic. Deci, reieșind din condițiile care au fost negociate cu BERD-ul care, de fapt, este și finanțatorul acestui proiect, aceste 52 de milioane vor fi acordate în două rate, două tranșe. Prima tranșă în valoare de... se divizează după cum urmează: achiziționarea locomotivelor – 20 de milioane de euro, raționalizarea personalelor – 4,5 milioane euro, EMIS-ul – 250 de mii de euro, studiul de fezabilitate – 250 de mii de euro. După implementarea cu succes a acestor misiuni urmează a doua tranșă care este destinată pentru reabilitarea infrastructurii și se estimează la suma de 26 milioane 250 de mii de euro, prin urmare 50% din întregul grant va fi destinat pentru reabilitarea și reconstrucția infrastructurii de pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Cam asta ar fi o descifrare.

Domnul Andrian Candu:

Și a doua întrebare, domnule Leancă, dacă aveți. Nu mai aveți?

Vă mulțumesc foarte mult.

Nu mai sînt întregări. S-a încheiat sesiunea de întregări și răspunsuri.

Vă mulțumim foarte mult, domnul Bucătaru.

Și în continuare, o rugăm pe doamna Buliga, președinte al Comisiei politică externă și integrare europeană, să ne prezinte raportul comisiei la proiectul nr.53 din 23 februarie 2016.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

În cadrul comisiei a fost examinat acest proiect de lege și am constatat că Acordul de grant dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în cadrul Proiectului de Restructurare a Căilor Ferate din Republica Moldova, acordat din Fondul Special BERD, potrivit alineatului (1) al articolului 11 din Legea nr.595, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Acordul în cauză prevede doar acordarea Republicii Moldova a unui grant în sumă de 250 de mii de euro din partea Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare. În conformitate cu prevederile acestui document, mijloacele financiare oferite vor fi folosite pentru implementarea Proiectului de Eficiență Energetică a Sistemului de Management (EMIS) în cadrul Proiectului de Restructurare a Căilor Ferate din Moldova și reprezintă doar 50% din totalul costurilor proiectului. Celelalte 50% din suma totală a achizițiilor în cadrul respectivului proiect vor fi finanțate din sursele împrumutului contractat anterior, aprobat de către Parlament prin Legea nr.22 din 27 februarie 2015.

Ținând cont de faptul că, Acordul de grant este încheiat între 3 părți, și anume: Republica Moldova, Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, comisia consideră necesar de a aduce titlul și textul legii în concordanță cu formula oficială a acordului, denumirea acestuia fiind completată după cuvintele „Republica Moldova” cu sintagma „Calea Ferată din Moldova”.

La fel, în vederea respectării prevederilor articolului 29 din Legea nr.780 privind actele legislative, ce vizează necesitatea stabilirii drepturilor și obligațiilor reglementate de actul legislativ în dispozițiile de conținut ale acestuia, comisia consideră necesar de a menționa în textul legii suma grantului oferit. Se propune în textul articolului 1 din proiectul de lege după cuvintele „Fondul Special BERD” de a introduce sintagma „în sumă de 250 de mii de euro”.

La fel, întrucât articolul VII, secțiunea 7.02. din acord, prevede necesitatea de a notifica banca despre îndeplinirea procedurii interne de intrare în vigoare a acordului, comisia consideră necesar de a completa textul legii cu un articol nou, 4, având următorul conținut:

„Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare despre ratificarea acordului nominalizat”.

Ținând cont de cele expuse, Comisia politică externă și integrare europeană propune Parlamentului ratificarea prezentului acord prin adoptarea unei legi organice în prima și a doua lectură.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Întrebări se pare că nu sînt în adresa comisiei.

Vă mulțumim mult, doamnă președinte.

În continuare, îl rugăm de la loc pe domnul Creangă, președinte al Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte și raportul comisiei dumnealui.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de lege prezentat prin care se propune a avea un Acord de grant de 250 de mii de euro și comisia consideră că este un acord foarte binevenit, însă își exprimă îngrijorările pe faptul

că perioada de absorbție a sumei respective este pînă la finele anului și speră foarte mult că acest grant, totuși, va fi implementat pînă la sfîrșitul anului și eficiența va fi una foarte bună.

Urmare a examinării proiectului, comisia propune proiectul de lege spre adoptare în Parlament.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Se pare că nu mai sînt întrebări nici la Comisia economie, buget și finanțe.

Și în continuare, trecem la următorul subiect, și anume proiectul nr.5 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege nr.409 din 23 octombrie 2015 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la locuințe, inițiat de domnul Bannicov, care și prezintă proiectul de la tribuna principală. Și-l invităm.

Domnul Alexandr Bannicov:

Спасибо.

Уважаемый господин Председатель, уважаемые коллеги – депутаты, для вашего рассмотрения представлен проект закона о внесении изменений и дополнения в Закон о жилье, принятый 30 октября 2015 года под номером 75.

Целью данного проекта закона является обеспечение справедливости в реализации конституционных прав граждан и предсказуемости правовых норм.

Право приватизировать жилье, предусмотренное Законом о приватизации жилищного фонда от 1993 года, является способом приобретения права частной собственности, провозглашенным Конституцией Республики Молдова.

Конечно, большинство квартир уже приватизировано, но есть категории граждан, которые этим правом до сих пор не воспользовались – это пожилые и малообеспеченные граждане. Введение в действие Закона № 75 без предоставления предельного срока и надлежащего информирования приведет к утрате этой категорией граждан своего конституционного права.

Начиная с 1993 года, с момента вступления в силу Закона о приватизации жилищного фонда, только в муниципии Кишинэу на 29 сентября 2015 года было приватизировано 175 682 квартиры. Два года назад только в городе Кишиневе была проведена инвентаризация жилья. На тот момент в городе оставались неприватизированными по той инвентаризации около 6000 квартир, в настоящее время это около трех с половиной тысяч квартир. Указанные данные не включали на тот момент квартиры из пригородов Кишинева, таких как Вадул луй Водэ, Сынджера, Добружа, Ватра, Кодру и другие.

В этот список также не попало жилье в общежитиях, квартиры домов, которые находились на балансе предприятий или на балансе ассоциаций собственников приватизированных квартир (АРЛР), так как они не

находились на обслуживании соответствующих служб Примэрии муниципия Кишинэу.

Помимо этого, в каждом районном совете также функционируют службы, которые занимаются приватизацией жилищного фонда.

Таким образом, если собрать данные по всем районам республики, по муниципиям Кишинэу, Бэлць, АТО Гагаузия, то эта цифра составит несколько десятков тысяч квартир. Если допустить, что в каждой квартире проживают по 2–3 человека, то получится большое количество граждан, лишенных конституционного права быть собственниками своего жилья.

Есть еще также категория людей, которые не подпадают... подпадают под дискриминационное действие данного Закона № 75. Это граждане, которые получили решение комиссии по приватизации их жилья, но не заплатили необходимую сумму, то есть не успели до конечного срока введения закона или из-за отсутствия денежных средств. Они также будут лишены этого законного права.

Для того, чтобы устранить законодательные упущения и установить предсказуемые и согласованные положения, представляется для обсуждения и принятия проект закона, предусматривающий конкретный срок в 18 месяцев, в течение которого лица, имеющие право приватизации жилья, подлежащего приватизации, могут им воспользоваться. Проект предусматривает также срок в 24 месяца с момента вступления в силу Закона № 75 для оформления необходимых документов, подтверждающих право собственности.

Таким образом, законом предоставляется еще дополнительно шесть месяцев после предельного срока для получения решения о приватизации жилья, оформления договора и регистрации права собственности в реестре недвижимого имущества. Проект также предусматривает четко обязанность местных органов власти, я хочу акцентировать на этом внимание. Потому что местные органы власти обязаны информировать лиц, которые имеют право приватизировать жилье, о предельных сроках, которые предусмотрены в законе, и об их возможности воспользоваться этим правом. Также проект закона предусматривает источник финансирования покрытия расходов на регистрацию социального жилья – положения, которые также были упущены в законе.

Спасибо за внимание.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim și noi, domnule Bannicov.

Și în continuare, întrebări în adresa autorului.

Prima întrebare este pusă de domnul Pleșca. Poftiți. Două minute.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

Domnule Președinte,

Vă mulțumesc.

Stimate domnule autor,

Ați venit în plen cu un proiect de lege foarte bun, dar vreau să fac câteva precizări. În articolul unic al proiectului se propune modificarea și completarea alineatului (3) al articolului 59 prin stabilirea unui termen de 18 luni pentru privatizarea locuințelor neprivatizate. În acest termen Comisia de privatizare adoptă decizia de privatizare, fie de refuz. Astfel, autoritățile publice locale se obligă să acorde statut de locuințe sociale acestor locuințe și să înregistreze dreptul de proprietate asupra lor.

Întrebarea. În cazul în care Comisia de privatizare refuză privatizarea, dar cetățeanul atacă această decizie în instanța judecătorească, care va examina într-un termen îndelung procesul, cum va fi asigurat dreptul legal al cetățeanului prevăzut de lege dacă va câștiga instanța, dar trecerea statutului în locuință socială deja a avut loc și înregistrarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil deja a fost înregistrat? Sau poate va fi temei pentru o nouă cerere de chemare în judecată cu privire la anularea acțiunilor ulterioare deciziei de refuz?

Domnul Alexandr Bannicov:

Насколько я понимаю, то есть получается, что вот этот срок, 18 месяцев, я думаю, что с момента принятия, с сегодняшнего дня. Потому что уже он закончился, этот срок закончился 30 октября, спустя шесть месяцев с момента оглашения закона. (*Vorbește cineva din sală.*)

Почему ему отказывают? Почему ему отказывают? Не могут ему отказать.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

И он идет в суд, в суд затянется, проходят 18 месяцев, значит, и получается, что он не вошел в эти сроки.

Domnul Alexandr Bannicov:

Человеку в принципе не могут отказать в приватизации жилья. (*Vorbește cineva din sală.*) Почему он отказывается сам? Откажется – откажется, значит, его право. Но в принципе, то есть по закону любой гражданин может приватизировать свое жилье. То есть, специальные нормы которые предусматривают, что если на 91-й год ... там, 30 июля 1991 года человек имел стаж работы 35 лет совместно всей семьей, то в этом случае он мог получить квартиру бесплатно. Мы не допускаем, что комиссия может отказать по каким-то причинам.

Domnul Andrian Candu:

Și, domnule Pleșca, vă rog frumos a doua întrebare.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

Casele de locuit cu mai multe apartamente privatizate care nu constituie blocuri se transmit în proprietate comună pe cote părți proprietarilor apartamentelor. Cota parte din casele de locuit care nu constituie blocuri a

proprietarilor apartamentelor privatizate, inclusiv a proprietarilor care au obținut dreptul de proprietate în modul stabilit de legislație, se determină de către oficiile cadastrale teritoriale, la cererea tuturor proprietarilor de apartamente.

Domnul Alexandr Bannicov:

Это другой закон.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

Это следующий?

Domnul Alexandr Bannicov:

Это другой закон, который должен был быть... который снят с повестки дня под № 13.

Domnul Nae-Simion Pleșca:

Ага. Ну, хорошо.

Domnul Alexandr Bannicov:

Я извиняюсь, но ...

Domnul Andrian Candu:

Da, vă mulțumim frumos, domnule Bannicov, că sînteți foarte atent.

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Sorocean,

Poftiți.

Domnul Victor Sorocean:

Vă mulțumesc.

Eu am o propunere: eu, ca autor, am un proiect similar cu acesta care este prezentat astăzi, el este inclus în agenda examinării în plen sub nr.481, și eu propun să fie comasat cu proiectul dat care se prezintă astăzi, să pregătim împreună un proiect comun pentru lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Mă scuzați, dar care proiect ați zis că este inclus?

Domnul Victor Sorocean:

Nr.481. Nu, nu, nu astăzi, el este inclus spre examinare în agenda Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Bine. Cînd o să fie cazul, o să fie discutat și dacă e cazul va fi comasat în lectura a doua. Sigur că asta-i procedura.

Domnul Victor Sorocean:

Să nu ajungă asta la lectura a doua.

Domnul Alexandr Bannicov:

Нет. Это первое.

Domnul Andrian Candu:

Trebuie inițial să votăm lectura întâi. Lectura întâi este astăzi.

Domnul Victor Sorocean:

Eu înțeleg. Eu înțeleg.

Domnul Andrian Candu:

Faceți propuneri la Biroul permanent, aveți colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor și, bineînțeles, o să fie introdus proiectul dumneavoastră pe ordinea de zi pentru următoare perioadă, iar în lectura a doua se vor comasa.

Domnul Victor Sorocean:

Să nu ajungă acesta pentru lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Depinde cum o să vă mișcați și dumneavoastră.

În continuare, nu mai sînt întrebări.

Vă mulțumim, domnule Bannicov.

Și am să rog comisia să se expună.

Domnul Alexandr Bannicov:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

O invităm pe doamna Apolschii, președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități, să prezinte raportul comisiei la proiectul nr.409 din 23 octombrie 2015. Poftiți.

Doamna Raisa Apolschii:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul în cauză care vizează completarea Legii cu privire la locuințe, inițiativă legislativă înaintată de către un deputat în Parlament.

Vreau să spun că toate aceste întrebări au fost discutate și în cadrul comisiei. În procesul examinării în cadrul comisiei, a fost discutată și acceptată necesitatea includerii în proiect a unui amendament care va reglementa procedura de privatizare a spațiului locativ deținut în folosință de către persoanele refugiate în condițiile Acordului-cadru de împrumut între Guvernul Republicii Moldova și

Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei. Asta vreau să zic că a fost o inițiativă și o propunere din partea Ministerului Dezvoltării Regionale Construcțiilor.

A fost avizat de către comisiile parlamentare, de către Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului. Sînt niște obiecții din partea Direcției generale juridice ce țin de... obiecții de tehnică legislativă și propunerile care vor fi examinate la dezbaterile proiectului pentru lectura a doua.

Ca rezultat al dezbaterilor, membrii comisiei, în unanimitate, au decis să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Lege nr.409 din 23 octombrie 2015 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la locuințe nr.75 din 30 aprilie 2015, în lectura întâi.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Asta este și propunerea comisiei, într-adevăr, de a aproba proiectul în primă lectură.

Dacă sînt întrebări în adresa comisiei? Nu sînt.

Vă mulțumim mult, doamnă președinte.

În continuare, se propune pentru examinare și dezbateri proiectul nr.6 de pe ordinea de zi, cu numărul de înregistrare 316 din 4 septembrie 2015.

Îl invităm pe domnul Eșanu, viceministru al justiției, să ne prezinte proiectul de Lege nr.316 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr.6 de pe ordinea de zi.

Domnul Nicolae Eșanu – viceministru al justiției.

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Proiectul de lege supus atenției dumneavoastră vine să asigure implementarea prevederii din Strategia de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013–2016 și recomandările MONEYVAL și CETS din runda... cel de-al patrulea raport de evaluare MONEYVAL și primul raport de evaluare, adoptat la 1 octombrie 2014 în cadrul Conferinței statelor-părți la Convenția Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitate infracțională și finanțarea terorismului.

Proiectul conține mai multe prevederi, conceptual ține de modificarea regulilor cu privire la răspunderea juridică, răspunderea penală a persoanelor juridice. Se prevede aducerea legislației naționale în concordanță cu Convenția privind spălarea, combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în sensul extinderii persoanelor care sînt considerate conducători ai acestora și acțiunile cărora pot atrage răspunderea penală a persoanei juridice, în acest sens prevăzîndu-se că funcții de conducere în cadrul persoanei juridice are persoana care deține cel puțin una din următoarele funcții: reprezentarea persoanei juridice, de luare a deciziilor în numele persoanei juridice și de exercitare a controlului în cadrul persoanei juridice.

Al doilea set de modificări conceptuale ține de extinderea cercurilor bunurilor care pot fi confiscate, avându-se în vedere că bunurile pot fi transmise către terțe persoane, se prevede posibilitatea confiscării bunurilor care au fost transmise cu titlu gratuit terțelor persoane. De asemenea, se instituie posibilitatea confiscării contra echivalentului bunurilor în cazul în care acestea au fost transferate către persoane cu titlu oneros și care sînt de bună-credință și de la care nu pot fi confiscate aceste bunuri.

O regulă similară privind răspunderea contravențională a persoanei juridice se prevede și în Codul contravențional.

Rugăm susținerea proiectului în primă lectură.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Se pare că nu sînt întrebări în adresa dumneavoastră la acest subiect.

Vă mulțumim foarte mult pentru prezentarea proiectului de lege.

Și în continuare, o invităm pe doamna Apolschii, președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Raisa Apolschii:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege nr.316 din 2 septembrie 2015 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a Guvernului. Despre scopul proiectului, cu lux de amănunte, a vorbit domnul viceministru.

Vreau să zic că în cadrul... pe parcursul examinării acestui proiect de lege, comisia a solicitat avizele unor instituții, și anume: Curții Supreme de Justiție, Procuraturii Generale, Consiliului Superior al Magistraturii și acest proiect de lege a fost avizat de instituțiile indicate. Pentru lectura a doua vor fi examinate amendamentele deputaților, propunerile comisiilor permanente, obiecțiile de ordin tehnico-legislativ ale Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

În rezultatul dezbaterilor, comisia, cu votul unanim al membrilor, propune proiectul de Lege nr.316 spre examinare și aprobare în primă lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Se pare că nu sînt întrebări nici în adresa comisiei.

Vă mulțumim mult, doamna Apolschii.

Și în continuare, urmează să examinăm proiectul nr.7 de pe ordinea de zi, nr.309 din 24 august 2015.

Îl invităm iarăși pe domnul Eșanu la tribuna principală să ne prezinte proiectul de Lege nr.309 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova.

Domnul Nicolae Eșanu:

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Proiectul de lege supus atenției dumneavoastră vine să asigure aducerea în concordanță a legislației Republicii Moldova cu articolul 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului în partea ce ține de aplicarea măsurilor privative de libertate în privința persoanelor și privind garantarea altor drepturi de care trebuie să se bucure persoana în cadrul procesului penal.

Principalele amendamente sau obiectivele urmărite prin amendamentele supuse atenției dumneavoastră vizează statuarea unui termen limită de ținere în stare de arest în cadrul unui proces penal, pentru a asigura respectarea principiului previzibilității normei juridice, în special aceasta se referă la ținerea în arest în timpul judecării cauzei.

În această parte, cred că trebuie să vin cu explicații suplimentare care nu se găsesc în cadrul proiectului de lege, pentru că pe parcursul când se dezbătea această problemă, Curtea Constituțională a reexaminat problema duratei maxime a arestului persoanei și, spre deosebire de poziția anterioară a Curții Constituționale, care stipula că termenul de un an, prevăzut în Constituție, se aplică doar arestului la etapa urmăririi penale, Curtea acum prevede că acest termen de un an maximum este aplicabil arestului pe întreaga perioadă. Din această perspectivă, pentru lectura a doua, va trebui să venim cu amendamente la proiectul supus atenției dumneavoastră pentru a-l aduce în concordanță cu hotărîrea respectivă a Curții Constituționale.

Al doilea set de modificări țin de adaptarea normelor din Codul de procedură penală la cerințele motivării și justificării măsurii arestului preventiv, atât în demersurile procurorilor, cât și în hotărîrile instanțelor judecătorești. De asemenea se prevede includerea unor criterii și motivarea de apreciere a necesității arestării preventive.

Se propune, de asemenea, clarificarea prevederilor instituțiilor reținerii, prin includerea mai multor situații și persoane care efectiv sînt supuse reținerii, ținînd cont de faptul că, în opinia Curții Europene, persoana se consideră privată de libertate nu de la momentul când au fost perfectate careva documente în care se fixează reținerea, faptul reținerii, ci pornind de la momentul când persoana efectiv deja nu mai poate liber să părăsească anumite încăperi sau să-și schimbe locul de aflare a sa.

Se propune, de asemenea, excluderea bănuitalui din categoria persoanelor asupra cărora poate fi aplicată măsura arestului preventiv. De asemenea, se prevede clarificarea aspectelor procedurale și a drepturilor părților la procedura judiciară de aplicare și prelungire a arestului, cum ar fi: posibilitatea de chemare a martorilor sau obligarea procurorului de a prezenta probe care confirmă, cât și probe care infirmă temeiurile arestării.

De asemenea, noi considerăm judicios de a extinde competențele procurorului în materia revocării arestului preventiv, pornind de la faptul că nu este necesar ca eliberarea persoanelor de sub arest să fie supusă în mod obligatoriu controlului judiciar, cu mențiune că în măsura în care noi vorbim de arestul persoanei la etapa judecării cauzei instanței de judecată, urmează să facem distincții între perioada pînă cînd este emisă o sentință, chiar dacă aceasta nu a devenit definitivă sau irevocabilă și situația în care nu există sentință.

Altfel spus, în cadrul examinării dosarului în prima instanță persoana se mai consideră arestată și este nevoie să fie respectate prevederile legale cu privire la justificarea necesității arestului și durata arestului. În măsura în care a fost emisă o sentință, conform practicii consacrate a Curții Europene a Drepturilor Omului, persoana este deținută în baza sentinței, chiar dacă aceasta nu este executoriu. Deci noi propunem ca la această etapă să nu mai fie aplicate regulile privind arestul preventiv, astfel persoana va fi deci privată de libertate în baza sentinței de condamnare.

Rog susținerea proiectului în primă lectură.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim mult.

Dacă sînt întrebări? Și sînt destule.

Domnule Sîrbu,

Vă rog frumos. Poftiți.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule ministru,

Am discutat și am dezbătut acest proiect de lege îndelung și un grup de lucru am avut în această privință. Într-adevăr, respectarea drepturilor omului în coraport cu privarea de libertate este o problemă, cu toate că știm că practica CEDO uneori acceptă și arestul preventiv chiar și de 2 – 3 – 4 –5 ani, dar evident fiecare caz trebuie să fie specific.

Totuși, domnule ministru, chiar și am discutat, în practică ar putea exista cazuri atunci cînd din rea-intenție a cineva din părți din proces să fie apărarea, fie chiar, nu dă Doamne, instanța de judecată să tărăgăneze intenționat un proces de judecată, astfel ca să ajungem la cele 12 luni și instanța să fie obligată să elibereze persoana, care, poate chiar, într-adevăr, este vinovată. Dar aici procesele ar putea fi destul de complexe, omoruri foarte complicate, ar putea să avem niște procese complexe, de exemplu, spălări de bani cu elemente de extraneitate, cu comisii rogatorii, expertize internaționale și multe altele, nu știu, furturi din sistemul bancar ș.a.m.d.

Și evident că ar exista un risc aparte al apărării totuși să încerce să tergiverseze acest proces intenționat, ca să fie eliberată persoana. În acest sens, dacă dumneavoastră mai vedeți care pîrghii, fie, bine, nu în acest proiect de lege, dar totuși în alte norme legale, pentru a nu admite din rea-intenție o tărăgănare

abuzivă a unor procese de judecată anume pentru ca cineva să scape de pedeapsă și să fie eliberate?

Vă mulțumesc.

Domnul Nicolae Eșanu:

Cu adevărat, Convenția europeană și Curtea Europeană nu stabilesc un termen maximum în care persoana poate fi ținută sub arest. Eu fac referință, în ultimul timp, la un caz care a fost examinat anul trecut de Curtea Europeană, când a constatat că arestul pe un termen de 5 ani și 8 luni în Germania a fost considerat în conformitate cu convenția, sigur că ținând cont de circumstanțele excepționale ale cazului.

În principiu foarte multă lume, dar nu chiar absoluta majoritate, spune că nu este posibil de asigurat examinarea unei cauze foarte complexe și adoptarea unei sentințe în termen de un an. Dumneavoastră vorbiți de situații în care cu recredință sînt dosare penale în care oricît de bună-credință n-ar fi, nu este posibil să se asigure ca în timp de un an să se încheie urmărirea penală și examinarea în cazul instanței de judecată. Dar Curtea Europeană spune: în măsura în care la nivel național s-a stabilit o regulă, nerespectarea acestei reguli constituie o violare a convenției.

Deci în măsura în care noi vedem că nu poate fi asigurat termenul, unica soluție este amendarea Constituției. Pînă atunci noi deja am început să lucrăm asupra analizei problemei în ce măsură să asigurăm un echilibru între faza urmării penale și examinarea în instanța judecătorească. Avînd în vedere că, în principiu, la etapa urmării, organele de urmărire penală și Procuratura pot consuma întreaga perioadă de un an, nerămînîndu-i nici măcar o zi pentru instanța judecătorească. Deci noi sîntem în discuții pe acest subiect, plus analizăm ce să mai putem modifica în legislație pentru a exclude cazurile de tergiversare nejustificată, pornind de la faptul, că, în principiu, instanța judecătorească trebuie să asigure examinarea cauzei într-un termen rezonabil și să nu admită tergiversări nejustificate. Noi vom veni eventual cu propuneri la aceasta, dar eu nu cred că fundamental poate fi schimbată situația. Pentru că, cu certitudine, vor exista multe cauze în care nu se va putea asigura emiterea unei sentințe în termen de un an de zile.

Cu atît mai mult poate reveni situația în care sentința emisă poate fi anulată de către instanța de apel și să revină iarăși la examinarea în prima instanță. Deci este o situație foarte complicată, dar ar trebui s-o examinăm pe viitor.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnul Sîrbu se pare că nu mai are.

Doamnă Postoico,

Poftiți.

Doamna Maria Postoico:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

Desigur că aș vrea să mulțumesc, în primul rând, experților care au lucrat asupra acestui proiect, fiindcă, într-adevăr, sînt niște modificări radicale în acest proiect. Dar, totodată, aș vrea să cunosc poziția dumneavoastră referitor la articolele 176 și 186, unde se referă anume la arestul preventiv, aplicarea măsurilor preventive și examinarea deci a termenului penal, reținerea persoanei în stare de arest și prelungirea lui. În legătură cu aceea că Curtea Constituțională deci a dat alt verdict cum se prevede aici, desigur că va fi necesar foarte mult de lucrat, să vedem cum se încadrează acești termeni.

Fiindcă, noi cunoaștem că, în judecată sau în timpul judecării cauzei deci era un termen rezonabil, noi cunoaștem momentul acesta. Acum dumneavoastră propuneți un termen fix de 12 luni și, la fel, termenul de arest preventiv maxim este tot de 12 luni. Aș vrea să cunosc, în aceste 12 luni se încadrează și judecarea, și arestarea preventivă sau cum? Cum vedeți dumneavoastră aplicarea deci acestor prevederi? Fiindcă aceste două prevederi se contrazic una cu alta.

Domnul Nicolae Eșanu:

Deci conceptul cu care am venit noi în Parlament nu ținea cont desigur de hotărîrea Curții Constituționale adoptată după ce a fost prezentat proiectul. Noi am venit cu proiectul reieșind din interpretarea pe care anterior Curtea Constituțională a dat-o aceleași norme constituționale, care nu s-a schimbat între timp.

Legislația noastră deja stabilea și stabilește și actualmente un termen de 12 luni pentru etapa urmăririi penale. Pentru etapa examinării cauzei în instanța de judecată legislația nu prevedea stabilirea unui termen. Experții care au analizat au propus ca să stabilim un termen și pentru această etapă. Deci proiectul ... textul pe care îl examinăm noi astăzi prevede un an pentru urmărirea penală, un an pentru examinarea cauzei în instanță.

În cadrul acelu grup de lucru, la care a făcut referință domnul Sîrbu, deputații și organele noastre de urmărire penală, Procuratura, au insistat asupra amendării proiectului în sensul prelungirii acelu termen de un an la etapa urmăririi penale. Se discutase că era vorba despre 3 ani maximum sau 2 ani, eu nici nu știu care ultimă versiune comisia a acceptat.

Acum noi nu avem alternativă. Deci, termenul de un an...în care persoana poate fi deținută în arest atît la etapa urmăririi, cît și la etapa examinării cauzei în instanță, va fi de 12 luni. Aceasta este normă constituțională în sensul în care a interpretat-o Curtea Constituțională, noi nu avem dreptul să punem în discuții.

Acum urmează, noi am început discuțiile, să vedem dacă în proiectul pentru lectura a doua noi o să împărțim cumva acest termen între urmărirea penală și instanța prin legislație sau o să lăsăm ca instanțele, pentru că judecătorii, pe de o parte, eu am spus că ei sînt la mîna organelor de urmărire, dar, pe de altă parte, judecătorii sînt cei care eliberează mandat de arest și deci ei vor avea posibilitatea de-facto să-și rezerveze o perioadă de timp, pur și simplu refuzînd să mai elibereze

mandat de arest pentru etapa urmăririi penale. Nu avem încă o soluție, o discutăm cu judecătorii, cu procurorii.

Pentru lectura a doua noi o să venim cu o viziune a noastră și o să vedem, în cadrul discuțiilor, care poziție o să fie acceptată de către Parlament. Dar cu certitudine, acest proiect trebuie să fie adoptat cu mențiunea că termenul maximum în care o persoană poate fi arestată pînă la emiterea sentinței trebuie să fie 12 luni.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

Doamna Postoico,

Poftiți, a doua întrebare sau precizare?

Doamna Maria Postoico:

Deci, precizare și a doua întrebare.

Spuneți, vă rog, cum vom aplica noi asupra celor dosare care se află acum în instanța de judecată care au depășit termenul acesta de 12 luni? Cum ieșim din această situație? Fiindcă în cazul dat, noi putem să fim iarăși la CEDO cu aceste dosare.

Domnul Nicolae Eșanu:

Deci, Curtea Constituțională a menționat în hotărîrea sa că s-a stabilit un termen de 30 de zile în care trebuie să fie reexamineate toate mandatele de arest care au fost examinate, deci acum se află în derulare. În principiu, soluția este unica posibilă, persoanele care deja s-au aflat în arest în termen mai mare decît 12 luni trebuie să fie eliberate, altă soluție nu există, plus aceștia vor putea, eventual, să pretindă despăgubiri pentru faptul că au fost ilegal privați de libertate. Deci urmează ca noi să achităm costurile pentru acest lucru.

Doamna Maria Postoico:

Deci, cum a menționat și domnul Sîrbu, poate să fie în detrimentul societății, fiindcă pot să fie eliberate persoanele care... pe cauzele complicate și în cazul dat, noi putem să avem altă parte a... din partea societății, adică noi putem să fim sancționați.

Domnul Nicolae Eșanu:

Eu pot confirma cu certitudine că o să existe, sperăm că mai mult timp noi o să evităm situația în care să avem acte de terorism cu participarea unor elemente din străinătate, dar dacă noi, nu dă Doamne, o să avem asemenea cazuri, cu certitudine în acele cazuri, urmărirea penală o să dureze mult mai mult decît un an de zile. Noi clar că o să avem dosare în care persoana o să trebuiască să fie eliberată doar pentru simplul fapt că a expirat termenul de 12 luni, inclusiv cît de oribilă este fapta respectivă.

Dar unica soluție care este astăzi posibilă este amendarea Constituției, o altă soluție nu este posibilă. Deci în măsura în care termenul de 12 luni este un termen

prevăzut în Constituție, modificarea acestui termen nu este posibilă fără amendare. Dacă o să ne convingă organele respective care înfăptuiesc urmărirea penală, dacă Procuratura o să insiste, Ministerul Justiției este dispus să analizeze și dacă o să fie necesar, o să inițiem amendarea Constituției la această... Dar la această etapă nu există nici o decizie, noi nu avem altă soluție decât să stabilim expres în Codul de procedură penală că nici o persoană în Republica Moldova nu poate fi ținută în stare de arest mai mult decât 12 luni.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

A doua întrebare, doamna Postoico.

Doamna Maria Postoico:

A doua întrebare. Spuneți, dumneavoastră cunoașteți costul acestei legi? Fiindcă din tot ce este... din prevederile acestui proiect, se vede că sumele sînt destul de mari.

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu, costurile nu pot să fie ale acestui proiect. Dacă eventual, noi o să plătim despăgubiri...

Doamna Maria Postoico:

Nu... executarea.

Domnul Nicolae Eșanu:

... sînt costurile legislației care s-a adoptat anterior.

Doamna Maria Postoico:

Da, dar teroriștii?

Domnul Nicolae Eșanu:

Deci pentru acest proiect de lege nu este pus, pentru că nu prin acest proiect de lege se instituie limitări ale drepturilor cetățeanului...

Doamna Maria Postoico:

Este cu totul altceva...

Domnul Nicolae Eșanu:

... care eventual trebuie să fie achitate costurile în care noi nu-i asigurăm aceste drepturi. Însuși acest proiect de lege nu presupune cheltuieli financiare, el se preconiza că o să fie implementat în limita bugetului obișnuit pe care îl au organele de urmărire penală, instanțele judecătorești.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, domnul Țurcan, poftiți.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Într-adevăr, noi toți acum, îmi pare că, înțelegem și conștientizăm care pericol prezintă pentru societate, care sînt consecințele periculoase ale acestei hotărîri a Curții Constituționale. Că, într-adevăr, poate să se întîmple o situație despre care au vorbit colegii cînd o persoană foarte periculoasă din punct de vedere al intereselor societății și drepturilor oamenilor, cetățenilor noștri poate fi eliberată de sub arest.

În acest context, domnule ministru, eu v-aș ruga pentru lectura a doua pentru comisia sesizată în fond, dar și pentru deputați să prevedeați o analiză statistică, inclusiv la concret: cîte persoane astăzi se află sub arest sub plafonul cel de 12 luni, ce fel de dosare, unde ei se află, care-i situația, la care stadiu de examinare? Pentru ca noi, într-adevăr, să avem un tablou real cînd vom examina acest proiect de lege pentru lectura a doua.

Domnul Nicolae Eșanu:

Sigur, noi o să venim cu o informație, dar informația o să vizeze persoanele care s-au aflat anterior mai mult de 12 luni, pentru că la etapa respectivă, ei toți vor fi deja eliberați. În maximum 30 de zile de la momentul cînd a fost pronunțată Hotărîrea Curții Constituționale, toate persoanele care s-au aflat în arest mai mult de 12 luni, toate vor fi eliberate. Deci, noi nu avem alternativă. Pentru că hotărîrea Curții Constituționale trebuie să fie executată. În caz contrar, dacă noi o să continuăm să-i deținem în libertate, cel care-i deține o să poarte răspundere penală pentru privarea ilegală de libertate. Deci este o problemă foarte serioasă.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

În continuare, domnul Țurcan.

Dacă aveți precizare sau a doua întrebare?

Domnul Vladimir Țurcan:

Doar o precizare. Totuna, pentru parlamentari, cred că va fi foarte utilă informația, chiar și numărul celor persoane care urmează să fie eliberate și ce fel de dosare. Ca noi să avem un tablou, încă o dată repet, real. Ce prezintă actualmente, care sînt consecințele acestei hotărîri a Curții Constituționale?

Cu atît mai mult că, în aceeași Constituție noi doar avem și alt articol..., nu țin minte, dar unde se prevede că în cazurile în care prezintă pericol pentru societate, drepturile omului, în sensul acesta, pot fi îngădite prin lege.

Domnul Nicolae Eșanu:

Da.

Domnul Vladimir Țurcan:

Dar actualmente, noi ne conducem nu de lege, se primește, dar de decizia Curții Constituționale care, evident că, este irevocabilă, dar noi sîntem martori că unele decizii ale Curții Constituționale în ultima perioadă sînt destul de radicale și cam foarte interesante.

Domnul Nicolae Eșanu:

Forța juridică a hotărîrilor Curții Constituționale rezultă din însuși textul Constituției. Conform Constituției, Curții Constituționale îi aparține dreptul exclusiv de a se pronunța cu privire la interpretarea Constituției, ei au interpretat un text din Constituție. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Da, dar în măsura în care ei s-au pronunțat cu privire la modul în care trebuie să fie interpretat un articol din Constituție, chiar dacă eventual în interior noi nu sîntem de acord cu acea interpretare, noi avem obligația să implementăm hotărîrile Curții Constituționale.

Cît privește partea că noi trebuie să asigurăm dreptul victimelor, aveți perfectă dreptate. Curtea Europeană consideră că se încalcă convenția și atunci cînd nu se asigură drepturile victimelor. Deci dacă noi, prin legislația națională, nu putem asigura dreptul victimelor de a fi investigată în modul corespunzător cauza, sigur că noi o să trebuiască să plătim despăgubiri și victimelor inclusiv. Dar asta este problema noastră, este problema textului Constituției, este problema cum se interpretează Constituția, este problema legislației, noi trebuie să le vedem și eventual, dacă constatăm că avem probleme, să înlăturăm.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

În continuare, domnul Casian. Pofțiți.

Domnul Ion Casian:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule ministru,

Desigur proiectul în cauză vine să facă o claritate referitor la ceea ce ține de arest, de deținerea în starea de arest, de aplicarea măsurilor preventive. Eu vreau să vă adresez următoarea întrebare care se referă la articolul 186 din Codul de procedură penală alineatul (5), deci în contextul și abordărilor pe care le-au făcut colegii și în contextul hotărîrii Curții Constituționale, da.

Fiindcă s-a vorbit despre acele 12 luni, termenul maxim. Dar aici Curtea Constituțională s-a pronunțat și referitor la fiecare prelungire, atît la urmărirea penală, cît și instanța de judecată nu poate depăși termenul de 30 de zile. De venit, poate, în a doua lectură și cu această precizare la alineatul (5) al articolului 186.

Vă mulțumesc.

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu că poate, dar ...

Domnul Ion Casian:

Dar trebuie.

Domnul Nicolae Eșanu:

... sigur o să trebuiască să revenim. Pentru că dacă Curtea Constituțională s-a pronunțat că în contextul Constituției noi nu putem elibera un mandat mai lung decât 30 de zile, noi nu avem altă soluție decât să amendăm legislația și sigur noi o să facem.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc, domnule Casian.

Dacă nu mai aveți ...

Atunci, vă rog frumos, domnule Creangă. Pofțiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule viceministru,

Am o întrebare legată de articolul 176 „Temeiurile pentru aplicarea măsurilor preventive”. În prezentarea dumneavoastră ați menționat că măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror. Să înțelegem ... Din oficiu.

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu, o parte.

Domnul Ștefan Creangă:

Să înțelegem exact că vom avea o altă procedură decât cea cu judecătorul de instrucție pentru mandat, cu aplicarea mandatului?

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu, nu este posibil.

Domnul Ștefan Creangă:

Pentru că așa cum este menționat și în proiect și cum ați spus dumneavoastră cam sună în felul următor să extindem: măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organelor de urmărire penală sau, după caz, de către instanța de judecată.

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu, păi, sînt. Nu arestul, dar alte măsuri preventive pot fi... decât procuror. Eu în prezentare m-am referit la extinderea dreptului de eliberare din arest. Deci procurorul să aibă competență mai largă ca să-l elibereze, nu în sensul să-l aresteze.

Domnul Ștefan Creangă:

Dar dumneavoastră n-ați menționat de eliberare, pur și simplu ați spus că „extinderea”.

Domnul Nicolae Eșanu:

Îmi cer scuze ...

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc.

Domnul Nicolae Eșanu:

... dacă eu m-am exprimat ...

Domnul Ștefan Creangă:

Mersi. S-a epuizat întrebarea.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

În continuare, domnule Lupu, vă rog frumos. Pofțiți.

Domnul Marian Lupu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

O întrebare și o constatare.

Stimate domnule raportor,

Spuneți-mi, vă rog, dar cine a fost la originea sesizării, cine a sesizat Curtea Constituțională? Și nu este doar o întrebare din curiozitate. Fiindcă eu am urmărit acum reacțiile colegilor și, într-adevăr, aveți perfectă dreptate, avem cadrul constituțional și în mod evident toate legile organice trebuie să raporteze normelor Constituției.

Și din câte înțeleg eu de la colegii mei experți în domeniu, pe această cale s-a deschis porțița pentru foarte multe lucruri mai puțin clare, neclarități, ba pe alocuri chiar, din ceea ce a spus și doamna Postoico, domnul Țurcan, și pentru cazuri în mod direct periculoase. Cine a fost la originea pornirii acestei sesizări și acestei decizii?

Domnul Nicolae Eșanu:

Eu nu am urmărit detalii, eu acum nu mai sînt reprezentant și la Curtea Constituțională și nu particip. Dar porțița, cum spuneți dumneavoastră, a fost deschisă mai înainte. Deci sesizarea respectivă a vizat, să spunem așa, o amendare a procedurii de ridicare a excepțiilor de neconstituționalitate. Curtea Constituțională a reinterpretat norma din ... sau a interpretat norma din Constituție, care prevede, că excepția de neconstituționalitate se ridică de către ... prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Acum s-a permis tuturor instanțelor judecătorești și excepția a fost ridicată de către o instanță. De fapt, cum? A fost

acceptat. Pentru că ca atare solicitarea vine de la o persoană în cadrul examinării unei cauze penale, judecătorul a acceptat solicitarea, a remis dosarul la Curtea Constituțională direct, fără a trece pe la Curtea Supremă de Justiție și Curtea a examinat.

Dar din câte știu eu, mai existau chiar și sesizări, nu știu dacă au fost comasate și au fost dispuse, dar eu am auzit foarte multe discuții despre pregătirea unei sesizări la Curtea Constituțională de membrii biroului, corpului ... A dumneavoastră a fost? Eu nu cunosc detalii tehnice.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

Domnule Lupu,

Poftiți, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Marian Lupu:

Da, este o încheiere la această întrebare.

Stimați colegi,

Noi constatăm cu dumneavoastră o situație specifică, una specială. Pe de-o parte, trebuie să asigurăm respectarea cadrului constituțional și celui legal. Pe de altă parte, în mod evident ne interesează siguranța oamenilor și siguranța proceselor de judecată. Fiindcă eu cam, nefiind expert, bănuiesc că aici în contextul acestei clauze și acestor decizii orice instanță de judecată pe orice caz, care este vizat de această normă, poate merge mai departe să se adreseze la Curtea Constituțională.

Deci, în consecință, eu gândesc că în loc să stăm ceasuri aici, în ședința plenului, și să spunem că e bine sau nu este bine, eu am o sugestie, stimați colegi, în special cei din Comisia juridică, numiri și imunități, juriștii, dacă găsim că această normă constituțională trebuie să fie modificată, poate ticluim calificat și rapid un proiect de lege constituțional și chiar peste șase luni de zile noi putem, către luna septembrie, deja să-l votăm. Fiindcă nu este vorba de materie de ordin politic, de contradicții interpartinice, este vorba de a asigura o claritate deplină în cadrul legal, fiindcă ține și de cazuri potențial foarte periculoase.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

În continuare, domnule Ghimpu.

Vă rugăm frumos. Poftiți.

Domnule Ghimpu,

Poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc.

Domnule raportor,
Articolul 25 al Constituției vorbește despre 12 luni pentru o singură infracțiune, așa?

Domnul Nicolae Eșanu:

Da, pentru o cauză. Persoana ...

Domnul Mihai Ghimpu:

Pentru o cauză. Corect. Lumea o să înțeleagă că dacă ai vreo 10 infracțiuni, da, vreo zece capete de acuzare tot 12 luni trebuie să stea. Dumneavoastră spuneți că 12 luni pentru ancheta unei infracțiuni. Dacă între timp organele au descoperit că mai este încă o infracțiune săvârșită de cetățean, înseamnă că 12 luni ...

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu, nu, 12 luni nu este pe fiecare în parte. Dacă el are câteva epizoade și i se...

Domnul Mihai Ghimpu:

Eu vorbesc nu de epizodele unei infracțiuni. De exemplu, că a furat Banca de Economii, dar dacă mai târziu s-a aflat că a furat și Aeroportul și e alt articol, altă infracțiune, înseamnă că 12 luni plus 12?

Domnul Nicolae Eșanu:

Da. Pentru fiecare cauză penală ...

Domnul Mihai Ghimpu:

Asta lumea să înțeleagă pentru cauză penală. Că lumea înțelege că în cele 12 luni. Și se vor apuca de furat toți băncile din Republica Moldova.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim mult pentru clarificare.

Domnule Diacov,

Vă rog frumos.

Domnul Dumitru Diacov:

Da. Stimați colegi,

Eu cred că noi toți ne-am concentrat asupra unei situații ca nu cumva unul vinovat să iasă din pușcărie, dar eu cred că Curtea Constituțională s-a ghidat de ... nu de termene, de sentimente umanitare, ca nu cumva 10 nevinovați să stea în pușcărie, avînd în vedere că la noi organele de anchetă cîteodată îi închide și trei-patru luni nu-și amintesc de dînșii acolo și nu-i anchetează. De aceea, în principiu, asta ar face ca organele de anchetă să fie mai operative și să nu stea acolo și nevinovați. De aceea, noi trebuie să ne gîndim și la una, și la alta.

Eu îmi amintesc că cîndva procurorul venea în Parlament și în cazuri excepționale cerea prelungirea mandatului. Nu cumva noi am putea și aici să ne

gîndim ca în cazuri excepționale, atunci cînd este vorba de cazuri serioase să ne gîndim ... dacă e posibil, eu nu știu, nu insist, să ne gîndim ca în cazuri excepționale Parlamentul ar putea să prelungească, așa cum se făceau cîțiva ani la rînd. Eu țin minte, Procurorul General venea aici cu ideea de prelungit încă pe un termen.

Vă mulțumesc.

Domnul Nicolae Eșanu:

Da, a existat. Deci erau acele 12 luni care sînt acum în Constituție, prevedeau 6 luni, plus 6 luni la cererea Procurorului General de către Parlament. Dar această normă nu era în conformitate cu standardele internaționale. Parlamentul nu este organul destinat să examineze dacă se justifică sau nu arestul. Deci de aceea și a fost amendată Constituția și s-a exclus această prevedere „cu privire la prelungirea de către Parlament”.

Cît privește aspectul pe care l-ați menționat dumneavoastră este foarte important, acest proiect de lege vine să perfecționeze mecanismul și în partea de a exclude situațiile în care persoanele care nu ar trebui să fie arestate, sînt arestate. Și trebuie să recunoaștem că astăzi aceasta este o problemă, mult prea lejer se acordă mandate de arest în Republica Moldova, dar noi blamăm procurorii, judecătorii pentru acest lucru, dar trebuie să ținem cont că asta este și o problemă din societate unde noi foarte des tot întrebăm, dar de ce acela nu-i arestat?

Și deci pentru ei... sesizează că din partea societății ei au mai multe probleme cînd nu arestează pe cineva, decît cînd arestează. Și atunci, psihologic, ei sînt dispuși deja să elibereze mandat de arest, pentru că ei simt o mai puțină responsabilitate pentru eliberarea mandatului, decît pentru cazul în care nu eliberează. Este o problemă mai complexă, ține și de mecanismul prevăzut în legislație, ține și de psihologia celor care aplică.

Noi încercăm sub toate aspectele să abordăm această problemă și sperăm că o să...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Plenul a înțeles care este subiectul.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim, domnule Eșanu.

În continuare, vă dorim succese.

O invităm la tribuna principală pe doamna Apolschii, președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități, pentru a ne prezenta raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Raisa Apolschii:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Cred că este de prisos să mai discut asupra acestui... sau să fac mare prezentare, pentru că toată sala s-a implicat în discuția acestui proiect de lege. Mai

cu seamă că, între timp, de la examinarea și aprobarea în prima lectură a apărut și acea explicație a Curții Constituționale și aici cred că trebuie să ne conformăm, indiferent de faptul că ne-ar place sau nu ne place acest lucru.

Dar vreau să spun că comisia a dezbătut și, cu adevărat, noi am creat și un grup de lucru în cadrul comisiei, împreună cu Ministerul Justiției, Procuratura, Curtea Supremă de Justiție, că practic toți membrii comisiei au lucrat în acest grup de lucru, pentru că era pentru noi o dilemă care ar fi termenul rezonabil așa, încât să nu încălcăm drepturile omului. Dar, totodată, să fie foarte real acest termen și atât la faza de anchetă, cât și la faza examinării în cadrul instanței judecătorești.

Dar, pînă la urmă, avem ce avem și comisia, în varianta în care a venit acest proiect de la Guvern, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune acest proiect de lege spre examinare și aprobare în prima lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului. Ulterior, pentru lectura a doua o să am o rugămintă respectuoasă către toți colegii să vină cu amendamente în scris, așa cum prevede Regulamentul, ca să putem să le înglobăm într-o sinteză să fie luate toate părerile în vedere.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Dacă nu sînt întrebări în adresa comisiei, aici încheiem dezbaterile pe proiectul nr.309 din 24 august 2015 și, cum a fost convenit, fiind ora 17, trecem la procedura de vot pe proiectele dezbătute.

În continuare, se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.429 din 3 noiembrie 2015 privind deșeurile, proiectul nr.2 de pe ordinea de zi.

Cine este pentru aprobarea acestuia în primă lectură, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

În unanimitatea celor prezenți din sală, proiectul de Lege nr.429 din 3 noiembrie 2015 privind deșeurile a fost aprobat în primă lectură.

În continuare, se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.54 din 23 februarie 2016 pentru ratificarea Acordului de grant nr.TF 019354 dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „Fortificarea capacităților Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME)”, proiectul nr.3 de pe ordinea de zi.

Cine este pentru aprobarea acestuia în primă lectură, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Proiectul de lege a fost aprobat în primă lectură. Comisia și autorii au solicitat, au propus plenului ca proiectul de lege să fie votat în lectura a doua.

Mă adresez fracțiunilor, dacă au ceva împotrivă? Nu.

Voi supune votului proiectul de Lege nr.54 din 23 februarie 2016 să fie votat pentru lectura a doua.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

Iar numărătorii să ne dea rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Sectorul nr.2 – 33.

Sectorul nr.3 – 21.

Domnul Andrian Candu:

Cu 58 de voturi, proiectul de Lege nr.54 din 23 februarie 2016 a fost adoptat în lectura a doua și ultima.

În continuare, se supune votului pentru primă lectură proiectul de Lege nr.53 din 23 februarie 2016 pentru ratificarea Acordului de grant dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în cadrul Proiectului de restructurare a Căilor Ferate din Moldova, acordat din Fondul Special BERD, nr.4 de pe ordinea de zi.

Cine este pentru aprobarea acestuia în primă lectură, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală, proiectul de lege a fost votat în primă lectură și aprobat.

În continuare, comisia și autorii, precum și coraportorii au propus ca acest proiect de lege să fie votat și în lectura a doua.

Dacă nu există obiecții regulamentare, atunci voi supune votului pentru adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege nr.53 din 23 februarie 2016 pentru ratificarea respectivului acord.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Rog numărătorii să ne dea rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Sectorul nr.2 – 33.

Sectorul nr.3 – 21.

Domnul Andrian Candu:

Cu 58 de voturi, proiectul de Lege nr.53 din 23 februarie 2016 ce se referă la ratificarea Acordului de grant dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a fost adoptat în lectura a doua și ultima.

În continuare, se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.409 din 23 octombrie 2015 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la locuințe.

Cine este pentru aprobarea acestuia în primă lectură, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

Majoritatea covârșitoare a celor prezenți din sală, proiectul de lege a fost aprobat în primă lectură.

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr.316 din 4 septembrie 2015 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr.6 de pe ordinea de zi.

Cine este pentru aprobarea acestuia în primă lectură, vă rog frumos să votați.

Mulțumesc foarte mult.

În unanimitate, proiectul de lege a fost aprobat în primă lectură.

Și în final, se supune votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului nr.7 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege nr.309 din 24 august 2015 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală.

Cine este pentru aprobarea acestuia în primă lectură, vă rog frumos să vă exprimați prin vot.

În unanimitate, proiectul de Lege nr.309 din 24 august 2015 ce se referă la modificarea și completarea Codului de procedură penală a fost aprobat și votat în primă lectură.

În continuare, dragi colegi, restul subiectelor o să le lăsăm pentru examinarea pentru mâine. În schimb, avem sesiunea întrebărilor în adresa Guvernului și a autorităților. Cine este interesat în a pune întrebări să rămână în sală.

Celoralți le mulțumim și mâine ne vedem în ședință plenară la ora 10.00.

Două-trei minute doar pentru colegii care vor să plece...

Doamnă Domentî,

De procedură?

Vă rog frumos. Pofțiți.

Doamna Oxana Domentî:

Stimați colegi,

Vreau să fac un anunț membrilor Comisiei protecție socială, sănătate și familie, rog mâine la 9.30 să vă prezentați pentru a întruni ședința aici în blocul renovat, la etajul 2 ne întâlnim. Numărul biroului o să-l precizăm.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, doamna Bodnarencu, vă rog frumos întrebările care le aveți. Vă aduc aminte, potrivit Regulamentului, 2 minute, foarte scurt și precizați răspunsul pe care vreți să-l primiți dacă e în formă scrisă sau formă verbală.

Vă mulțumesc frumos.

Pofțiți.

Doamna Elena Bodnarencu:

Mersi.

În iulie 2015, prin ordinul Ministerului Finanțelor, organelor administrației publice locale de nivelul unu și doi le-a fost sistat temporar procesul de achiziții publice pentru toate proiectele investiționale, chiar dacă proiectele au fost finanțate din bugetele locale. Astfel, o mare parte din lucrările de reparație, reconstrucție și

construcție a obiectelor de menire social-culturală planificate pentru 2015 în localitățile urbane și rurale nu au fost finalizate.

Un ordin similar al Ministerului Finanțelor a apărut și în anul 2016, publicat pe 23 februarie. În anul 2015, Guvernul Republicii Moldova accepta îndatorările pe transferuri generale către organele administrației publice locale de nivelul unu și doi. La sfârșitul anului 2015 datoriile către primării au fost achitate, datoriile către consiliile raionale au depășit suma de 10 milioane de lei pentru fiecare raion.

În februarie 2016, administrațiile consiliilor raioane au fost informate printr-o scrisoare a Ministerului Finanțelor că datoriile Guvernului pentru anul 2015 nu vor fi achitate, ceea ce va duce la micșorarea investițiilor capitale în localitățile rurale, în primul rând, pentru reparația drumurilor, instituțiilor medicale și de învățământ.

Solicitat răspuns la întrebări la ședința viitoare aici, în plenul Parlamentului. Și asta a fost prima întrebare.

Întrebarea a doua. Prima a fost adresată Ministerului Finanțelor. Întrebarea a doua o adresez Ministerului Educației. În Nomenclatorul domeniilor de formare profesională a specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic, postsecundar și postsecundar nonterțiar din Republica Moldova, care a fost elaborat de Ministerul Educației, în conformitate cu prevederile Codului educației, au rămas doar trei specialități în domeniul culturii: canto, coreografie și interpretare instrumentală.

Astfel, specialitățile specificate anterior: dirijor de cor și artist al corului – domeniul muzică și artă teatrală, culturolog – domeniul științe umanistice, bibliotecar – domeniul biblioteconomie și asistență informațională, pictor – domeniul arte plastice și decorative nu mai sînt interesante pentru stat. Motivele invocate fiind că bibliotecile nu mai sînt actuale, a deschide o casă de cultură poate și o persoană fără studii, aceste specialități nu se găsesc în Nomenclatorul specialităților din Europa.

În anul de învățământ 2016 – 2017 se va micșora brusc admiterea în instituțiile de învățământ mediu de specialitate în domeniul culturii, cum ar fi: Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” din municipiul Chișinău și Colegiul Republican de Arte „Nicolae Botgros” din Soroca.

Astfel, planul de admitere pentru Colegiul din Soroca, în cadrul căruia va rămîne doar două specialități din șapte, va constitui 19 locuri, 8 și 11 pentru fiecare specialitate, aceasta ar aduce la închiderea Colegiului.

Reprezentanții clasei de mijloc în domeniul culturii sînt cei care promovează cultura la nivel național. Colegiul din Soroca care și-a început activitatea în 1940, după instaurarea regimului sovietic în Moldova și care pe parcurs de 70 de ani de activitate a pregătit de peste 15 mii de specialiști, printre care sînt bibliotecari, dirijori, conducători de cor și ai colectivelor folclorice, taraful, domnul Nicolae Botgros, fanfară și specialiști în domeniul culturii din administrația publică locală.

Parlamentul Republicii Moldova a declarat ca sărbătoare națională Ziua costumului național, ia – cămașa națională a fost propusă să fie inclusă ca specific cultural ocrotit de UNESCO, dar Guvernul pune cruce pe cultura moldovenească.

Solicit răspuns în plenul Parlamentului la ședința viitoare.
Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

În continuare, domnule Țap, vă rog frumos. Pofțiți.

Domnul Iurie Țap:

Întrebarea mea este pentru Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și ține de domeniul subvenționării sectorului zootehnic. În special este vorba despre subvenționarea producerii laptelui. În acest sens, o să precizez, pe parcursul ultimilor ani de zile mai mulți producători s-au adresat cu acest subiect în diferite instanțe, au fost făcute și promisiuni, dar carul așa și nu s-a urnit din loc. În acest sens, solicit, pentru joia viitoare, informare privind politicile de subvenționare a acestui domeniu pentru anul 2016.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Țap.

Vom transmite informația evident.

Și în continuare, o ultimă intervenție, doamna Șupac.

Pofțiți.

Doamna Inna Șupac:

У меня вопрос к Генеральной Прокуратуре, Министерство Внутренних Дел в связи с новостью, которая появилась вчера на официальном сайте еврейской общины Республики Молдова, о том, что неизвестные устроили погром в оргеевской синагоге.

Согласно информации, инцидент произошел в ночь с 23 на 24 февраля, вандалы осквернили синагогу в городе Оргеев, порвав свитки торы. По словам смотрителя синагоги Тойвы Вайдиславера неизвестные взломали заднюю дверь синагоги и устроили настоящий показательный погром внутри здания. Внутренние двери тоже взломаны, свитки торы выброшены из сейфа, светильники, прикрепленные к стенам, вырваны и похищены.

Стоит отметить, что это уже второй подобный случай с начала 2016 года в Оргееве. В ночь с 11 на 12 января 2016 в синагоге неизвестными лицами были вскрыты задняя дверь и боковое окно. О случившемся смотритель синагоги проинформировал Инспекторат Полиции, однако правоохранительные органы подсчитали данный инцидент не более чем недоразумением, хотя смотритель отправил жалобы прокурору оргеевского района Сергею Бодорину и начальнику Инспектората Полиции Роману Киларь.

В этой связи, прошу Министерство Внутренних Дел и Генеральную Прокуратуру в письменном виде ответить на вопрос, какие меры все-таки они

предприняли для того чтобы найти виновных как в первом, так и во втором вопиющих инцидентов?

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Șupac.
Și în continuare mai aveți o altă întrebare? Nu?
Vă mulțumim.
În continuare, domnul Ghilețchi. Pofțiți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Președinte,

Am o întrebare pentru doamna ministru al sănătății Ruxanda Glavan. Din informațiile pe care le dețin, numărul solicitanților pentru serviciul de hemodializă din partea de nord, în special din regiunea municipiului Bălți, este destul de mare. Și pentru a face față numărului mare de solicitări, spitalul oferea servicii și în zile de odihnă.

În prezent, însă, personalul medical refuză să lucreze în zilele de odihnă pentru că li s-a refuzat remunerarea suplimentară a orelor de muncă în weekend. Dat fiind faptul că însăși viața unor pacienți depinde de acest serviciu medical și datorită faptului că legislația în vigoare prevede remunerarea suplimentară a orelor de muncă în zilele de odihnă, aș vrea să fie examinată această situație și să vedem cum putem găsi soluții ca acești pacienți să poată avea servicii de hemodializă inclusiv în zilele de odihnă.

Vă mulțumesc foarte mult.
Rog răspunsul în scris.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.
Declar ședința închisă și ne revedem mâine la 10.00.

Ședința s-a încheiat la ora 17.24.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului.*